

Hallituksen esitys Eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä ehdotetaan uudistettavaksi samanaikaisesti opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän sekä kuntien yleisen valtionosuusjärjestelmän kanssa. Uudistuksella muutettaisiin kuntien käyttökustannusten valtionosuus laskennallisten perusteiden mukaisesti määräytyväksi kaikissa mainituissa valtionosuusjärjestelmissä. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelujärjestelmä uudistuisi perusteellisesti. Uudistuksen yhteydessä ehdotetaan myös laajennettavaksi kuntien toimintavapautta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä.

Esitys sisältää ehdotukset uusiksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä ehdotukset muutoksiksi niihin sosiaali- ja terveydenhuollon lakeihin, joiden mukaiseen toimintaan ehdotettuja uusia lakeja sovellettaisiin. Palvelujen järjestämistä koskevia velvoitteita tällä esityksellä ei kuitenkaan muutettaisi.

Esitykseen sisältyvän sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen mukaan käyttökustannusten valtionosuus suoritettaisiin yksinomaan kunnille. Kuntakohtainen valtionosuus määräytyisi laskennallisesti pääasiassa kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden perusteella. Valtioneuvoston hyväksymässä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa suunnitelmassa määriteltäisiin valtionosuuden määrä koko maassa sekä kuntakohtaisen valtionosuuden laskennan perusteena olevat valtionosuuden määrät asukasta kohden. Valtakunnallisessa suunnitelmassa esitettäisiin myös arvio kuntien järjestämän sosiaalihuollon ja terveydenhuollon käyttökustannusten yhteismäärästä.

Kunnalle suoritettava valtionosuus laskettaisiin asukasta kohden määräytyvistä valtionosuuksista ottamalla huomioon kunnan ikäryhmittäinen asukasmäärä ja kantokykyluokka sekä lisäksi kunnan työttömyysaste, asukkaiden sairastavuus, pinta-ala ja asukastiheys. Kunnalle suoritettava valtionosuus olisi lopullinen eikä sen käyttö olisi sidottu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen nykyiseen tapaan.

Valtioneuvosto hyväksyisi edelleenkin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman. Valtakunnallisen suunnitelman merkitys olisi kuitenkin olennaisesti toinen kuin nykyisin. Suunnitelman keskeisenä sisältönä olisi sosiaali- ja terveystalouden valtakunnallisen linjan osoittaminen. Kuntien ja kuntainliittojen toimintaan kohdistuvasta sitovasta ohjauksesta luovuttaisiin pääosin.

Kuntien ja kuntainliittojen investointeja suunniteltaisiin ja niihin suoritettava valtionosuus määräytyisi esityksen mukaan jatkossakin pääpiirteissään samoin kuin nykyisin.

Esityksen mukaisen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piiriin ehdotetaan otettavaksi kaikki voimassa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain piirissä olevat toiminnot entisessä laajuudessaan. Tällaisia toimintoja olisivat sosiaali- ja terveydenhuollon ohella myös eräät ympäristöterveydenhuoltoon ja ympäristönsuojelun hallintoon kuuluvat tehtävät. Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun hallinnon osalta valtakunnallista suunnittelujärjestelmää ehdotetaan tässä yhteydessä kevennettäväksi siten, että niistä ei olisi enää tavoitteita ja ohjeita valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Esityksen mukainen uudistus ei aiheuttaisi muutoksia valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon. Esityksessä ehdotetaan nimen-

omaisesti säädettäväksi, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjakko koko maan tasolla aiheutuneista sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista säilytettäisiin sellaisena kuin se on lain voimaan tullessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntien hallinnon järjestäminen tulisi aikaisempaa enemmän niiden itse ratkaistavaksi. Lisäksi

kuntien päätösvalta lisääntyisi muun muassa palveluista perittävien maksujen, henkilökunnan kelpoisuusehtojen ja virkarakenteen määrittämisessä.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lainsäädännön sekä kuntien valtionosuuslain kanssa vuoden 1993 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	5	1.13. Laki lapsen elatuksen turvaamisesta	48
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	5	1.14. Kansanterveyslaki	48
1.1. Tavoitteet	5	1.15. Laki kansanterveyslain voimaanpanosta .	50
1.1.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän kehitys	5	1.16. Erikoissairaanhoidotlaki	50
1.1.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehitys	6	1.17. Laki erikoissairaanhoidotlain voimaanpanosta	51
1.1.3. Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän ongelmat ja tavoitteet	8	1.18. Laki Helsingin yliopistollisesta keskussairaala- raalasta	51
1.1.4. Kuntien toimintavapauden lisääminen	10	1.19. Mielenterveyslaki	51
1.2. Keinot	10	1.20. Laki aluesairaaloiden ja sairausmajojen lakkauttamisesta	51
1.2.1. Suunnittelujärjestelmä	10	1.21. Laki reumatotisten hoitolaitosten valtionavusta	51
1.2.2. Valtionosuus	12	1.22. Laki kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta	52
1.2.3. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen	13	1.23. Terveydenhoitolaki	52
2. Nykyinen tilanne	14	1.24. Tartuntatautilaki	52
2.1. Suunnittelu- ja valtionosuuslainsäädäntö .	14	1.25. Kemikaalilaki	52
2.2. Toiminnan järjestämistä koskeva lainsäädäntö	16	1.26. Elintarvikelaki	53
3. Asian valmistelu	16	1.27. Maidontarkastuslaki	53
4. Esityksen organisatoriset vaikutukset	17	1.28. Lihantarkastuslaki	53
4.1. Ministeriöt	17	1.29. Eläinlääkintähuoltolaki	54
4.2. Lääninhallitukset	18	1.30. Tuoteturvallisuuslaki	55
4.3. Kunnallishallinto	18	1.31. Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta	55
5. Esityksen taloudelliset vaikutukset	18	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	56
5.1. Koko julkinen talous	18	3. Voimaantulo	56
5.2. Valtiontaloudelliset vaikutukset	18	LAKITEKSTIT	57
5.3. Kunnallistaloudelliset vaikutukset	19	1. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta	57
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	20	2. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista	65
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20	3. Laki sairausvakuutuslain 11 a §:n muuttamisesta	69
1. Lakiehdotusten perustelut	20	4. Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta	69
1.1. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta	20	5. Laki lastensuojelulain 5 ja 46 §:n muuttamisesta	72
1.2. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista	36	6. Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta	73
1.3. Sairausvakuutuslaki	42	7. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta	73
1.4. Sosiaalihuoltolaki	43	8. Laki päihdehuoltolain 4 ja 12 §:n muuttamisesta	74
1.5. Lastensuojelulaki	45	9. Laki raittiustyölain muuttamisesta	75
1.6. Laki lasten päivähoidosta	45	10. Laki lasten kotihoidon tuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	75
1.7. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta .	46		
1.8. Päihdehuoltolaki	46		
1.9. Raittiustyölaki	47		
1.10. Laki lasten kotihoidon tuesta	47		
1.11. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista	47		
1.12. Sotilasavustuslaki	48		

	Sivu		Sivu
11. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta	76	LIITE	88
12. Laki sotilasavustuslain 13 §:n muuttamisesta	77	Rinnakkaistekstit	88
13. Laki lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta	77	3. Laki sairausvakuutuslain 11 a §:n muuttamisesta	88
14. Laki kansanterveyslain muuttamisesta	78	4. Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta	89
15. Laki kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta	80	5. Laki lastensuojelulain 5 ja 46 §:n muuttamisesta	97
16. Laki erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta	80	6. Laki lasten päivähoitosta annetun lain muuttamisesta	98
17. Laki erikoissairaanhoidon voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta	81	7. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta	99
18. Laki Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain muuttamisesta	81	8. Laki päihdehuoltolain 4 ja 12 §:n muuttamisesta	102
19. Laki mielenterveyslain 3 §:n muuttamisesta	82	9. Laki raittiustyölain muuttamisesta	104
20. Laki aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	82	10. Laki lasten kotihoidon tuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	105
21. Laki reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain kumoamisesta	83	11. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta	106
22. Laki kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain kumoamisesta	83	12. Laki sotilasavustuslain 13 §:n muuttamisesta	108
23. Laki terveydenhoitolain muuttamisesta	83	13. Laki lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta	108
24. Laki tartuntatautilain muuttamisesta	84	14. Laki kansanterveyslain muuttamisesta	109
25. Laki kemikaalilain 61 §:n muuttamisesta	84	15. Laki kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta	116
26. Laki elintarvikelain 8 §:n muuttamisesta	85	16. Laki erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta	117
27. Laki maidontarkastuslain 4 a §:n muuttamisesta	85	17. Laki erikoissairaanhoidon voimaannpanosta annetun lain 23 §:n muuttamisesta	125
28. Laki lihantarkastuslain 5 a §:n muuttamisesta	85	18. Laki Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain muuttamisesta	126
29. Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta	86	19. Laki mielenterveyslain 3 §:n muuttamisesta	128
30. Laki tuoteturvallisuuslain 21 §:n muuttamisesta	86	20. Laki aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	129
31. Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain muuttamisesta	87	23. Laki terveydenhoitolain muuttamisesta	129
		24. Laki tartuntatautilain muuttamisesta	130
		25. Laki kemikaalilain 61 §:n muuttamisesta	131
		26. Laki elintarvikelain 8 §:n muuttamisesta	132
		27. Laki maidontarkastuslain 4 a §:n muuttamisesta	133
		28. Laki lihantarkastuslain 5 a §:n muuttamisesta	133
		29. Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta	134
		30. Laki tuoteturvallisuuslain 21 §:n muuttamisesta	135
		31. Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain muuttamisesta	136

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

1.1.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän kehitys

Kuntien ja kuntainliittojen valtionosuusjärjestelmiä uudistettaessa on tavoitteina ollut eri valtionosuuksien perusteiden yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen, eri valtionosuuksien kokoaminen yhteen suuremmiksi kokonaisuuksiksi sekä kunnallisen itsehallinnon vahvistaminen ja taloudellisuuden lisääminen kuntien palvelutuotannossa. Valtionosuusjärjestelmän tulisi myös olla hallinnollisesti yksinkertainen ja selkeä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien yhteensovittamiseen ja yhdenmukaiseen kehittämiseen ryhdyttiin 1970-luvun alussa. Tällöin annetuissa kansanterveyslaissa (66/72) ja lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/73) sekä muutetussa kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa (561/65) säädettiin uudenlaisesta ohjausjärjestelmästä, joka oli yhteydessä valtionosuusjärjestelmään. Näiden lakien mukaisissa ohjausjärjestelmissä oli keskeistä tehtäväkohtaiset valtakunnalliset suunnitelmat. Sosiaalihuolto jäi tuolloin valtaosin uudentyyppisen suunnittelu- ja järjestelmän ulkopuolelle. Valtakunnallisten suunnitelmien avulla ohjattiin toimintojen järjestämistä usein melko yksityiskohtaisesti. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan laajuutta säädeltiin määrittämällä valtionosuuden perusteena olevaa henkilökunnan ja investointien määrää.

Näiden tehtäväkohtaisten suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien avulla pystyttiin saamaan aikaan merkittävä rakennemuutos erityisesti terveydenhuollossa ohjaamalla voimavaroja kansanterveyslain mukaisen peruspalvelujärjestelmän rakentamiseen. Myöhemmin 1970-luvun lopulla järjestelmiä kevennettiin ja niihin liittyviä hallintotehtäviä hajautettiin merkittävästi. Suunnittelujärjestelmien yksityiskohtaisuutta vähennettiin alkuperäisestä tasosta. Samalla tehtäviä ja toimivaltaa siirrettiin keskuhallinnosta lääninhallituksille ja kunnallishallintoon.

Tehtäväkohtaisten suunnittelu- ja valtion-

osuusjärjestelmien ongelmana oli niiden erillisuus ja kirjavuus. Useilla eri lohkoilla oli kokonaan omat valtionosuusjärjestelmänsä ja toimintaan suoritettavan valtionosuuden määrät vaihtelivat huomattavasti eri lohkoilla. Yleisesti sosiaalihuollon sektorilla valtionosuudet olivat huomattavasti pienemmät kuin terveydenhuollossa. Siksi kunnat kehittivät monissa tapauksissa terveydenhuoltoa sosiaalihuollon jäädessä vähäisemmälle huomiolle. Useiden erillisten suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien hallinnon järjestäminen ja seuraaminen oli lisäksi varsin raskasta.

Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmät olivat varsin yksityiskohtaisia. Niinpä 1970-luvun lopulle tultaessa oli todettavissa, että kuntien tehtävistä ja niihin suoritettavasta valtionosuudesta määrättiin tarpeettoman yksityiskohtaisesti, mikä rajoitti liiaksi kuntien liikkumavapautta. Toiminnan seuranta merkitsi myös runsaan ja yksityiskohtaisen tiedon keräämistä kunnista ja kuntainliitoista.

Esiintyneiden ongelmien korjaamiseksi 1970-luvun lopussa ryhdyttiin valmistelemaan uutta suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmää, joka yhdistäisi koko sosiaali- ja terveydenhuollon samaan lakiin yhtenäisen ohjausmenettelyn ja samansuuruisen valtionosuuden piiriin. Samalla oli tarkoitus yksinkertaistaa ja keventää hallinnollisia menettelyjä sekä lisätä kuntien ja kuntainliittojen vapautta toiminnan järjestämisessä.

Pitkään kestäneen valmistelun jälkeen säädettiin laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta (677/82), jäljempänä SVOL, joka tuli voimaan vuoden 1984 alusta. Lain mukaisen yhtenäisen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piiriin tuli lähes koko sosiaali- ja terveydenhuolto sekä eräitä ympäristöterveydenhuollon tehtäviä. Aikaisemmin sosiaalihuolto ja ympäristöterveydenhuolto olivat merkittäviä osin kokonaan nykyisen kaltaisen suunnittelujärjestelmän ulkopuolella. Myöhemmin SVOL:n mukaisen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piiriä on laajennettu ottamalla mukaan muun muassa raittiustyö ja ympäristönsuojelun hallinto.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokoaminen yhden suunnittelu- ja valtionosuuslain piiriin on pääosin merkinnyt edellä mainittujen valtionosuusjärjestelmien uudistamistavoitteiden toteutumista. Suunnittelun ja valtionosuudet yh-

distänyt järjestelmä on myös osaltaan ollut edesauttamassa kansainvälisestäkin verrattuna kattavan ja hyvin toimivan sekä kustannuksiltaan kohtuullisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakentamista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä on kokemusten mukaan parantanut eri lohkojen välistä yhteistyötä ja mahdollistanut voimavarojen tarkoituksenmukaista ja tehokasta käyttöä. Lisäksi voimassa oleva suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä on mahdollistanut toiminnan painotuksen ja kehittämisen kohdentamisen laitoshuollosta monipuolisiin avopalveluihin.

1.1.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehitys

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmällä ei ole itsenäistä asemaa, vaan se on väline väestön tarvitsemien palvelujen kehittämisessä. Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien ohella näiden palvelujen kehittämistä ohjaavat keskeisesti toimintaa säätelevä lainsäädäntö sekä siinä asetetut tehtävät ja tavoitteet.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on 1970-luvulta lähtien ollut keskeisessä asemassa sekä palvelujen määrän lisääminen että palvelujen laadullinen kehittäminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on lainsäädäntöä uudistettu asteittain eri lohkoilla. Uudistustyön perusteella on säädetty muun muassa kansanterveyslaki,

laki lasten päivähoidosta ja laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/77), jotka tulivat voimaan 1970-luvulla. Sosiaalihuollon aineellista lainsäädäntöä on 1980-luvulla uudistettu perusteellisesti säätämällä muun muassa vuonna 1984 voimaan tulleet sosiaalihuoltolaki (710/82) ja lastensuojelulaki (683/83) sekä 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla voimaan tulleet laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/87) ja päihdehuoltolaki (41/86). Vuonna 1991 tuli voimaan erikoissairaanhoidon koskeva lainsäädäntöuudistus. Lainsäädäntöuudistusten avulla on haluttu suunnata toiminnan kehittämisen paino yleisiin ennalta ehkäiseviin palveluihin sekä avohuoltoon. Nämä palvelumuodot ovat olleet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän perustana ja tukeneet pitkälle erikoistuneita palveluja.

Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän avulla on voimavaroja voitu ohjata ensisijaisesti peruspalvelujärjestelmän rakentamiseen. Lisäksi lainsäädäntöuudistukset ovat mahdollistaneet erityisesti sosiaalihuollossa aiemmin erillisten palvelujärjestelmien kokoamisen kokonaisuudeksi.

Sosiaalihuollossa toiminnan määrällistä lisäystä on ollut erityisesti lasten päivähoidossa, joka on laajentunut voimakkaasti 1970-luvulta lähtien. Samoin kodinhoitoapu on lisääntynyt merkittävästi. Sosiaalipalvelujen kehittämisessä onkin painotettu avohuoltoa laitoshuollon laajentamisen sijasta. Sosiaalihuollon toiminnan määrällistä kehittymistä kuvaa taulukko 1.

Taulukko 1. Sosiaalihuollon keskeiset suoritteet vuosina 1975—1989

	1975	1980	1989
LASTEN PÄIVÄHOITO			
Päiväkodit			
— paikkoja	60 200	83 700	118 000
— paikat/tuhat 0—6 -vuotiasta lasta	140	188	268
Perhepäivähoito			
— paikkoja	21 800	48 000	95 900
— paikat/tuhat 0—6 -vuotiasta lasta	51	108	218
Päivähoitopaikat yhteensä			
— paikkoja	82 000	131 600	213 900
— paikat/tuhat 0—6 -vuotiasta lasta	191	296	487
KODINHOITOAPU			
Apua saaneita kotitalouksia	124 600	167 800	212 100
— osuus kotitalouksista (%)	7,6	9,4	11,0

VANHAINKOTIHOITO

Vanhainkotien hoitopaikat	30 900	30 400	28 400
Hoitopaikat/tuhat 65-vuotiasta	61	53	43

Terveydenhuollossa kansanterveystyön avohoitokäyntien määrä on lisääntynyt vuodesta 1975 vuoteen 1989 noin 1,8 kertaiseksi eli 20,5 miljoonasta käynnistä noin 36,5 miljoonaan käyntiin. Terveyskeskusten vuodeosastojen hoitopäivien määrä on samana aikana kasvanut 2,2 miljoonasta hoitopäivästä 8,6 miljoonaan hoitopäivään. Vuodeosastojen hoitopäivien voimakkaaseen lisäykseen on vaikuttanut erityisesti hoitopaikkojen määrän kasvu 6 800:sta lähes 25 000:een, joskin 1980-luvulla kasvu oli vähäisempää.

Erikoissairaanhoidossa vuodesta 1970 lähtien sairaansijojen määrä ja samalla myös hoitopäivien määrä on vähentynyt merkittävästi. Vuonna 1970 hoitopäiviä erikoissairaanhoidossa oli noin 14 miljoonaa. Vuoteen 1989 men-

nessä hoitopäivien määrä väheni alle 10 miljoonan. Vähentyminen on ollut suhteellisesti saman suuruista yleissairaaloiissa ja mielisairaanhoidossa, noin 40 prosenttia kummassakin. Avohoitokäyntien määrä on vastaavasti lisääntynyt vuoden 1979 3,2 miljoonasta käynnistä 4,3 miljoonaan käyntiin vuonna 1989.

Kansanterveystyön ja erikoissairaanhoidon vuodeosastojen hoitopäivien yhteenlaskettu määrä onkin edellä olevan mukaisesti noussut varsin vähän eli noin 16 miljoonasta vuonna 1975 noin 18 miljoonaan vuonna 1989. Samana aikana avohoitokäyntien määrä on lisääntynyt voimakkaasti. Tämä kuvastaa avohoitotoiminnan painotusta vuodeosastohoidon sijasta.

Terveydenhuollon palvelujen määrällistä kehitystä kuvaa taulukko 2.

Taulukko 2. Terveydenhuollon keskeiset suoritteet vuosina 1975—1989

	1975	1980	1985	1989
TERVEYSKESKUKSET				
Avohoitokäynnit (milj.)	20,5	30,8	35,6	36,4
Vuodeosaston hoitopäivät (milj.)	2,2	5,4	7,3	8,6
Sairaansijat	6 800	15 800	20 700	24 600
ERIKOISSAIRAANHOITO				
Avohoitokäynnit (milj.)	(3,7)	3,3	4,2	4,3
Vuodeosaston hoitopäivät (milj.)	13,9	12,8	11,2	9,3
Sairaansijat	46 200	42 200	38 500	32 700

Jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan kehityksen kannalta keskeisessä asemassa on vanhusväestön tarvitsemien palvelujen kehittäminen. Vanhusten määrä tulee olennaisesti lisääntymään. Vanhusten tarvitsemien palvelujen kehittämisessä on keskeisenä tavoitteena toimivan avopalvelujärjestelmän rakentaminen siten, että vanhusten laitostuminen ja eristymisen muusta yhteiskunnasta pystyttäisiin estämään. Tarvittavan palvelujärjestelmän luominen ja ylläpitäminen edellyttää erityisesti sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yhteistyötä. Tämän yhteistyön onnistuminen edellyttää lisäksi sitä, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon voimavaroja on voitava ohjata sektori-asettamatta esteitä toiminnalle.

Samanaikaisesti vanhusväestön määrän li-

sääntymisen kanssa on alle kouluikäisten lasten tarvitsemien päivähoitopalvelujen kasvu pysähtymässä ja vähitellen kääntymässä laskuun. Tämä helpottaa nykyisin ongelmallista lasten päivähoitojärjestämistä ja myöhemmin saattaa mahdollistaa voimavarojen vähentämisen tästä toiminnasta. Tällaisessa tilanteessa on tärkeätä, että olemassa olevaa palvelurakennetta voidaan suunnata uudelleen kulloistenkin tarpeiden mukaisesti.

Terveydenhuollossa keskeiset ongelmat ovat tällä hetkellä peruspalvelujen saatavuudessa. Eräillä alueilla maata ei riittäviä palveluja ole saatavissa. Tämä aiheutuu erityisesti ammattitaitoisen henkilökunnan puutteesta. Erikoissairaanhoidossa uusia haasteita synnyttää jatkuvasti voimakkaasti kehittyvä lääketiede ja lää-

ketieteen teknologia. Tämä kehitys mahdollistaa nykyistä pidemmälle menevät hoitotoimenpiteet, mutta aiheuttaa samalla merkittäviä kustannuspaineita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon voimakas kehittäminen 1970-luvulta lähtien merkitsi samalla henkilökunnan määrän nopeaa lisääntymistä. Vuonna 1970 sosiaali- ja terveydenhuollossa oli yhteensä 94 600 virkaa. Niiden määrä kasvoi vuoteen 1980 mennessä 167 200 virkaan. Vuonna 1991 määrä on noussut 235 000 virkaan, johon sisältyy myös ostopalvelujen hankinnasta aiheutuvat 16 000 laskennallista virkaa. Virkojen lisäys oli siten 1970-luvulla 77 prosenttia ja 1980-luvulla 27 prosenttia. Tämän hetkisten arvioiden mukaan 1990-luvun alussa virkamäärän kasvu tulee supistumaan voimakkaasti ja on vuosittain alle yhden prosentin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen ohella on otettava huomioon käytettävissä olevat voimavarat. Henkilökunnan ja muiden voimavarojen määrällinen kasvu ei voine jatkaa samanlaisena kuin se on toteutunut 1970-luvulta lähtien. Sosiaalipalvelujen virkamäärät ovat tähän saakka olleet pienemmät kuin terveydenhuollossa. Sosiaalipalvelujen virkamäärä on viime vuosina kuitenkin kasvanut ja kasvaa lähivuosina terveystaloutta nopeammin. Niinpä 1990-luvun loppuun mennessä sosiaalipalvelujen virkojen määrä ylittää terveydenhuollon virkojen määrän.

Henkilökunnan määrän kasvua rajoittaa lähivuosina talouden taantuma ja pidemmällä tähtäimellä rajoja asettavat erityisesti koulutetun työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat. Työajan lyheneminen ja eräät muut sosiaaliset etuudet ovat jatkuvasti vähentäneet käytettävissä olevaa työpanosta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuolto eivät enää houkuttele aikaisemmassa määrin nuoria hakeutumaan näille aloille. Nämä ongelmat edellyttävät sitä, että voimavarojen ja toiminnan suunnittelussa joudutaan etsimään uusia ratkaisuja sekä kiinnittämään erityistä huomiota toiminnan taloudellisuuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon laajeneminen on merkinnyt myös kustannusten lisääntymistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvu on merkinnyt samalla voimakasta valtionosuuksien kasvua. SVOL:n mukaiset valtionosuudet ovat keskimäärin 48 prosenttia kustannuksista. Valtion budjettitaloudesta käytettiin vuonna 1984 SVOL:n mukaisiin valtionosuuksiin 11,4 prosenttia. Vuonna 1991 osuu-

den arvioidaan olevan 14,1 prosenttia. Osa kasvusta johtuu siitä, että SVOL:n mukaisten valtionosuuksien piiriin on tullut uusia tehtäviä.

Kuntien ja valtion rahoituksen ohella sosiaali- ja terveystaloutta rahoitukseen ovat osallistuneet palvelujen käyttäjät. Huomattavasta osasta sosiaali- ja terveystaloutta peritään niitä käyttäviltä maksu. Perittävien maksujen suuruudet on säädetty erityislaeissa olevien valtuutussäännösten perusteella asetuksilla. Asiakasmaksuista saadut tulot ovat kattaneet keskimäärin noin 10 prosenttia toiminnan järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista. Tämä osuus on ollut suhteellisen vakaa 1970-luvulta lähtien.

1.1.3. Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän ongelmat ja tavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta nykyinen yksittäisen kunnan ja kuntainliiton toimintaan sekä kustannuksiin sidottu suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä ei enää riittävästi korosta kuntien omaa vastuuta järjestää palvelut paikalliset olot huomioon ottaen parhaalla mahdollisella tavalla. Kustannusperusteisena valtionosuusjärjestelmä ei myöskään kannusta toimintojen järjestämiseen riittävän taloudellisesti. Järjestelmä on myös hallinnollisesti raskas. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön sekä muiden ministeriöiden hallinnonalojen valtionosuusjärjestelmät poikkeavat edelleenkin keskeisiltä osilta toisistaan. Tämä on vaikeuttanut erityisesti kunnissa valtionosuuksien kokonaisvaltaista tarkastelua.

Julkisessa hallinnossa yleisesti olevia ongelmia, jotka ovat osittain samansuuntaisia kuin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmään liittyvät ongelmat, on 1980-luvulla ryhdytty laajasti selvittämään. Julkisen hallinnon kehittämistavoitteet ovat muuttuneet yhteiskunnan muutosten myötä. Erityisesti palvelunäkökulma on korostunut hallinnon toiminnassa. Suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmässä tämä merkitsee erityisesti valtion ja kuntien välisten toimintatapojen uudistamista.

Valtioneuvosto teki 12 päivänä toukokuuta 1988 päätöksen toimenpiteistä hallinnon uudistamiseksi. Päätöksen 2 kohdan mukaan tarkoituksena on ollut parantaa valtioneuvoston mahdollisuuksia asettaa eri hallinnonalojen

keskeisiä hankkeita tärkeysjärjestykseen sekä keventää lakisääteistä suunnittelua. Erillisiä lakisääteisiä suunnitelmia tuli päätöksen mukaan karsia ja kytkeä niitä hallinnonaloittaiseen keskipitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunniteluun.

Nimenomaisesti valtionosuusjärjestelmistä todettiin päätöksen 4 kohdassa, että kuntien päätösvaltaa ja vastuuta toiminnan taloudellisuudesta valtionaputehtävien hoitamisessa lisätään muuttamalla kuntien valtionosuus- ja avustusjärjestelmiä laskennallisiin perusteisiin pohjautuviksi ottaen huomioon kuntien erilaiset olosuhteet.

Valtioneuvoston 6 päivänä huhtikuuta 1990 eduskunnalle antamassa selonteossa julkisen hallinnon uudistamisesta todettiin selkeästi, että hallinnon kehittämisen tavoitteena on muun muassa kunnallisen itsehallinnon vahvistaminen sekä kansalaisten palvelujen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen. Julkinen sektori katsottiin selonteossa liian hallintopainotteiseksi, minkä vuoksi sen arvioitiin olevan muodostumassa vanhakantaiseksi ja epätaloudelliseksi. Tämän mukaisesti päätavoitteeksi asetettiin kansalaisten palvelun parantaminen ja julkisen sektorin tuloksellisuuden ja tuottavuuden kohottaminen sekä kunnallisen itsehallinnon kohottaminen.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallinnon kehittämistyössä pääpaino on hallinnon tuloksellisuuden ja tuottavuuden lisäämisessä, hallinnon hajauttamisessa ja keventämisessä sekä ohjausjärjestelmien uudistamisessa. Samalla turvataan kansalaisten peruspalvelujen saatavuus koko maassa.

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on nykyisen hallituksen ohjelman mukaan lisätä kuntien itsenäistä päätäntävaltaa ja edistää toimintojen taloudellisuutta ja tehokkuutta sekä turvata ja säilyttää kuntien velvollisuutena kaikissa kunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutuksen sekä kulttuurin peruspalvelujen järjestäminen joko kunnan omana tai ostopalvelutoimintana. Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä toteutetaan hallitusohjelman mukaan kuntien ohjaus- ja seurantajärjestelmien uudistus ja niihin liittyvä normien purku.

Kattavan ja eri puolilla maata pitkälti samantasoiset palvelut takaavan palvelujärjestelmän tultua rakennetuksi on suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän tavoitteita tarkistettava julkisen hallinnon kehittämislinjojen mukai-

sesti. Nykyistä suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmää onkin rationalisoitu viimeisten vuosien aikana merkittävästi edellä mainittujen hallinnon kehittämisen periaatteiden mukaisesti. Tehdyt uudistukset eivät ole vielä riittäviä suunnittelu- ja valtionosuuslainsäädännön peruslähtökohtien takia. Tavoitteena voidaan pitää järjestelmää, joka takaisi riittävät palvelut kaikille niitä tarvitseville, mutta olisi samalla taloudellinen, tehokas, mahdollistaisi kunnille laajan toimintavapauden ja olisi hallinnollisesti yksinkertainen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvelvoitteesta säädetään useassa eri laissa. Pääsääntöisesti nämä lait ovat puitelakeja, joilla ei yksityiskohtaisesti säännellä, miten palveluja tulisi järjestää. Kun kunnissa on tällä hetkellä kattava peruspalvelujärjestelmä, peruspalvelujen voidaan katsoa jatkossa tulevan järjestetyiksi asianmukaisesti ilman nykyisen kaltaista yksityiskohtaista suunnitteluohjausta.

Peruspalvelujärjestelmän kehittyminen täysin sääntelemättömänä voisi johtaa siihen, että palveluja käyttävät henkilöt joutuisivat kohtuuttoman eriarvoiseen asemaan eri puolilla maata. Tämän takia uudessa suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmässä tulisi olla mahdollisuus osoittaa kunnille, mitkä ovat ne keskeiset tavoitteet, jotka palvelujen kehittämisessä tulisi ottaa huomioon sekä määritellä tärkeimmät uudistamiskohteet. Tarvittaessa olisi myös voitava kuntia sitovasti määrätä hyvinvoinnin kannalta keskeisistä palveluista laissa olevan valtuutussäädännön nojalla.

Todellisiin kustannuksiin perustuva ja tehtäviin sidottu valtionosuus ei kaikissa tapauksissa kannusta kuntia ja kuntainliittoja taloudelliseen ja tehokkaaseen toimintaan, koska lisäkustannuksista ne joutuvat vastaamaan ainoastaan osittain. Valtionosuuden tulisikin määräytyä kunnittaisesta kustannuskehityksestä riippumatta. Toiminnan tarpeellisuus ja tehokkuus nousisivat tällöin huomattavasti nykyistä tärkeämmiksi tekijöiksi.

Taloudellisen ja tehokkaan toiminnan edellytyksenä on myös se, että kunnat voivat järjestää toiminnan paikallisten olosuhteiden mukaisesti.

Valtionosuusjärjestelmät ovat perinteisesti edellyttäneet runsaasti kustannusten ja toimintojen selvittelyä ja eri viranomaisten päätöksiä. Hallinnollinen työ on aiheuttanut lisäkustannuksia, joka osaltaan saattaa alentaa palvelutoiminnan tehokkuutta. Jotta palvelujen järjes-

täminen ja niiden toimivuus muodostuisivat sosiaali- ja terveydenhuollossa kaikin osin keskeisiksi, tulisi tähän toimintaan vaikuttavaa valtionosuuksia koskevaa hallintomenettelyä yksinkertaistaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon jatkuvan kehittymisen kannalta on tärkeätä, että tämän toiminnan perusteella määräytyvä valtionosuus seuraa koko maan tasolla kustannusten kehittymistä. Sen takia valtion tulisi edelleen vastata samansuuruisesta osuudesta koko maan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Ehdotettu uudistus liittyy laajempaan valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistukseen, johon sisältyvät myös opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet sekä kuntien yleiset valtionosuudet. Tämän kokonaisuudistuksen tavoitteet on selvitetty samanaikaisesti eduskunnalle annettavassa hallituksen esityksessä kuntien valtionosuuslaiksi.

1.1.4. Kuntien toimintavapauden lisääminen

Pitkän ajan kuluessa säädetyssä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä säätelevässä lainsäädännössä on usein yksityiskohtaisia säännöksiä hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, henkilökunnasta ja palveluista perittäviä maksuista. Näitä säännöksiä laadittaessa on lähtökohtana ollut yhtäläisten palvelujen turvaaminen maan eri osissa palveluja järjestävien kuntien erilaisuudesta huolimatta. Sääntely on ollut tarpeen erityisesti kattavaa palvelujärjestelmää rakennettaessa.

Monissa tapauksissa yksityiskohtainen sääntely on alkanut merkittävässä määrin rajoittaa kuntien mahdollisuuksia organisoida ja järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto paikalliset olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Esimerkiksi hallinnon järjestämistä koskevat säännökset eivät juurikaan vaikuta saataviin palveluihin, mutta ne voivat haitata yksittäistapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä osana koko kunnan palvelujärjestelmän kehittämistä.

Jotta toiminnan muotoja koskevat säännökset eivät vaikuttaisi haitallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sisällön kehittämiseen, olisi kunnille voitava antaa mahdollisuus järjestää hallintonsa ja toiminnat parhaaksi katsomallaan tavalla. Samoin palveluja tuottavaa henkilökunnan määrää, kelpoisuutta ja toimintojen ryhmäkokoja koskevissa asioissa tulisi kunnilla olla mahdollisuus nykyistä laajempaan

päätösvaltaan. Päätösvaltaa lisättäessä on kuitenkin taattava se, että palveluja saavien henkilöiden oikeusturva on riittävä muun muassa tahdosta riippumatonta hoitoa koskevissa asioissa. Myös palvelujen taso ja laadulliset tavoitteet on turvattava.

Palveluista perittävät maksut on sosiaali- ja terveydenhuollossa säännelty varsin yksityiskohtaisesti. Kunnilla on ainoastaan eräissä yksittäistapauksissa mahdollisuus poiketa laissa olevan säännöksen perusteella asetuksessa säädetyistä tai sen nojalla määräytyvästä maksusta. Maksujen suuruutta koskevat säännökset ovat sitovia siten, että säädettyä maksua ei saa ylittää. Toisaalta säädetyin maksun alittaminen aiheuttaa kunnan tai kuntainliiton saaman valtionosuuden vähentämisen.

Samalla kun kuntien toimintavapautta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä on tarkoitus yleisesti lisätä, on kuntien toimintavapauden lisääminen palveluista perittävien maksujen suuruutta määriteltäessä katsottu tarpeelliseksi. Maksujen suuruutta koskevan päätösvallan lisääminen kunnissa on tarpeen muun muassa sen takia, että kunnat voisivat maksujen suuruutta säätelemällä ohjata palvelujen käyttöä olemassa olevan palvelujärjestelmän kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Lisättäessä kuntien päätösvaltaa maksujen määräämisessä, tulisi samalla kuitenkin huolehtia siitä, että toteutettava maksupolitiikka ei vaarantaisi kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää lakisääteisiä palveluja. Tämän takia lainsäädännöllä tulisi huolehtia siitä, että palvelut olisivat maksuttomia silloin, kun se olisi tarpeen maassa noudatetun sosiaali- ja terveystoiminnan toteuttamiseksi. Lisäksi tarvittaessa olisi oltava mahdollisuus säätää asetuksella palveluista perittävien maksujen enimmäismäärät, jotta ylisuuret maksut eivät aiheuttaisi palvelujen käyttäjille taloudellisia vaikeuksia.

1.2. Keinot

1.2.1. Suunnittelujärjestelmä

Palvelujen kysynnän ja tarjonnan jatkuva epäsuhta edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan kohdentamista ensisijassa niihin palveluihin, jotka tyydyttävät kansalaisten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät tarpeet. Lisäksi palvelujen tarjonnassa tulee kyetä ottamaan huomioon tarpeiden muuntuvuus.

Palvelujen kohdentaminen ja niiden järjestämisen ajoittaminen edellyttävätkin sellaista suunnittelujärjestelmää, joka kykenee osoittamaan oikeat etenemistiet. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tällaisen suunnittelujärjestelmän tulisi kattaa kaikki keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon lohkot.

Suunnittelun tulisi olla sekä valtakunnallista, joka kykenee selvittämään yleiset palvelujen tarpeeseen vaikuttavat tekijät, että paikallista palvelujen järjestämiseen kohdistuvaa. Valtakunnallisessa suunnittelussa olisi keskityttävä selvittämään yleiset hyvinvointiin vaikuttavat tekijät ja osoittamaan ratkaisuvaihtoehdot sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien hoitamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ylläpitävät kunnat. Niinpä tämän palvelujärjestelmän käytännön toimivuus edellyttää sen kehittämistä kunnissa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Samalla on palvelujen käyttäjien kannalta kuitenkin tärkeätä, että paikallisten palvelujen kehittämisessä otetaan huomioon muualla maassa tapahtunut kehitys. Palvelujen kehittäminen voidaan toteuttaa parhaiten kunnissa tapahtuvan itsenäisen suunnittelun pohjalta. Kun peruspalvelujärjestelmä on jo pitkälti rakennettu koko maahan, kuntakohtainen ja yksittäisiin asioihin kohdistuva valtion päätösvalta tulisi kuntien toiminnan kehittämisessä pääsääntöisesti poistaa. Siksi nykyistä toteuttamissuunnitelmista, jotka alistetaan lääninhallitusten vahvistettaviksi ja joiden noudattaminen on valtionosuuden saamisen ehtona, ehdotetaan luovuttavaksi.

Kunnallisen toiminnan ohjaaminen voisi tapahtua nykyistä huomattavasti yleisemmällä tasolla. Tämän ohjauksen tulisi keskittyä palvelujen kehittämistä koskevien keskeisten päälinjojen osoittamiseen. Näin kunnille jäisi mahdollisuus päättää itse ohjauksen soveltamisesta paikalliseen toimintaan. Tällaisen ohjausmahdollisuuden takaamiseksi ehdotetaan uuteen lakiin otettavaksi säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisesta suunnitelmasta, jonka valtioneuvosto hyväksyisi vuosittain valtion talousarvioesityksen antamisen yhteydessä.

Valtakunnallisessa suunnitelmassa tulisi olla toiminnan järjestämiselle asetettavat yleiset tavoitteet sekä ohjeita keskeisten toimintojen järjestämisestä. Nämä yleiset tavoitteet ja ohjeet eivät sitoisi kuntia niiden järjestäessä palveluja. Valtakunnallinen suunnitelma sisältäisi tältä osin lähinnä valtioneuvoston antamat

suuntaviivat sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä.

Kuntien toiminnan ohjaaminen edellyttää toisaalta eräissä tapauksissa myös mahdollisuutta sitovien määräysten antamiseen. Tämä tulee kysymykseen tilanteissa, joissa väestön sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden takaamiseksi tarvitaan toimenpiteitä koko maassa. Tällaisissa tilanteissa pelkät ohjeet eivät aina takaisi palvelujen riittävän tehokasta järjestämistä. Tämän takia ehdotetaan, että uuden lainsäädännön mukaisessa valtakunnallisessa suunnitelmassa voisi olla myös kuntia sitovia määräyksiä silloin, kun laissa on yksilöity valtuutus tällaisten määräysten antamiseen. Lähtökohtana on kuitenkin se, että valtakunnallisessa suunnitelmassa ei pääsääntöisesti olisi määräyksiä.

Valtakunnallisen suunnitelman tavoitteet ja ohjeet koskisivat ehdotuksen mukaan ainoastaan varsinaista sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Suunnittelu- ja valtionosuuslainsäädännön piiriin kuuluvista ympäristöterveydenhuollosta ja ympäristönsuojelun hallinnosta ei näitä tavoitteita ja ohjeita ehdoteta enää jatkossa otettaviksi valtakunnalliseen suunnitelmaan. Perusteena tälle on se, että mainittuja tehtäviä koskevat lait ja muut säännökset käsittelevät lähinnä valvontatoimenpiteitä ja hallintoa eikä tämä toiminta koske juurikaan yksittäisiin henkilöihin kohdistuvia palveluja. Tämän vuoksi uudessa suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmässä ei olisi enää tarpeen sisällyttää valtakunnalliseen suunnitelmaan ympäristöterveydenhuollosta ja ympäristönsuojelun hallinnosta kuntiin kohdistuvaa ohjausta. Se tapahtuisi näitä tehtäviä koskevien muiden säännösten perusteella.

Toiminnallisen ohjauksen ohella valtakunnalliseen suunnitelmaan tulisi sisältyä voimavarojen ohjausta. Suunnitelma sisältäisi kunta-kohtaisen laskennallisen valtionosuuden määrittämisen perusteena olevat valtionosuuden markkamäärät asukasta kohden. Suunnitelmassa käsiteltäisiin myös perustamishankkeita. Kokonaiskustannuksiltaan suuret hankkeet lueteltaisiin suunnitelmassa nykyisen käytännön mukaisesti ja muista perustamishankkeista suunnitelmassa olisi ainoastaan aloitettavien hankkeiden yhteissumma koko maan osalta.

Valtakunnallisessa suunnitelmassa voisi olla myös määräyksiä henkilökunnan enimmäismäärästä silloin, kun palvelujen tuottamisen kannalta keskeisessä asemassa olevan henkilös-

tön saatavuuteen liittyvät ongelmat olisivat selvästi vaarantamassa yhdenvertaisten palvelujen saamisen maan eri osissa.

Ehdotuksen mukaisessa valtakunnallisessa suunnitelmassa olisi arvio toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista sekä tieto valtionosuuden perusteena olevan henkilökunnan määrästä. Lisäksi valtakunnallisessa suunnitelmassa määriteltäisiin kuntakohtaisen valtionosuuden laskennan perusteena olevat valtionosuuden määrät asukasta kohden.

Tähän asti sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisella suunnitelmalla ja sen mukaisilla toteuttamissuunnitelmilla on määritelty erityislakien mukaisen kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon laajuutta. Kun tämän uudistuksen yhteydessä poistettaisiin toteuttamissuunnitelmien laatimis- ja alistamisvelvollisuus, ei tällä kuitenkaan muutettaisi palvelujen järjestämisvelvollisuutta, sen laajuutta tai oikeudellista merkitystä nykyiseen verrattuna. Tämän mukaisesti kunta päättäisi edelleenkin eri palveluihin osoitettavista voimavaroista ottaen huomioon erityislaeissa asetetut velvoitteet. Näiden velvoitteiden huomioon ottaminen takaisi tasa-vertaisten peruspalvelujen saamisen asuinpaikasta, sosiaalisesta asemasta ja kielestä riippumatta.

Valtakunnallisen suunnitelman valmistelusta huolehtisivat ne ministeriöt, joiden hallinnonalalle kuuluviin toimintoihin ehdotettua lakia sovellettaisiin. Näitä ministeriöitä olisivat sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä ympäristöministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö huolehtisi suunnitelmaa koskevien ehdotusten kokoamisesta ja suunnitelman esittelystä valtioneuvostolle.

1.2.2. Valtionosuus

Nykyinen SVOL:n mukainen valtionosuusjärjestelmä on kustannusperusteinen. Kunnat ja kuntainliitot saavat valtionosuutta kaikkiin niihin kustannuksiin, jotka ovat aiheutuneet valtion viranomaisen vahvistaman toteuttamissuunnitelman mukaisen toiminnan järjestämisestä. Menettelyn avulla valtio sekä kunnat ja kuntainliitot ovat sitoutuneet vastaamaan myös toimintaan liittyvistä yllätyksellisistä riskeistä. Lopullisen valtionosuuden selviäminen vasta jälkikäteen ei kuitenkaan ole parhaalla tavalla tukenut kuntien ja kuntainliittojen rationaalista ja hajautettua taloussuunnittelua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä on keskeisenä lähtökohtana se, että kunnan tulee järjestää asukkailleen palvelut. Kunta voi järjestää nämä palvelut monella tavalla, esimerkiksi tuottamalla ne itse, olemalla jäsenenä kuntainliitossa tai ostamalla palveluja muualta. Kuntainliittojen järjestämän toiminnan osalta valtionosuus maksetaan nykyisin suoraan kuntainliitoille eikä palveluja käyttävälle kunnalle.

Jotta kunnalla olisi nykyistä suurempi mahdollisuus päättää asukkaiden tarvitsemien palvelujen järjestämistavasta, uudessa lainsäädännössä ehdotetaan käyttökustannusten valtionosuuden saajaksi yksinomaan kuntaa. Kuntainliitot saisivat järjestämänsä toimintaan valtionosuuden kuntien niille suorittamissa maksuusuksissa ja korvauksissa, jotka määräytyvät kuntainliiton jäsenyyden ja palvelujen käytön perusteella.

Valtionosuuksien maksaminen kokonaisuudessaan kunnille mahdollistaisi myös valtionosuuksien määrittämisen laskennallisesti kunnan palvelujen tarpeen mukaan. Laskennallisen valtionosuuden suuruus voitaisiin myös määrittää etukäteen lopullisena. Kunta saisi jo ennen toiminnan järjestämistä tiedon siitä, paljonko sillä on käytettävissä valtionosuutta sille kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Valtionosuus maksetaan hakemuksetta.

Laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä tulisi valtionosuuden määräytymisperusteiden kuvata pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta. Näitä tekijöitä koskevat tiedot tulisi saada säännönmukaisesti yleisesti kerättävistä tilastoista kaikkia kuntia koskevana mahdollisimman tuoreina. Määräytymistekijän arvo ei myöskään saisi yleensä muuttua yksittäisten hallinnollisten päätösten takia.

Eri selvitysten perusteella kunnassa esiintyvää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaa parhaiten kunnan asukkaiden määrä ja ikärakenne. Kunnan asukkaiden ikärakenne vaikuttaa sekä sosiaalihuollossa että terveydenhuollossa merkittävästi palvelujen tarpeeseen. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen tarve ei kuitenkaan määräydy samalla tavoin eri ikäryhmissä, minkä vuoksi näitä lohkoja on tarpeen tarkastella erikseen määriteltäessä valtionosuuden suuruuteen vaikuttavia tekijöitä. Kunnan asukkaiden ikärakennetta koskevat tiedot saadaan suoraan väestörekistereistä.

Palvelujen tarvetta kuvaavat varsin selkeästi myös eräät muut tekijät. Sosiaalihuollossa täl-

lainen tekijä on kunnan asukkaiden tulotaso ja muut asukkaiden toimeentuloon vaikuttavat tekijät. Terveysthuollossa palvelujen tarvetta kuvaava tekijä on asukkaiden sairastavuus. Näistä tekijöistä ei ole saatavissa suoraan valtionosuuden määrittämiseksi käyttökelpoisia tietoja. Niinpä näitä tekijöitä osoittamaan on käytetty epäsuoria mittareita, jollaisena sosiaalihuollossa on esimerkiksi työttömyys ja terveydenhuollossa sairastavuus. Työttömyyttä ja sairastavuutta ehdotetaan käytettäväksi kuntakohtaisen valtionosuuden määrittelyssä.

Palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden ohella laskennallisen valtionosuuden määrittelyssä ehdotetaan käytettäväksi tekijöitä, jotka kuvaavat palvelujen tuottamisesta aiheutuvia tavanomaista suurempia kustannuksia. Tällaisia olisivat ehdotuksen mukaan kunnan asukastiheys ja maapinta-ala.

Etukäteen vahvistettu valtionosuus voisi kuntien kannalta olla ongelmallinen tilanteessa, jossa yleinen kustannustaso on noussut olennaisesti enemmän kuin valtionosuuksia vahvistettaessa oletettiin. Vastaavasti valtion kannalta ei olisi järkevää suorittaa kunnille valtionosuutta todellista korkeampien kustannusten perusteella. Näiden epäkohtien estämiseksi olisi ennalta vahvistettavaa valtionosuutta voitava muuttaa siten, että todellisuudessa toteutunut kustannustason muutos otettaisiin jälkikäteen huomioon. Tämän takia uuteen valtionosuusjärjestelmään ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella valtionosuuden määrää korjattaisiin hakemuksetta jälkikäteen vastaamaan todellista kustannuskehitystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset saattavat muuttua muistakin syistä kuin kustannustason muutoksen ja ennalta suunnitellun toiminnan laajuuden ja laadun muutosten vuoksi. Esimerkiksi terveydenhuollon teknologian kehittyminen on osaltaan aiheuttanut terveydenhuollon kustannusten kohoamista kustannustason yleistä nousua nopeammin. Jos näitä muutoksia ei otettaisi lainkaan huomioon, se merkitsisi vähitellen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon muuttumista todennäköisesti kuntien kannalta epäedulliseen suuntaan. Jotta tällaista kehitystä ei tapahtuisi, lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset, joiden mukaan kustannustenjako säilytettäisiin samalla tasolla, kuin se on lainvoimaan tullessa.

Valtionosuuksien saaminen edellyttää nykyisin kunnilta toteuttamissuunnitelmia, jotka pi-

tää alistaa lääninhallitusten vahvistettaviksi. Vastaavasti toiminnan aiheuttamat kustannukset tulee selvittää vuosittain. Tämän selvityksen perusteella lääninhallitus päättää valtionosuuden lopullisen määrän. Menettely aiheuttaa runsaasti tuottamatonta työtä sekä kunnissa ja kuntainliitoissa että lääninhallituksissa.

Laskennallisin perustein määräytyvässä valtionosuusjärjestelmässä, jossa valtionosuuden perusteena ovat yleisistä tietojärjestelmistä saatavat tiedot, voitaisiin luopua tällaisten valtionosuuden perusteena olevien asiakirjojen laatimisesta. Tämä merkitsisi huomattavaa työvoiman säästöä kunnissa ja kuntainliitoissa sekä lääninhallituksissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeita koskevat säännökset on uudistettu vuoden 1990 alusta siten, että menettely on sekä kuntien ja kuntainliittojen että valtion kannalta yksinkertainen ja joustava. Menettely ehdotetaan säilytettäväksi lähes sellaisenaan uudessa suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmässä.

1.2.3. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

Kuntien mahdollisuutta järjestää toimintansa aikaisempaa enemmän omista lähtökohdista voidaan lisätä poistamalla sellaisia säännöksiä, jotka määrittävät yksityiskohtaisesti kunnallisen hallinnon järjestämistä. Näitä ovat useissa erityislaeissa olevat säännökset, jotka määrittelevät hallinnon järjestämisen kunnallislaista (953/76) poiketen ja huomattavasti tätä tarkemmin. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että kunnallislaki sisältää eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kunnallishallinnon järjestämistä koskevat tarpeelliset säännökset. Tällöin erityislaeista voidaan pitkälti poistaa ne säännökset, joilla hallinto on määrätty järjestettäväksi kunnallislaista poikkeavasti.

Hallintoa koskevia säännöksiä uudistettaessa on kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi kuitenkin tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaa nimenomaisesti näihin asioihin perehtynyt luottamushenkilöistä koostuva elin.

Kunnallisen palvelutoiminnan järjestämiseen olennaisesti vaikuttavan henkilökunnan osalta kunnille itselleen on välttämätöntä, että henkilökunta on määrältään ja ammattitaidoltaan riittävä. Siksi muun muassa henkilökuntara-

kennetta koskevien säännösten tarpellisuus tulee selvittää kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Esimerkiksi kunnan velvoittaminen perustamaan määrätyn nimisiä virkoja on pitkälti tarpeetonta. Tämän vuoksi uudistuksessa on lähdetty siitä, että kuntien ja kuntainliittojen henkilökunnan rakennetta ja määrää ei pääsääntöisesti enää ohjattaisi valtion viranomaisen toimesta.

Samalla kun kuntien toimintaa ohjaavia säännöksiä kumotaan ja väljennetään, on palveluja käyttävien näkökulmasta tarpeen turvata välttämättömien peruspalvelujen saatavuus. Tämän takia ehdotetaan uudistuksen yhteydessä perustettavaksi sosiaali- ja terveystieteiden yhteydessä toimiva perusturvalautakunta, joka voisi yksittäistapauksissa selvittää, onko kunta järjestänyt peruspalvelut siinä laajuudessa ja sen laatusena kuin ne on yleensä muualla maassa järjestetty. Jos kunnan todettaisiin laiminlyöneen asianmukaisten peruspalvelujen järjestämisen eikä se korjaisi puutteita, voitaisiin kunnalta periä valtionosuus takaisin osittain tai kokonaan.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Suunnittelu- ja valtionosuuslainsäädäntö

Vuoden 1984 alusta voimaan tullut sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettu laki on yhdistänyt suunnittelun ja valtionosuuden tiiviisti yhteen. Valtioneuvoston hyväksymän sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman osoittamien suuntaviivojen mukaisesti ja siinä annetut ohjeet huomioon ottaen kuntien ja kuntainliittojen on laadittava omaa toimintaansa koskeva toteuttamissuunnitelma. Valtionosuutta kunnille ja kuntainliitoille suoritetaan toteuttamissuunnitelman mukaisen toiminnan aiheuttamiin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmää on sen voimassaoloaikana muutettu siten, että kuntien ja kuntainliittojen toimintamahdollisuudet ovat lisääntyneet ja voimavarojen entistä joustavampi käyttö on helpottunut. Uudistukset on toteutettu muuttamalla lakia tai valtakunnallista suunnitelmaa.

Vuoden 1989 alusta voimaan tulleella sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja val-

tionosuudesta annetun lain muutoksella yhdistettiin aikaisemmin erilliset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen suunnitelma ja terveydenhuollon valtakunnallinen suunnitelma yhdeksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseksi suunnitelmaksi. Samassa yhteydessä helpotettiin kunnan tai kuntainliiton mahdollisuutta saada vahvistettu toteuttamissuunnitelma muutetuksi. Samoin valtionosuuden ennakkojen tarkistamismahdollisuutta lisättiin. Kuntien ja kuntainliittojen omaisuuden käyttötarkoituksen muutoksesta päättäminen siirrettiin valtioneuvostolta lääninhallituksen tehtäväksi. Lisäksi valtakunnallisten palvelujen tuottajien toteuttamissuunnitelmat poistettiin.

Perustamiskustannushankkeiden käsittelyn yksinkertaistaminen toteutettiin vuoden 1990 alusta voimaan tulleella lailla. Tällöin luovuttiin näiden hankkeiden moninkertaisesta ja yksityiskohtaisesta käsittelystä valtion keskushallinnossa.

Vuosien 1990—1994 valtakunnallisella suunnitelmalla väljennettiin mahdollisuutta käyttää henkilökuntaa kunkin tehtäväryhmän sisällä supistamalla henkilökunnan käyttöä rajoittavien henkilökuntaryhmien määrää. Samalla suunnitelmalla annettiin kunnille myös aikaisempaa vapaammat mahdollisuudet toteuttaa 1,4—14,0 miljoonan markan käyttökustannushankkeita poistamalla aloittamisvaltuuden hankekohtainen vahvistaminen. Ostopalvelujen käyttö tehtiin niin ikään aikaisempaa joustavammaksi.

Vuoden 1991 alusta voimaan tulleilla uudistuksilla kunnille ja kuntainliitoille annettiin laajat mahdollisuudet siirtää henkilökuntaa ja hankkeiden aloittamisvaltuutta eri tehtäväryhmien välillä. Samoin oman henkilökunnan käytöstä ostopalveluihin siirtyminen ja vastaavasti päinvastoin tehtiin huomattavasti aikaisempaa yksinkertaisemmaksi. Lisäksi päätöksentekovaltaa siirrettiin lääninhallituksilta kunnille ja kuntainliitoille. Tätä kunnallisen päätösvallan lisäämistä jatketaan edelleen vuoden 1992 alusta.

Valtakunnallisen suunnitelman yleisiä tavoitteita ja ohjeita on erityisesti viimeisten vuosien aikana vähennetty ja niitä on selkeytetty. Yleisiä tavoitteita ja ohjeita on myös uudistettu siten, että ne ovat aikaisempaa selkeämmin muodostaneet sosiaali- ja terveystieteiden tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

SVOL:n mukaan valtakunnallinen suunnitelma sisältää toiminnalle asetettavat yleiset ta-

voitteet sekä ohjeet. Lisäksi suunnitelmassa hyväksytään sosiaali- ja terveydenhuoltoon tulevat uudet voimavarat kuten uusi henkilökunta ja investoinnit sekä ohjeet uusien voimavarojen kohdentamisesta. Henkilökunta ja hankkeet kohdennetaan tehtäväryhmittäin erikseen sosiaalipalveluihin, ympäristöterveydenhuoltoon ja ympäristönsuojelun hallintoon, kansanterveystyöhön sekä erikoissairaanhoidon.

Valtioneuvosto hyväksyy valtakunnallisen suunnitelman vuosittain valtion tulo- ja menoarvioesityksen antamisen yhteydessä. Suunnitelma koskee hyväksymisvuotta seuraavaa viittä vuotta.

Valtakunnallisen suunnitelman laativat sosiaali- ja terveysministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö. Ministeriöiden alaiset keskusvirastot ovat olleet mukana valtakunnallisen suunnitelman valmistelussa. Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa yhteen eri ministeriöiden laatimat esitykset ja esittelee valtakunnallisen suunnitelman valtioneuvostolle.

Kunnat ja kuntainliitot laativat vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamissuunnitelman seuraavien viiden vuoden toiminnasta. Toteuttamissuunnitelman on perustuttava sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin kunnan ja kuntainliiton toimialalla. Lisäksi suunnitelman on sopeuduttava valtakunnalliseen suunnitelmaan.

Toteuttamissuunnitelma sisältää selvityksen kunnassa tai kuntainliitossa tarpeellisista uusista järjestelyistä valtakunnallisessa suunnitelmassa annettujen yleisten tavoitteiden toteuttamiseksi, selvityksen toiminnan merkittävistä muutoksista, selvityksen henkilökunnan määrässä tapahtuvista muutoksista ja suunnitellut hankkeet sekä arvion kustannusten ja valtionosuuksien kokonaismääristä. Henkilökunta ja hankkeet on jaettu toteuttamissuunnitelmassa valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti tehtäväryhmiin.

Toteuttamissuunnitelma on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Lääninhallituksen on vahvistettava suunnitelma sitä muuttamatta. Toteuttamissuunnitelma on kuitenkin jätettävä vahvistamatta siltä osin kuin se on lain, asetuksen, valtakunnallisen suunnitelman tai sen perusteella annettujen ohjeiden vastainen ja siltä osin kuin siihen sisältyy sellaisia henkilökunnan lisäyksiä tai uusia hankkeita, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista ottaen

huomioon valtakunnallisessa suunnitelmassa osoitetut voimavarat sekä läänin muiden kuntien ja kuntainliittojen tarpeet.

Lääninhallitus suorittaa kunnille ja kuntainliitoille valtionosuuden ennakkoa vahvistetun toteuttamissuunnitelman perusteella. Toimintavuoden jälkeen kunnat ja kuntainliitot laativat valtionosuusselvityksen toiminnan aiheuttamista kustannuksista. Valtionosuusselvitys toimitetaan lääninhallitukselle, joka tekee selvityksen perusteella päätöksen lopullisesta valtionosuudesta. Kaikki toteuttamissuunnitelman mukaisen toiminnan aiheuttamat käyttökustannukset ovat valtionosuuteen oikeuttavia, vaikka toteutuneet kustannukset poikkeaisivatkin toteuttamissuunnitelmassa arvioiduista kustannuksista.

Valtionosuutta on suoritettu kunnille ja kuntainliitoille käyttökustannuksiin ja hankkeisiin kantokykyluokan mukaan määräytyvä osuus kustannuksista. Valtionosuus on vuoden 1989 alusta sovelletun väliaikaisen valtionosuusasteikon perusteella ensimmäisen kantokykyluokan kunnille 66 prosenttia kustannuksista ja kymmenennen kantokykyluokan kunnille 29 prosenttia kustannuksista. Kuntainliittojen valtionosuus määräytyy jäsenkuntien kantokykyluokan perusteella.

Jos lääninhallituksen tekemän valtionosuuspäätöksen mukaiset kustannukset poikkeavat kunnille ja kuntainliitoille suoritetuista valtionosuuden ennakoista, liikaa maksetut ennakot peritään takaisin valtiolle ja liian vähäisinä suoritettujen ennakkojen perusteella valtio suorittaa kunnille puuttuvat valtionosuudet. Käytännössä vahvistetussa toteuttamissuunnitelmassa olevaan kustannusten ja valtionosuuden arvioon perustuvat valtionosuuksien ennakot ovat poikenneet lähes säännönmukaisesti toteutuneista kustannuksista.

Hankkeet jaetaan kahteen ryhmään eli perustamiskustannushankkeisiin, joita vuonna 1991 ovat kokonaiskustannuksiltaan yli 15 miljoonan markan hankkeet ja käyttökustannushankkeisiin, joita ovat 1,5—15 miljoonan markan hankkeet. Alle 1,5 miljoonan markan hankkeista aiheutuvat kustannukset sisällytetään käyttökustannuksiin, joihin suoritetaan valtionosuus samojen perusteiden mukaan kuin muihin käyttökustannuksiin. Hankkeisiin sovellettava valtionosuusmenettely uudistettiin merkittävilta osin vuoden 1990 alusta.

Lääninhallitus vahvistaa kunnille ja kuntainliitoille perustamiskustannushankkeet valta-

kunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyin hankeluettelon perusteella. Käyttökustannushankkeet lääninhallitus vahvistaa sille jaetun aloittamisvaltuuskiintiön rajoissa kuntien ja kuntainliittojen esitysten perusteella. Perustamiskustannushankkeista vahvistetaan nimetty hanke ja sen enimmäiskustannukset. Käyttökustannushankkeista vahvistetaan ainoastaan aloittamisvaltuuden kokonaismäärä, jonka rajoissa kunta tai kuntainliitto voi toteuttaa haluamansa hankkeet.

Valtionosuutta hankkeeseen suoritetaan vahvistettuihin kustannuksiin tai toteutuneisiin kustannuksiin, jos toteutuneet kustannukset ovat tätä alhaisemmat. Perustamiskustannushankkeiden kustannuksia seurataan hankekohdaisesti. Käyttökustannushankkeiden osalta tarkastellaan ainoastaan aloittamisvaltuuden rajoissa toteutettujen hankkeiden kustannusten yhteismäärää.

2.2. Toiminnan järjestämistä koskeva lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen on säädetty usealla eri lailla kuntien tehtäväksi. Esimerkkinä voidaan todeta sosiaalihuoltolaki, lasten päivähoidosta annettu laki, kehitysvammaisten erityishuollosta annettu laki, kansanterveyslaki ja erikoissairaanhoidolaki. Näissä laeissa on säädetty monin paikoin varsin yksityiskohtaisesti muun muassa toiminnan organisoinnista, henkilökunnasta ja palveluista perittävistä maksuista.

Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalihuoltoon kuuluvista tehtävistä huolehtii sosiaalilautakunta. Lisäksi sosiaalihuoltolaissa on säädetty lautakunnan tehtävien delegoimisesta, lautakunnan jaostoista ja jaostojen jäsenistä. Samoin laissa säädetään kuntainliiton lautakunnasta. Sosiaalihuollon järjestämistä koskeva johtosääntö on säädetty pakolliseksi. Pitkälti vastaavansisältöiset säännökset on kansanterveyslaissa.

Kuntainliittojen tehtäväksi uskotun erikoissairaanhoidon hallinnosta on myös säädetty varsin kattavasti. Säännöksillä määritellään liittohallituksen asema, sen alaisista lautakunnista sekä eri sairaaloiden ja osavastuualueiden johtokunnista. Samoin kuntainliiton jäsenkuntien välisistä taloudellisista suhteista on laissa säännökset, joista voidaan sopimuksen perusteella poiketa.

Palvelujen tuottamisessa tarvittavasta henki-

lökunnasta on säännöksiä useissa laeissa. Lainsäädännöllä määritellään pakollisiksi joitakin virkanimikkeitä, henkilökunnan pakollisesta täydennyskoulutuksesta on säännöksiä ja eräissä tapauksissa henkilökunnan kelpoisuusehdot voidaan määrittää asetuksen perusteella.

Palveluista perittävät maksut on määritelty erityislaeissa olevien säännösten perusteella asetuksilla. Useissa palveluissa maksut ovat kiinteitä kaikille palvelujen käyttäjille, osassa palveluja maksut ovat sen sijaan riippuvaisia palvelun käyttäjän tuloista. Kunnilla ei juurikaan ole mahdollisuutta poiketa asetuksella säädettyistä maksuista.

3. Asian valmistelu

Asian valmistelu liittyy kuntien valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistukseen, joka koskee paitsi sosiaali- ja terveydenhuoltoa myös opetus- ja kulttuuritointa sekä kuntien yleisiä valtionosuuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusuudistuksen valmistelu on perustunut tähän kokonaisuudistuksen valmisteluun, jota on selvitetty kuntien valtionosuuslakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevassa hallituksen esityksessä.

Uudistuksen välitön valmistelu on perustunut valtioneuvoston kanslian 10 päivänä huhtikuuta 1990 valtionosuusuudistuksen valmistelua varten asettaman työryhmän 7 päivänä kesäkuuta 1990 tekemiin ehdotuksiin. Valtioneuvosto teki 28 päivänä kesäkuuta 1990 mainitun työryhmän ehdotusten perusteella periaatepäätöksen valtionosuusjärjestelmien uudistamisesta.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanemiseksi valtioneuvoston kanslia asetti 29 päivänä kesäkuuta 1990 johtoryhmän valmistelemaan valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistusta. Johtoryhmässä olivat edustettuina valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä kuntien keskusjärjestöt.

Johtoryhmän johdolla valmisteltiin syksyllä 1990 ehdotukset valtionosuusuudistusta koskeviksi hallituksen esityksiksi.

Valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistuksesta ja siihen liittyvistä sisäasiainministeriön, opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalojen lakiluonnoksista järjestettiin 22 päivänä marraskuuta 1990 kuule-

mistilaisuus, johon kutsuttiin ministeriöt, eräitä keskusvirastoja, lääninhallitukset, kuntien keskusjärjestöt, ammattijärjestöjä ja muita järjestöjä. Kuulemistilaisuudessa esitettiin 23 kannanottoa, joista lähes kaikissa pidettiin valtiosuusjärjestelmien kokonaisuudistusta välttämättömänä.

Syksyllä 1990 valmisteltuja ehdotuksia ei kuitenkaan annettu eduskunnalle, vaan valtiosuusuuudistuksen valmistelua jatkettiin edelleen vuoden 1991 aikana. Valtioneuvoston kanslia asetti 23 päivänä toukokuuta 1991 johtoryhmän jatkamaan valtiosuusuuudistuksen valmistelua. Työssä piti ottaa huomioon valtioneuvoston 28 päivänä kesäkuuta 1990 tekemä periaatepäätös valtiosuusuuudistuksesta sekä tämän jälkeen eri ministeriöissä ja kuntien keskusjärjestöissä tehty valmistelutyö. Johtoryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriötä lukuun ottamatta samat tahot kuin 29 päivänä kesäkuuta 1990 asetetussa johtoryhmässä. Johtoryhmä jätti ehdotuksensa valtiosuusuuudistuksesta 15 päivänä elokuuta 1991.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat olleet mukana niiden hallinnonalalle kuuluvien lakiehdotusten valmistelussa. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriötä on kuultu sen hallinnonalaan kuuluviin lakeihin ehdotetuista muutoksista.

4. Esityksen organisatoriset vaikutukset

4.1. Ministeriöt

Suunnittelu- ja valtiosuusjärjestelmän uudistaminen ehdotetulla tavalla aiheuttaisi huomattavia vaikutuksia sekä valtionhallinnossa että kunnissa. Ministeriöissä uudistuksen aiheuttamat muutokset perustuisivat suurelta osin suunnittelujärjestelmässä tapahtuviin muutoksiin, sillä ministeriöiden välittömät valtiosuusuuhteävät ovat nykyisin varsin vähäiset eikä niille juurikaan ole tulossa uusia valtiosuusuuksiin liittyviä tehtäviä.

Valtakunnallisen suunnitelman valmistelusta huolehtisivat sosiaali- ja terveysministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö. Näistä kauppa- ja teollisuusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöminis-

teriön tehtävät vähenisivät jonkin verran, koska ehdotuksen mukaan näiden ministeriöiden hallinnonalan lainsäädännön osalta valtakunnallisessa suunnitelmassa ei jatkossa olisi tavoitteita ja ohjeita eikä myöskään määräyksiä. Koska myös voimavarojen ohjaus vähenisi, uudistus merkitsisi näissä ministeriöissä suunnittelu- ja valtiosuuslakiin liittyvien suunnittelutehtävien vähenemistä. Sosiaali- ja terveysministeriön osalta valtakunnallisen suunnitelman valmistelu sen sijaan vaatisi pitkälti entisenlaisen työpanoksen.

Valtiosuusuuksien määräytyessä laskennallisesti tulisi ministeriöille uutena tehtävänä kuntakohtaisen laskennallisen valtiosuusuden perusteena olevien valtiosuusuden asukaskohtaisten markkamäärien vuotuisten muutosten selvittäminen. Tämä edellyttäisi aikaisempaa tarkempaa selvitystä mahdollisten uusien tehtävien aiheuttamista kustannuksista, jotka tulee ottaa huomioon hyväksyttäessä valtiosuusuuksia.

Nykyiseen valtiosuusjärjestelmään liittyvien toteuttamissuunnitelmien ja valtiosuusselvitysten lomakkeiden ja ohjeiden sekä niihin liittyvän muun ohjauksen poistuminen merkitsisi sosiaali- ja terveysministeriössä jonkin verran työn vähentymistä. Uuden valtiosuusjärjestelmän valtiosuusuden asukaskohtaisten markkamäärien määrittely sekä kustannuskehityksen seuranta ja niihin liittyvien laskentajärjestelmien ylläpitäminen sen sijaan olisi uusi tehtävä.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen tulisi ehdotuksen mukaan perustettavaksi erillinen perusturvalautakunta. Tämä lautakunta kokoontuisi ainostaan silloin, kun yksittäisen kunnan todettaisiin laiminlyöneen asianmuukaisten peruspalvelujen järjestämisen.

Ministeriöiden alaisiin keskusvirastoihin uudistuksella ei olisi vaikutuksia. Lakkautettaessa sosiaalihalitus ja lääkintöhallitus 1 päivästä maaliskuuta 1991 ja perustettaessa samasta ajankohdasta lukien sosiaali- ja terveyshallitus, siirrettiin keskusvirastoilta pois viimeisetkin niillä olleet suunnittelu- ja valtiosuusjärjestelmään liittyvät välittömät tehtävät. Sosiaali- ja terveyshallitus kuitenkin ylläpitää, kerää ja jalostaa muun muassa valtakunnallisessa päätöksenteossa tarvittavaa tietoa, mikä tukee esimerkiksi valtakunnallisen suunnitelman valmistelua.

4.2. Lääninhallitukset

Ehdotettu uudistus merkitsisi lääninhallituk-
sissa huomattavaa työtehtävien uudistumista.
Lääninhallitukset vahvistavat nykyisin kuntien
ja kuntainliittojen toteuttamissuunnitelmat ja
tekevät näitä koskevat valtionosuuspäätökset.
Ehdotuksen mukaan sekä toteuttamissuunnitel-
mat että käyttökustannusten valtionosuusselvi-
tykset jäisivät pois.

Uudessa järjestelmässä lääninhallitukset
myöntäisivät käyttökustannusten valtionosuu-
det ja vahvistaisivat perustamishankkeiden
aloittamisvaltuudet sekä tekisivät perustamis-
hankkeita koskevat valtionosuuspäätökset. Li-
säksi toiminnan järjestämisen kannalta keskei-
sessä asemassa olevan henkilökunnan enim-
mäismäärien jakaminen kunnille ja kuntainlii-
toille saattaisi eräissä tapauksissa tulla kysy-
mykseen. Kun käyttökustannusten valtion-
osuuksien laskeminen tapahtuisi pitkälti
automaattisen tietojenkäsittelyn avulla, tehtävi-
en uudistuminen merkitsisi merkittävän työ-
panoksen vapautumista nykyisen suunnittelu-
ja valtionosuusjärjestelmän edellyttämistä teh-
täivistä.

Lääninhallituksissa sosiaali- ja terveyden-
huollon valtionosuustehtävistä vapautuisi uu-
distuksen johdosta arviolta 30—40 henkilötyö-
vuotta vastaava työpanos.

4.3. Kunnallishallinto

Kuntien ja kuntainliittojen näkökulmasta
ehdotettu suunnittelu- ja valtionosuusjärjestel-
mä uudistaisi täydellisesti nykyiset menettelyt.
Kun nykyinen suunnittelu- ja valtionosuusjär-
jestelmä on ollut tehtäväsidonnainen ja vaati-
nut erilaisia valtion viranomaisille alistettavia
tai toimitettavia asiakirjoja, näiden asiakirjojen
poistuminen merkitsisi olennaista hallinnollisen
työn vähenemistä ja uudelleen suuntautumista.

Toteuttamissuunnitelmien poistamisen joh-
dosta kuntien ja kuntainliittojen sosiaali- ja
terveydenhuollon suunnittelu ei olisi enää ny-
kyisellä tavalla sidoksissa valtakunnalliseen
suunnitelmaan. Suunnittelu voitaisiin organi-
soida siten, että se kohdistuisi nimenomaisesti
kuntien ja kuntainliittojen toiminnan järjestä-
miseen sekä palvelisi sitä koskevaa päätöksen-
tekoa. Koska valtionosuudet eivät ehdotuksen
mukaan olisi tehtäväsidonnaisia, toimintojen

suunnittelu voitaisiin vapauttaa myös tältä
osin.

Kuntien hallinnon järjestämistä ja toiminnan
järjestämistapoja koskevien säännösten väljen-
täminen lisäisi kuntien mahdollisuuksia järjes-
tää sosiaali- ja terveyspalvelut nykyistä tehok-
kaammin ja taloudellisemmin. Näiden säännös-
ten väljentäminen mahdollistaisi myös kunta-
kohtaisten erojen huomioon ottamisen palvelu-
ja järjestettäessä.

Kuntien hallinnon järjestämistä koskevien
säännösten uudistamisen vaikutukset olisivat
pitkälti riippuvaisia siitä, miten kunnat käyt-
täisivät hyväkseen laajentuneita mahdollisuuksia-
nsaan. Kuntien hallinto-organisaatiot voisivat
säilyä entisellään tai ne olisi mahdollista uudis-
taa kokonaisuudessaan. Uudistus antaisi kuit-
tenkin merkittävän mahdollisuuden palvelujär-
jestelmän uudistamiseen ja tätä kautta toiminta
voisi yksittäistapauksissa tehostua huomatta-
vastikin.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

5.1. Koko julkinen talous

Valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistuk-
sen yleisiä taloudellisia vaikutuksia koko julki-
seen talouteen on käsitelty kuntien valtion-
osuuslakia koskevassa esityksessä. Sen vuoksi
tässä käsitellään ainoastaan uudistuksen valti-
on- ja kunnallistaloudellisia vaikutuksia sosiaali-
ja terveydenhuollon kannalta.

5.2. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi välittömiä valtiontaloudel-
lisiä vaikutuksia. Uudistus yhdessä muiden
valtionosuusjärjestelmien uudistusten kanssa
antaisi periaatteessa nykyistä paremman mah-
dollisuuden ennakoita valtion budjettitalouden
menokehitystä. Jos neljän vuoden välein tehtä-
vät selvitykset valtion ja kuntien välisen kus-
tannustenjaon säilymisestä edellyttäisivät valti-
olta lisärahoitusta, nousisivat valtion menot
ennakoitua enemmän. Tähän mahdollisuuteen
vaikuttaisi keskeisesti sosiaali- ja terveyden-
huollon kehittämisen nopeus kunnissa. Kuntien
järjestämisen sosiaali- ja terveydenhuollon voi-
daan kuitenkin arvioida laajenevan aiempaan
kehitysnopeuteen nähden maltillisemmin, mi-

käli kuntakohtaiset valtiosuudet määriteltäisiin laskennallisesti.

Valtiosuusjärjestelmän keventäminen hallinnollisesti vähentäisi valtiosuusasioiden edellyttämää työpanosta sekä ministeriöissä että lääninhallituksissa. Toteuttamissuunnitelmien ja valtiosuusselvitysten kaavojen valmistelu sekä niitä koskevien tietojärjestelmien käsittely poistuisivat. Vastaavasti lääninhallituksista poistuisi toteuttamissuunnitelmien ja valtiosuusselvitysten käsittely. Tämä aiheuttaisi kustannussäästöjä, joiden suuruus olisi riippuvainen säästyneen työvoiman tulevasta käytöstä.

5.3. Kunnallistaloudelliset vaikutukset

Kuntien kannalta esityksellä on merkittäviä sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia. Välittömistä vaikutuksista keskeisimmät olisivat käyttökustannusten nykyisen keskimääräisen valtiosuuden aleneminen noin seitsemällä prosenttiyksiköllä, valtiosuuskiusien maksaminen kuntainliittojenkin menojen osalta suoraan kunnille sekä valtiosuuden määräytymisen muuttuminen kustannusperusteisesta laskennallisten tekijöiden varaan. Lisäksi perustamishankkeiden valtiosuusprosentit muuttuisivat nykyisestä. Perustamishankkeita koskeva muutos olisi useimpien kuntien kannalta valtiosuuksia korottava. Välittömiin vaikutuksiin olisi luettava myös ne kokonaisuuteen nähden vähäiset säästöt, joita kunnat ja kuntainliitot saisivat nykyiseen valtiosuusjärjestelmään kuuluvan asiakirjatuotannon vähentyessä.

Kun uudistuksella siirretään sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtiosuuksista lähes 15 prosenttia yleiseen valtiosuuteen ja verotulojen täydennykseen, alentuu nykyinen keskimääräinen noin 48 prosentin valtiosuus noin 41 prosenttiin. Tämä merkitsee sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon perusteella suoritettavan valtiosuuden määrä vähenisi nykyisestä lähes kaikissa kunnissa, alimmissa kantokyläluokissa eniten.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteella suoritettavan valtiosuuden alenemista korvaisi toisaalta yleisen valtiosuuden, verotulojen täydennyksen, harkinnanvaraisten avustusten ja siirtymäkauden järjestelyjen yhteenlaskettujen määrien muutokset. Lisäksi kuntien yleisiä valtiosuuksia on tarkoitus tasata seitsemän vuoden aikana siten, että voimaantulovuonna

kunkin kunnan koko valtiosuus olisi likimain uudistuksen voimaantuloa edeltäneellä tasolla ja sen jälkeen useimpien kuntien valtiosuus muuttuisi asteittain puhtaasti laskennalliseksi. Osalla kuntia valtiosuuksien tasaus säilyisi siirtymäkauden jälkeenkin. Tämän vuoksi kunnilla olisi riittävästi aikaa sopeuttaa toimintansa valtiosuuden kokonaisuuden mahdolliseen muutokseen.

Kun useimmissa kunnissa nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtiosuus vähenee, vaikuttanee kuntien järjestämään sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen huomattavasti se, paljonko eri kunnissa kohdennettaisiin valtion yleistä rahoitustukea sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Lyhyellä aikavälillä ei kuitenkaan liene odotettavissa olennaisia muutoksia.

Valtiosuuksien maksamisen kokonaisuudessaan kunnille arvioidaan antavan hyvän ylläkkeen tarkastella kunnissa koko sosiaali- ja terveydenhuollon tarkoituksenmukaista järjestämistä ja taloudellisuutta. Tämä saattaisi lujittaa kuntien otetta kuntainliittojen toiminnasta. Nykyinen käytäntö, jossa kuntainliitoille on maksettu suoraan valtiosuus, on tosiasiassa usein johtanut siihen, että kuntien talousarvioita laadittaessa kuntainliittomenoihin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Tämä on aiheuttanut monia epätaloudellisia ja epätarkoituksenmukaisia menettelyjä.

Nykyiseen suunnittelu- ja valtiosuusjärjestelmään liittyvien toteuttamissuunnitelmien ja valtiosuusselvitysten pois jääminen merkitsee myös hallinnollisen työn vähenemistä. Kun toteuttamissuunnitelmat kuitenkin liittyvät läheisesti kuntasuunnitteluun ja valtiosuusselvitykset tilinpäätöksiin, ei näiden asiakirjojen poistuminen aiheuttane merkittäviä kustannussäästöjä yksittäisten kuntien ja kuntainliittojen kannalta.

Uudistuksen voidaan arvioida johtavan moniin merkittäviin välillisiin toiminnallisiin, taloudellisiin sekä työvoiman kysyntävaikutuksiin. Niiden muodoista ja suuruuksista voidaan tässä vaiheessa esittää enintään karkeita arvioita. Nämä vaikutukset riippuvat osaltaan ratkaisevasti siitä, miten kunnat tulevat järjestämään palvelutarjontansa, miten erityisesti sairaalakuntainliittojen kunnille myymien palvelujen laskutus mahdollisesti muuttuu sekä missä määrin kunnat perustavat tulevina vuosina palvelujen järjestämisen paikallisen julkisen palvelutuotannon varaan.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetaan eduskunnalle esitys kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi sekä esitys laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksissä ehdotetaan kuntien yleisten valtionosuuksien sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien uudistamista samojen lähtökohtien mukaisesti kuin sosiaali- ja terveydenhuollon

valtionosuusjärjestelmä ehdotetaan muutettavaksi. Kaikissa valtionosuusjärjestelmissä valtionosuudet määräytyisivät laskennallisesti ja ne suoritettaisiin pääsääntöisesti suoraan kunnille.

Esitys on laadittu siten, että se tulee käsitellä yhdessä kuntien valtionosuuslakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevan esityksen kanssa, koska tämän esityksen mukaan eräitä kuntien valtionosuuslain säännöksiä sovellettaisiin suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta

1. luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Lakia on tarkoitus soveltaa lakisääteisen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitteluun ja valtionosuuteen eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Lisäksi lain piiriin tulisi samoin kuin voimassa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain, jäljempänä suunnittelu- ja valtionosuuslaki, piirissä olevat ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun hallinnon tehtävät. Koska lakia ei kuitenkaan sovellettaisi aivan kattavasti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, ehdotetaan laissa säädettäväksi, että sitä sovellettaisiin vain sellaiseen toimintaan, jonka osalta asianomaisessa erityislaissa nimenomaisesti niin säädetään.

Laissa tarkoitettua valtionosuutta olisi kunnille myönnettävä käyttökustannusten laskennallinen valtionosuus, joka on laskettu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien laskennallisten kustannustekijöiden perusteella, sekä kunnille ja kuntainliitoille investointeihin suoritettava valtionosuus.

Suunnittelun osalta laki koskisi pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista suunnittelua. Kunnat ja kuntainliitot voisivat suunnitella ja järjestää oman toimintansa val-

takunnallisen suunnittelun osoittamien periaatteiden mukaisesti paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalalta tämän lain piiriin tulevia toimintoja olisivat esimerkiksi sosiaalihuoltolaissa säännellyt sosiaalipalvelut, lastensuojelu, lasten päivähoito, kehitysvammaisten erityishuolto, vammaispalvelut, päihdehuolto, kunnallinen toimeentuloturva, raittiustyö, kansanterveystyö ja eräät muut kunnan terveyslautakunnan alaiset toiminnot sekä erikoissairaanhoido. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta lain soveltamisen piirissä olisi eläinlääkintähuoltoon kuuluvat tehtävät. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta lain piirissä olisi elintarvike- ja kulutustavaravalvonta. Ympäristöministeriön hallinnonalalta lakia sovellettaisiin ympäristönsuojelun hallintoon.

Lain soveltamisen piiriin sisältyisi siten myös eräitä muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja, jotka valtionhallinnossa kuuluvat eri hallinnonaloille. Nämä muut toiminnot ovat määrällisesti huomattavasti pienempiä kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Lisäksi ne ovat lähinnä valvontaa ja hallintoa. Tämän vuoksi niitä ei ole mainittu erikseen lain nimesä eikä lakitekstissä.

2 §. *Suhde kuntien valtionosuuslakiin.* Sosiaali- ja terveydenhuollossa ehdotettu laki olisi suunnittelua ja valtionosuutta koskeva yleislaki, joka sisältäisi suunnittelua koskevat säännökset sekä keskeiset valtionosuutta koskevat säännökset. Samanaikaisesti tämän lain kanssa on valmisteltu ehdotus kuntien valtionosuus-

laiksi, jonka on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti tämän lain kanssa. Kuntien valtionosuuslaki on tarkoitettu yleiseksi valtionosuuslaiksi, jonka säännöksiä sovellettaisiin myös muuhun valtionosuustoimintaan, jos laissa niin erikseen säädetään.

Tämän lain mukaiseen toimintaan on tarkoitus soveltaa kuntien valtionosuuslain eräitä, lähinnä menettelytapoja koskevia teknisluonteisia säännöksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoon sovellettaisiin edelleen myös muita yleisiä lakeja, jotka koskevat kaikkia hallinnonaloja kuten kunnallislakia.

3 §. *Sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarat.* Kunnille suoritettaisiin tämän lain mukaan valtionosuutta sosiaali- ja terveydenhuollon erityislakien mukaisen toiminnan perusteella. Valtionosuus määräytyisi laskennallisesti lähinnä palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden perusteella. Kuntien saama valtionosuus ei kuitenkaan olisi sidottu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen.

Koska valtionosuuden suorittamisen perusteena olisi kuitenkin kunnan tehtäväksi säädetyn sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan kunnan on osoitettava voimavaroja valtionosuuden perusteena olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Voimavaroja ei laissa tarkemmin määriteltäisi, mutta lähtökohtana olisi edelleen, että kunta osoittaa voimavaroja nykyiseen tapaan erityislaeissa kunnan tehtäväksi säädettyjen palvelujen järjestämisen. Näiden erityislaeissa säädettyjen veloitteiden toteuttaminen takaisi kaikille palvelujen käyttäjille tasavertaiset peruspalvelut asuinpaikasta, sosiaalisesta asemasta ja kielestä riippumatta.

Edellä olevan mukaisesti säännöksen tarkoituksena ei ole laajentaa kuntien velvollisuutta järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Säännös ainoastaan korostaisi sitä, että kuntien odotetaan omalta osaltaan edelleenkin varaavan voimavaroja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan.

4 §. *Toiminnan järjestäminen.* Voimassa olevan SVOL:n mukaan kunta voi järjestää toiminnan itse, sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa, olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntainliitossa tai hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntainliitolta taikka muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Vastaavasti myös kuntainliitto voi hankkia palveluja muu-

alta. Tämän perusteella kunnat ja kuntainliitot saavat valtionosuutta eri tavoin järjestettyyn toimintaan.

Lain 4 §:n 1 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös palvelujen järjestämistavasta samoin kuin voimassa olevassa laissa säädetään. Näin kunnat ja kuntainliitot voisivat järjestää tämän lain piirissä olevan toiminnan haluamallaan tavalla joko itse, yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai hankkimalla ne muualta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi samoin kuin voimassa olevassa laissa, että palvelujen järjestämistapaa koskevat säännökset koskevat myös sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimivia kuntainliittoja.

Kuntien ja kuntainliittojen järjestäessä toimintansa eri tavoin on palveluja käyttävien henkilöiden kannalta tärkeätä, että palvelut ovat riittävän hyviä niiden järjestämistavasta riippumatta. Yksityisiltä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilta ei lainsäädännössä ole kaikilta osin edellytetty samaa laadullista tasoa kuin kunnalliselta toiminnalta. Jotta kaikki julkisin varoin kustannetut palvelut täyttäisivät samat laadulliset vähimmäisvaatimukset, ehdotetaan pykälään otettavaksi säännös, jonka mukaan yksityisiltä hankittavien palvelujen on vastattava sitä tasoa, joka vastaavilla kunnallisilla palveluilla on.

Kunnan ja kuntainliiton järjestäessä palveluja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla hankkimalla ne yksityiseltä palvelujen tuottajalta syntyy kunnalle ja kuntainliitolle velvollisuus suorittaa korvaus hankitusta palvelusta yksityiselle palvelun tuottajalle. Yksityiset palvelujen tuottajat myyvät palveluja usein myös suoraan yksittäisille henkilöille. Tällaisissa tapauksissa on palvelua käyttänyt yksityinen henkilö myös velvollinen suorittamaan korvauksen palvelun tuottajalle. Eräissä tapauksissa yksittäisen henkilön käännyttyä suoraan palveluja myös kunnalle myyvän palvelun tuottajan puoleen ilman kunnan antamaa osoitusta tai maksusitoumusta, on kuitenkin syntynyt epäselvyyttä siitä, kuka on velvollinen suorittamaan korvauksen yksityisen palvelujen tuottajan antamasta palvelusta. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin selvyyden vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan kunta on velvollinen suorittamaan korvauksen vain silloin, kun se on nimenomaisesti osoittanut henkilön käyttämään yksityistä palvelua.

2 luku. Suunnittelu

5 §. *Valtakunnallinen suunnitelma.* Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto hyväksyisi vuosittain valtakunnallisen suunnitelman sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä seuraavien neljän vuoden aikana. Suunnitelma olisi ensi sijassa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden asettelun väline, joka osoittaisi kunnille ja kuntainliitoille valtioneuvoston näkemyksen sosiaali- ja terveydenhuollon uusimmista ja tavoiteltavista kehityssuunnista. Lisäksi suunnitelmassa olisi kuntien valtionosuuksien laskemisessa keskeiset määrittelyperusteet.

Valtakunnallisen suunnitelman hyväksymisen tapahtuisi valtion talousarvioesityksen antamisen yhteydessä. Laissa tarkoitettu valtion talousarvio vastaa nykyistä valtion tulo- ja menoarviota. Uusi terminologia on 1 päivänä maaliskuuta 1992 voimaan tulevan Suomen Hallitusmuodon VI luvun muuttamisesta annetun lain mukainen. Tämä päätöksenteon yhtäaikaisuus turvaisi sen, että valtakunnallinen suunnitelma sekä talousarvioesitys olisivat asiaratkaisuiltaan yhtenevät. Ehdotettu menettely vastaisi jo nykyisin noudatettavaa menettelyä, joka on osoittautunut toimivaksi.

Valtakunnallinen suunnitelma käsittäisi nelivuotisjakson nykyisen valtakunnallisen suunnitelman viisivuotisjakson sijasta. Perusteena ehdotettuun muutokseen on se, että näin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen suunnittelu kytkeytyisi entistä tiiviimmin valtion hallinnonaloittaisiin toiminta- ja taloussuunnitelmiin, jotka laaditaan neljäksi vuodeksi.

6 §. *Valtakunnallisen suunnitelman sisältö.* Lakiehdotuksen mukainen valtakunnallinen suunnitelma poikkeaisi merkittävästi voimassa olevan SVOL:n mukaisesta valtakunnallisesta suunnitelmasta, vaikka asiakirjan nimi ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Suunnitelmassa olisi toiminnan ja sen sisällön kehittämislle keskeiset valtakunnalliset tavoitteet ja ohjeet sekä valtionosuuksien määräämisen kannalta keskeiset tiedot. Nykyiseen verrattuna ehdotuksen mukainen valtakunnallinen suunnitelma sisältäisi huomattavasti vähemmän kuntiin kohdistuvaa sitovaa ohjausta.

Nykyinen suunnittelujärjestelmä perustuu varsin pitkälle valtion harjoittamaan kuntien ja kuntainliittojen toiminnan sisällön ja voimavarojen ohjaukseen. Ehdotuksen mukaisessa suunnittelujärjestelmässä tällaisesta sitovasta

ohjauksesta luovuttaisiin valtaosin. Sitova toiminnallinen ohjaus olisi mahdollista vain laissa olevien yksilöityjen valtuutussäännösten perusteella. Voimavarojen ohjaus kohdistuisi lähinnä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuden piiriin otettavien investointien sääntelyyn.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suunnitelman sisällöstä seuraavasti:

1. *kohta.* Ehdotuksen mukaan valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevat tavoitteet ja ohjeet, jotka muodostaisivat merkittävän osan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallista ohjausta. Tavoitteet palvelisivat ensi sijassa strategista suunnittelua ja toimintalinjojen asettamista. Ohjeet olisivat jossain määrin tavoitteita yksityiskohtaisempia ja koskisivat esimerkiksi eri palvelumuotojen ja toimeentuloturvan järjestämistä. Tavoitteiden ja ohjeiden avulla valtioneuvosto ilmaisisi sosiaali- ja terveyspoliittisen linjansa ja pyrkisi ohjaamaan kuntien järjestämää toimintaa tämän suuntaiseksi.

Valtakunnallisen suunnitelman tavoitteet ja ohjeet eivät olisi kuntia ja kuntainliittoja sitovia. Kunnat ja kuntainliitot voisivat järjestää toimintansa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen parhaaksi katsomallaan tavalla. Tavoitteena on kuitenkin, että samoja pääperiaatteita sovellettaisiin eri puolilla maata, jotta ainakin peruspalvelut olisivat kaikkien kansalaisten tasavertaisesti saatavissa asuinpaikasta riippumatta.

2. *kohta.* Ehdotuksen mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa voisi myös olla kuntiin ja kuntainliittoihin kohdistuvia määräyksiä. Määräykset täydentäisivät sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevia erityislakeja, jotka ovat eräin osin väljiä puitelakeja. Lait ovat saaneet sisältönsä käytännön toiminnasta ja toiminnan jatkuva kehittyminen on merkinnyt lakien asiallisen merkityksen vastaavaa kehittymistä. Esimerkkinä voidaan todeta erikoissairaanhoido, jossa lääketieteen jatkuva kehittyminen on merkinnyt erikoissairanhoidon merkittävää kehittymistä ilman, että lainsäädännöllä olisi tarvinnut puuttua palvelujen sisältöön.

Kuitenkin on ilmennyt eräitä tilanteita, jolloin erityislakien säännökset ja kuntien viranomaisten toiminta eivät ole taanneet väestön sosiaalisen hyvinvoinnin tai terveyden kannalta tarpeellisten uusien toimintojen käynnistämistä riittävän laajasti koko maassa. Tällaisissa tilanteissa on valtakunnallisessa suunnitelmassa an-

nettu kuntia ja kuntainliittoja sitovia määräyksiä, joiden avulla näiden palvelujen järjestäminen on voitu taata varsin nopeasti koko maassa. Näitä määräyksiä on annettu esimerkiksi sosiaalihuollossa asumispalvelujen järjestämisestä ja terveydenhuollossa rintasyöpäseulonnan järjestämisestä. Vastaavia tilanteita voi syntyä myös jatkossa, jolloin on tärkeätä, että kunnille ja kuntainliitoille voidaan joustavasti antaa määräyksiä välttämättömistä toiminnoista.

Valtakunnallisessa suunnitelmassa olisi ehdotuksen mukaan tällaisia erityislakien mukaisia palveluja koskevia määräyksiä ainoastaan silloin, kun erityislaissa olisi nimenomainen valtuutussäännös määräysten antamiseen. Menettely vastaisi tällöin viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annetussa laissa (573/89) säädettyä menettelyä kuntia ja kuntainliittoja koskevien määräysten antamisesta, vaikka mainittu laki ei koskekaan valtioneuvoston antamia määräyksiä.

Lain voimaantulovaiheessa ei erityislakeihin ole kuitenkaan tarkoitus sisällyttää valtuutussäännöksiä määräysten antamiseen.

3. kohta. Lakiehdotuksen mukaan kunnille suoritettavat valtionosuudet määräytyisivät laskennallisesti. Kuntakohtaisten valtionosuuksien laskennan perusteena olisivat ikäryhmittäiset valtionosuudet ja sairastavuuden mukaan määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä asukasta kohden. Nämä ikäryhmittäiset markkamäärät ja sairastavuuden mukaan määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä samoin kuin arvio toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista ja valtionosuuksien yhteismäärät sisältyisivät valtakunnalliseen suunnitelmaan.

4. kohta. Ehdotuksen mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa olisi arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi tarvittavan henkilökunnan kokonaismäärä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen on erittäin työvoimavaltaista ja toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista noin kaksi kolmasosaa aiheutuu henkilökunnan palkkausmenoista. Henkilökunnan määrän avulla voidaan täten vaikuttaa varsin pitkälle koko toiminnan laajuuteen ja kustannuksiin. Valtakunnallisen suunnitelman arviot henkilökunnan määrästä eivät kuitenkaan olisi yksittäisiä kuntia ja kuntainliittoja sitovia. Ne voisivat jatkossa perustaa virkoja ja palkata työsopimussuhteista henkilökuntaa sekä hankkia palveluja muualta

valtion viranomaisten päätöksistä riippumatta. Poikkeuksena olisi sellainen jäljempänä selvitetty henkilökunta, jonka lukumäärästä voisi antaa sitovia määräyksiä.

Valtakunnalliseen suunnitelmaan otettu arvio henkilökunnan kokonaismäärästä olisi kuitenkin kuntia ja kuntainliittoja sitova koko maan valtionosuuksia määriteltäessä siten kuin 18 §:ssä säädetään.

5. kohta. Kuntien ja kuntainliittojen toiminnan järjestämiseksi tarpeelliset sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeet olisivat erillisen valtionosuuden piirissä. Kokonaiskustannuksiltaan suuret perustamishankkeet, niiden valtionosuuteen oikeuttavat enimmäiskustannukset ja aloittamisvuodet lueteltaisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa. Pienemmistä hankkeista olisi suunnitelmassa niiden kustannusten enimmäismäärä koko maassa eli se markkamäärä, jonka rajoissa tällaisia hankkeita voisi toteuttaa. Ehdotus vastaisi asiallisesti nykytilannetta.

6. kohta. Valtakunnallisessa suunnitelmassa osoitetut uudet perustamishankkeet ja tarvittaessa jäljempänä 3 momentissa tarkoitettujen henkilökunnan lukumäärä jaettaisiin lääninhallituksille, jotka jakaisivat ne edelleen kunnille ja kuntainliitoille. Periaatteet, joita sosiaali- ja terveysministeriön tulisi noudattaa jakaessaan voimavaroja lääneille ja joita lääninhallitusten tulisi noudattaa jakaessaan voimavaroja edelleen kunnille ja kuntainliitolle, hyväksyttäisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa. Näin valtioneuvosto voisi vaikuttaa voimavarojen jakautumiseen maan eri osiin. Ehdotus vastaisi asiallisesti nykytilannetta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi 1 momentin 5 kohtaan täydentävä säännös. Sen mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa olisi määritelty perustamishankkeen vähimmäiskustannusten markkamäärä sekä se markkamäärä, jonka ylittävät perustamishankkeet katsottaisiin kokonaiskustannuksiltaan suuriksi hankkeiksi. Perustamishankkeisiin suoritettava valtionosuudesta olisi myös arvio suunnitelmassa. Ehdotus vastaisi asiallisesti nykytilannetta.

Poikkeuksena nykytilanteesta olisi kuitenkin se, että ehdotuksen mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa ei enää tarvitsisi ilmoittaa perustamishankkeiden kustannusten määrittämisen perusteena olevaa rakennuskustannusindeksin tasoa. Tämä muutos perustuu siihen, että yhdenmukaistettaessa opetus- ja kulttuuri-

toimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankemenettelyjä, ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeissa luovuttavaksi keskeneräisten hankkeiden vuotuisista valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten tarkistamisesta. Hankkeen toteutuksen kestoajan vaikutus sen kustannuksiin otettaisiin jatkossa huomioon jo silloin, kun hankkeen valtionosuuteen oikeuttavat kustannukset hyväksyttäisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa voisi olla määräyksiä sellaisen henkilökunnan enimmäismäärästä, joka on palvelujen tuottamisen kannalta keskeisessä asemassa, mutta jota ei ammattitaitoisten henkilöiden vähäisyyden takia ole saatavissa riittävästi eri puolille maata ja jos tämä on selvästi vaarantamassa yhdenvertaisten palvelujen saannin maan eri osissa.

Lakiehdotuksessa tarkoitetun kaltainen tilanne on 1980-luvulla koskenut lääkäreiden määrää.

7 §. Valtakunnallisen suunnitelman valmistelu. Valtakunnallisen suunnitelman valmistelusta huolehtisivat edelleenkin asianomaiset ministeriöt siltä osin kuin niiden hallinnonaloilla on tämän lain piiriin kuuluvia tehtäviä. Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaisi eri ministeriöiden tekemän valmistelun pohjalta suunnitelman ja esittelisi sen valtioneuvostolle.

Sosiaali- ja terveysministeriön tulisi valtakunnallisen suunnitelman kokoamisen yhteydessä kuulla kuntien keskusjärjestöjä. Tämä takaisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä vastaavien kuntien näkemysten huomioon ottamisen toimintaan keskeisesti vaikuttavan asiakirjan valmistelussa.

Asianomaisten ministeriöiden tulisi tehdä valtakunnallista suunnitelmaa koskevat esityksensä sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään maaliskuun 15 päivänä. Esitysten tekoai-ka liittyisi valtion talousarvioesityksen valmistelun aikatauluun siten, että ministeriöiden valmistelemaat ehdotukset valtion seuraavan vuoden talousarvioksi valmistuvat samoihin aikoihin.

8 §. Voimavarojen alueellinen jakaminen. Valtakunnallisessa suunnitelmassa vuosittain hyväksyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon uudet voimavarat kuten perustamishankkeiden kustannusten enimmäismäärät sekä sellainen henkilökunta, jonka enimmäismäärästä on annettu määräyksiä, tulisi jakaa kunnille ja kuntainliitoille. Lainkohdassa säädettäisiin näiden voi-

mavarojen jakamisen menettelystä. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö jakaisi voimavarat lääninhallituksille, jotka jakaisivat ne edelleen lääninsä kunnille ja kuntainliitoille.

Jaettaessa uusia perustamishankkeita ja henkilökunnan määrää tulisi sosiaali- ja terveysministeriön ja lääninhallitusten noudattaa valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyjä alueellisen jakamisen perusteita. Näin uudet voimavarat kohdentuisivat valtioneuvoston hyväksymien periaatteiden mukaisesti maan eri osiin.

Pykälän ehdotukset vastaisivat asiallisesti nykytilannetta.

3. luku. Käyttökustannusten valtionosuus

9 §. Valtionosuuden saaja. Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus suoritettaisiin vuosittain kunnille hakemuksetta. Tämä valtionosuus määräytyisi laskennallisten perusteiden mukaisesti.

Käyttökustannusten valtionosuuden suorittaminen yksinomaan kunnille merkitsisi poikkeusta nykyisin vallitsevaan tilanteeseen, jonka mukaan käyttökustannusten valtionosuutta suoritetaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimiville kuntainliitoille. Valtionosuuden suorittaminen kokonaisuudessaan kunnille korostaisi kuntien vastuuta toiminnan järjestäjänä ja kunnan mahdollisuutta toteuttaa tämä parhaimmaksi katsomallaan tavalla sekä antaisi kunnille aikaisempaa paremmat edellytykset vaikuttaa kuntainliittojen toimintaan.

10 §. Valtionosuuden hyväksyminen ja tarkistaminen. Valtakunnallisessa suunnitelmassa määritettäisiin kuntien valtionosuuksien määrätymisen perusteena olevat asukaskohtaiset markkamäärät, jotka määritettäisiin ikäryhmittäin erikseen sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon sekä terveydenhuollon valtionosuuteen vaikuttava sairastavuuden perusteella määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä asukasta kohden.

Lain voimaantulovuonna sovellettavat ikäryhmittäiset valtionosuudet ja sairastavuuden perusteella määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä perustuisivat ehdotuksen mukaan tämän lain siirtymäsäännöksissä olevan 45 §:n mukaan vuoden 1989 kustannustasossa laskettuihin markkamääriin. Myöhemmin vuosina eri ikäryhmien keskinäisiä suhteita voitaisiin muuttaa, jos esimerkiksi uu-

sia palveluja kohdennettaisiin vain tietyille ikäryhmille tai ikäryhmien keskinäisten suhteiden todettaisiin muuttuneen.

Hyväksyttäessä valtakunnallisessa suunnitelmassa valtionosuuksien markkamääriä tulevalle vuodelle olisi lähtökohtana edellisessä valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt valtionosuudet. Näitä valtionosuuksia tarkistettaessa otettaisiin huomioon valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun sekä kustannustason muutos kuntien valtionosuuslain 5 §:ssä säädettyllä tavalla.

Valtionosuuksien markkamääriä hyväksyttäessä otettaisiin huomioon tapahtunut sekä toimintavuoden loppuun mennessä tapahtuvaksi arvioitu kustannustason muutos sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutos. Toiminnan laajuuden tai laadun muutos voisi perustua esimerkiksi lakiin tai valtakunnalliseen suunnitelmaan.

Toimintavuodelle hyväksytyjä ikäryhmittäisiä valtionosuuksia ja sairastavuuden perusteella määräytyvää valtionosuuden keskimääräistä markkamäärää tarkistettaisiin jälkikäteen sekä toimintavuonna että toimintavuoden jälkeen siten kuin kuntien valtionosuuslain 4 §:ssä säädetään. Tarkistuksilla taattaisiin se, että valtionosuudet seuraisivat toteutunutta kustannustason muutosta sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutosta mahdollisimman hyvin.

Valtionosuuksien tarkistukset tehtäisiin vuosittain lokakuun loppuun mennessä muuttamalla asianomaisen vuoden valtakunnallista suunnitelmaa.

11 §. *Ikäryhmittäiset valtionosuudet.* Kuntien laskennallisen valtionosuuden määrittämiseksi hyväksyttäisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa ikäryhmittäiset valtionosuudet erikseen sosiaalihuollossa ja terveydenhuollossa. Valtionosuuden perusteena olevien ikäryhmittäisten valtionosuuksien erittely sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon perustuu siihen, että palvelujen tarve ja käyttö painottuvat eri tavoin. Sosiaalihuollossa palvelujen tarve kohdistuu lasten päivähoidon perusteella erityisesti alle kouluikäisiin lapsiin. Toinen merkittävä palvelujen käyttäjäryhmä on vanhukset. Terveydenhuollossa palvelujen tarve painottuu sen sijaan vanhusväestöön.

Ikäryhmittäiset valtionosuudet hyväksyttäisiin sosiaalihuollossa kutakin 0—6 -vuotiasta, 7—64 -vuotiasta, 65—74 -vuotiasta ja 75 vuotta täyttäneitä henkilöä kohden.

Terveydenhuollossa ikäryhmittäiset valtion-

osuudet hyväksyttäisiin samoin kutakin 0—6 -vuotiasta, 7—64 -vuotiasta, 65—74 -vuotiasta ja 75 vuotta täyttäneitä henkilöä kohden.

12 §. *Kunnan valtionosuus.* Kunnan käyttökustannusten valtionosuus määriteltäisiin erikseen sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tarvetta osoittavien tekijöiden perusteella. Valtionosuus suoritettaisiin kunnalle hakemuksetta kuitenkin yhtenä kokonaisuutena. Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden määräytyminen palvelutarpeen ja eräiden muiden tekijöiden perusteella merkitsee sitä, että valtionosuus ei enää seuraa yksittäisen kunnan todellisia kustannuksia. Kunnan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat velvoitteet määräytyisivät edelleen erityislakien perusteella.

Sosiaalihuollon perusteella määräytyvä valtionosuus laskettaisiin kertomalla valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asianomaiseen ikäryhmään kuuluvien asukkaiden määrällä. Näin saadut luvut laskettaisiin yhteen ja summa kerrottaisiin vielä kunnan työttömyysasteen ja kantokykyluokan mukaan määräytyvillä kertoimilla. Saatu markkamäärä olisi kunnan sosiaalihuollon laskennallinen valtionosuus.

Terveydenhuollon perusteella määräytyvä valtionosuus laskettaisiin vastaavasti kertomalla valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asianomaiseen ikäryhmään kuuluvien asukkaiden määrällä. Saadut markkamäärät laskettaisiin yhteen. Summaan lisättäisiin markkamäärä, joka laskettaisiin kertomalla sairastavuuden mukaan määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä kunnan sairastavuuden mukaisella kertoimella ja kunnan asukasluvulla. Näin saatu luku kerrottaisiin erikseen kertoimilla, jotka määräytyisivät asukastiheyden ja pinta-alan mukaan ja saadut markkamäärät lisättäisiin pohjalukuun. Terveydenhuollon valtionosuus saataisiin kertomalla edellä tarkoitettu luku kunnan kantokykyluokkaa vastaavalla kertoimella.

13 §. *Työttömyysasteerroin.* Kunnan sosiaalihuollon perusteella määräytyvään valtionosuuteen vaikuttaisi kunnan työttömyysaste, jos kunnan työttömyysprosentti on korkeampi kuin koko maan työttömyysprosentti. Työttömyysasteen mukaan määräytyvän kertoimen käyttö perustuu siihen, että sen avulla voidaan ottaa huomioon yksi merkittävä kunnan asukkaiden toimeentuloa kuvaava seikka ja näin

sisällyttää valtionosuuden määrätymisperusteisiin myös kunnan suorittaman toimeentulotuen kokonaismäärään vaikuttava tekijä. Vaikka sosiaalihuollon järjestämisen laajuuteen vaikuttavia erityistekijöitä on työttömyyden lisäksi muitakin, ongelmalliseksi niiden käyttöönotolle muodostuu ennen kaikkea se, että niitä koskevia tietoja ei ole yksiselitteisesti saatavana yleisistä tilastoista kaikista kunnista.

Työttömyysastekerroin on määritelty siten, että se kasvattaisi koko maassa sosiaalihuollon perusteella määräytyvää valtionosuutta keskimäärin noin kahdella prosentilla.

Jos kunnan työttömyysprosentti olisi enintään koko maan työttömyysprosentin suurinen, olisi kerroin yksi eikä työttömyydellä olisi vaikutusta kunnan valtionosuuteen. Kunnan työttömyysprosentin ylittäessä koko maan työttömyysprosentin korotettaisiin kerrointa ja tällöin kunnan saama valtionosuus suurensi. Kerroin laskettaisiin laissa olevan kaavan mukaisesti.

Työttömyysasteen mukaista kerrointa laskettaessa käytettäisiin kaksi vuotta ennen toimintavuotta alkavan vuoden keskimääräistä työttömyysprosenttia. Työttömyysprosentit saadaan työministeriön laatimista tilastoista.

14 §. *Sairastavuuskerroin.* Terveys- ja huollon palvelujen tarpeeseen vaikuttaa keskeisesti väestön sairastavuus. Eri yhteyksissä on sairastavuutta ja sen mittaamista selvitetty runsaasti. Sairastavuutta kuvaavia mittareita on useita. Niistä voidaan mainita työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisestä väestöstä, erityiskorvattuja lääkkeitä saavien osuus väestöstä, sairauspäivien määrä suhteessa väestöön sekä erilaiset terveyspalvelujen käyttötiedot. Laskennalliselta valtionosuuden määrätymisperusteelta edellytetään muun muassa, että sitä koskeva tieto ei ole hallinnollisten päätösten takia muuttuva. Tästä syystä ensin mainitut sairastavuusindikaattorit eivät sovellu valtionosuuden määrätymisperusteiksi. Terveyspalvelujen käyttötiedot eivät myöskään sovi valtionosuuden määrätymistekijäksi, sillä ne kuvaavat pikemminkin palvelujen tarjontaa.

Ikävakioidua kuolleisuutta alettiin 1970-luvulla käyttää Englannissa terveydenhuollon voimavarojen alueellisen kohdentamisen keskeisenä jakoperusteena. Sittemmin tämän kriteerin käyttö on levinnyt muihinkin maihin. Suomessa ikävakioidua kuolleisuutta alettiin käyttää hallinnollisissa päätöksenteossa vuonna 1989 jaettaessa valtakunnallisen suunnitel-

man terveydenhuollon voimavaroja lääneille. Vaikka ikävakioidun kuolleisuuskriteerin käyttöön liittyy monia puutteellisuuksia, sitä pidetään edelleen käyttökelpoisimpana sairastavuudesta aiheutuvan palvelutarpeen kuvaajana. Mainittakoon, että esimerkiksi Hollannissa, jossa parhaillaan valmistellaan siirtymistä pakolliseen terveysvakuutusjärjestelmään, ollaan ottamassa ikävakioidun kuolleisuus yhdeksi kriteeriksi jaettaessa keskusrahastoon kertyviä pakollisia vakuutusmaksutuloja terveyspalveluja ostaville organisaatioille.

Kun koko maan ikävakioidua kuolleisuutta merkitään ykkösellä, tämä suhdeluku vaihtelee kunnittain noin 0,8:sta 1,25:een. Kuolleisuus on maan itäosissa edelleen korkeampaa kuin muualla maassa. Esimerkiksi Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä lähes kaikissa kunnissa ikävakioidun kuolleisuus ylittää maan keskiarvon. Sen sijaan esimerkiksi Vaasan läänin 57 kunnasta vain vajaalla kymmenellä on ikävakioidun kuolleisuus maan keskiarvoa suurempi. Ikävakioidun kuolleisuuden käyttö merkitsisi-kin sitä, että lähinnä Itä-Suomen kunnat saisivat sairastavuuden perusteella jaettua valtionosuutta asukasta kohden enemmän kuin Turun ja Porin sekä Vaasan läänien kunnat. Suurimmallaan ero olisi noin 200 markkaa asukasta kohden.

Ikävakioidun kuolleisuus lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$KI_i = \frac{\sum_k k_{ik}}{\sum_j \frac{\sum_k K_{jk}}{\sum_k P_{jk}} \sum_k P_{ijk}}$$

Kaavassa käytetyt lyhenteet:

KI_i = kunnan i ikävalikoitu kuolleisuus

k_{ik} = kunnassa i vuonna k kuolleiden lukumäärä

K_{jk} = koko maassa ikäryhmässä j vuonna k kuolleet

P_{jk} = koko maan väkiluku ikäryhmässä j vuonna k

P_{ijk} = kunnan i väkiluku ikäryhmässä j vuonna k

Laskelmassa käytettävät ikäryhmät olisivat viiden vuoden jaotuksella (esimerkiksi 0—4 -vuotiaat, 5—9 -vuotiaat).

Kunnan asukkaiden ikävakioidun kuolleisuuden ollessa sama kuin koko maan väestön ikävakioitu kuolleisuus olisi sairastavuuskerroin yksi. Jos kunnan asukkaiden kuolleisuus poikkeaisi koko maan väestön kuolleisuudesta, muutettaisiin kerrointa poikkeaman mukaisesti.

Kerrointa määriteltäessä käytettäisiin kumulatiivisesti viiden viimeisen saatavissa olevan vuoden tietoja, jotta erityisesti pienessä kunnassa vuosittaiset satunnaistekijät eivät vaikuttaisi liiaksi kertoimen arvoon. Tämän vuoksi käytettäisiin kertoimen määrittelyssä kuusi vuotta ennen toimintavuotta alkaneen viisivuotiskauden tietoja.

15 §. *Asukastiheyskerroin.* Asukastiheyden mukaan määräytyvä kerroin korottaisi kunnan valtionosuutta, jos asukastiheys olisi pienempi kuin neljä asukasta maaneliökilometrillä. Perusteena valtionosuuden korottamiselle pienen asukastiheyden perusteella on harvan asutuksen aiheuttamat lisäkustannukset erityisesti avoterveydenhuollossa.

Kerroin on määritelty siten, että se lisäisi koko maassa terveydenhuollon perusteella suoritettavaa valtionosuutta noin 0,3 prosentilla. Kerroin laskettaisiin laissa olevan kaavan mukaisesti. Kerrointa laskettaessa käytettäisiin toimintavuotta edeltävän vuoden tammikuun 1 päivän asukastiheyttä.

Saaristokunnat ovat asutuksen hajanaisuuden vuoksi verrattavissa harvaan asuttuihin kuntiin, vaikka asukastiheys maapinta-alan mukaan laskettuna ei olisikaan poikkeuksellisen pieni. Tämän vuoksi ehdotetaan, että saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/81) 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla saaristokunnilla asukastiheyskerroin olisi aina 0,1. Kerroin korottaisi tällöin terveydenhuollon perusteella määräytyvää valtionosuutta 10 prosentilla.

16 §. *Pinta-alakerroin.* Pinta-alan mukaan määräytyvä kerroin korottaisi kunnan valtionosuutta silloin, kun kunnan maapinta-ala olisi suurempi kuin 1 250 neliökilometriä. Pinta-alakerroin kuvastaisi kunnan laaja-alaisuuden vaikutusta palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kerroin laskettaisiin laissa olevan kaavan mukaisesti.

Kerroin on määritelty siten, että se lisäisi koko maassa terveydenhuollon valtionosuutta

noin 0,7 prosentilla. Kerroin laskettaisiin toimintavuotta edeltävän vuoden alun pinta-alan mukaan.

17 §. *Kantokykyluokakerroin.* Kantokykyluokissa 1—5 kantokykyluokan mukaan määräytyvä kerroin olisi 1,5. Tämä vastaisi 45 prosentin valtionosuutta käytetyistä laskennallisista kustannuksista. Kantokykyluokissa 6 - 10 kerroin alenisi 0,1:llä kussakin kantokykyluokassa, jolloin kerroin olisi 1,4—1,0, mikä vastaisi 42—30 prosentin valtionosuutta laskennallisista kustannuksista.

Nykyisin kuntien valtionosuudet ovat vuoden 1989 alusta sovelletun väliaikaisen valtionosuusasteikon mukaan 1—10 kantokykyluokissa 66 ja 29 prosentin välillä.

18 §. *Kustannustenjaon säilyttäminen.* Esityksen mukaan valtion ja kuntien välinen kustannustenjako valtakunnallisen suunnitelman mukaisessa laajuudessa järjestetyn sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista säilytettäisiin sillä tasolla, jolla se olisi tämän lain voimaan tullessa. Kustannustenjaon säilymistä tarkasteltaessa tarkoitettaisiin valtakunnallisen suunnitelman mukaisella laajuudella 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitun henkilökuntamäärän rajoissa järjestettyä toimintaa. Jos kunnallisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa käytettäisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyä enemmän henkilökuntaa, otettaisiin tämä huomioon toiminnasta aiheutuneita kustannuksia alentavasti. Valtiolta ja yksityisiltä ostetut palvelut otettaisiin huomioon laskennallisesti tarkasteltaessa toiminnan laajuutta.

Nykyisin voimassa olevassa kustannusperusteisessa valtionosuusjärjestelmässä valtion ja kuntien välinen kustannustenjako säilyy kunnittain vakaana, koska kunta saa aina kantokykyluokkaansa vastaavan valtionosuuden toteutuneisiin kustannuksiin. Samalla nykyinen järjestelmä on merkinnyt sitä, että myös koko maan tasolla valtion ja kuntien välinen kustannusten jako on pysynyt varsin vakaana. Valtionosuudet ovat olleet noin 48 prosenttia nykyisen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien toimintojen kustannuksista.

Koska ehdotettu uusi valtionosuusjärjestelmä olisi laskennallinen eikä toiminnan järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia seurattaisi vuosittain, olisi mahdollista, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitys sekä valtakunnallisen suunnitelman laajuudessa järjestetyn toiminnan toteutunut määrällinen ja

laadullinen kehitys poikkeaisivat arvioidusta kehityksestä. Pitkään jatkuessaan tällainen kehitys merkitsisi sitä, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjako muuttuisi. Jotta tällaista muutosta suuntaan tai toiseen ei syntyisi, lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan kustannustenjako säilytettäisiin sillä tasolla, jolla se oli ennen lain voimaantuloa.

Koska sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista on uudistuksen yhteydessä tarkoitus siirtää kuntien yleisiin valtionosuuksiin noin 2,6 miljardia markkaa vuoden 1989 hintatasossa, tulisi tämä kuitenkin ottaa huomioon tarkasteltaessa vuoden 1992 kustannustenjakoa. Lakia säädettyä käytettävissä olevien tietojen mukaan valtio vastaisi mainittu valtionosuuden siirto huomioon ottaen noin 36 prosentista sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksista. Kuntien osuus olisi näin noin 64 prosenttia käyttökustannuksista.

Jos kustannustenjako sosiaali- ja terveydenhuollossa poikkeaisi myöhemmin lain voimaan tullessa vallinneesta tasosta, korjattaisiin tällöin nimenomaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus laissa tarkoitettulle tasolle.

Kustannustenjaossa otettaisiin huomioon toteutuneet käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Tarkastelussa ei siten otettaisi huomioon perustamishankkeiden kustannuksia. Myöskään laskennallisia korkoja ja poistoja ja lainanhoitokustannuksia ei otettaisi huomioon kustannustenjaossa.

Kustannustenjaossa ei myöskään otettaisi huomioon toiminnasta kertyneitä tuloja, kuten palvelujen käyttäjiltä perittyjä maksuja. Tällaiset maksut tulisivat siten kokonaisuudessaan palvelut järjestävän kunnan hyväksi. Jos kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteydessä järjestettäisiin muuta kuin erityislakien mukaista toimintaa, josta kertyisi kunnalle tuloja, ei tällaisen toiminnan aiheuttamia kustannuksia otettaisi huomioon kustannustenjaossa.

Kustannustenjako tarkistettaisiin joka neljäs vuosi. Jos laki tulisi voimaan ehdotuksen mukaisesti vuonna 1993, tarkistus tehtäisiin ensimmäisen kerran vuonna 1996. Tällöin verrattaisiin tarkistusvuotta edeltävän vuoden eli vuoden 1995 kustannustenjakoa vuonna 1992 vallinneeseen kustannustenjakoon. Seuraavan kerran tarkistus tehtäisiin vuonna 2000, jolloin verrattaisiin vuoden 1999 kustannustenjakoa vuoden 1992 tilanteeseen. Vuoden 1992 kustannustenjako laskettaisiin uuden järjestelmän mu-

kaisin valtionosuusperustein. Jos todettu kustannustenjako poikkeaisi ennen lain voimaantuloa vallinneesta kustannustenjaosta, tarkistettaisiin valtionosuuksien määriä siten, että kustannustenjako palautuisi alkuperäiselle tasolle.

Tarkistuksen edellyttämät korjaukset kunnille maksettaviin valtionosuuksiin tehtäisiin hakemuksetta tarkistusvuonna.

19 §. *Neuvottelumenettely.* Sosiaali- ja terveysministeriön olisi neuvoteltava valtion talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä asianomaisten ministeriöiden ja kuntien keskusjärjestöjen kanssa siitä, miten valtakunnallisen suunnitelman mukaisessa laajuudessa järjestettyjen toimintojen aiheuttamien kustannusten arvioidaan kehittyvän. Kustannusten kehittymiseen sisältyisi sekä toiminnan laajuudessa ja laadussa tapahtuvat muutokset että kustannustason muutos. Neuvottelujen ajankohta olisi valtion talousarvion valmisteluajatauluun perustuen vuoden alkukuukausina.

Neuvottelujen pohjalta sosiaali- ja terveysministeriö tekisi valtion talousarvioon ehdotuksen valtionosuuden kokonaismääräksi ja sen pohjalta määräytyviksi ikäryhmittäisiksi valtionosuuksiksi sekä sairastavuuden mukaan määräytyväksi valtionosuudeksi. Talousarvioesityksen mukaiset valtionosuudet tulisivat hyväksyttäväksi myös valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Lainkohdassa tarkoitettuja asianomaisia ministeriöitä olisivat ne, joiden hallinnonalalle kuuluviin lakeihin sovellettaisiin tätä lakia. Näitä ministeriöitä olisivat maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä ympäristöministeriö.

Toimintavuoden valtionosuuksiin tehtävistä tarkistuksista sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon säilyttämisestä olisi lisäksi neuvoteltava kuntien keskusjärjestöjen kanssa siten kuin kuntien valtionosuuslain 7 §:n 2 momentissa säädetään.

4. luku. Perustamishankkeiden valtionosuus

20 §. *Perustamishankkeeseen suoritettavan valtionosuuden saaja.* Perustamishankkeeseen voitaisiin suorittaa valtionosuutta hankkeita toteuttaville kunnille ja kuntainliitoille. Perustamishankkeisiin suoritettavan valtionosuuden saajiin ei ehdotettu uudistus siten aiheuttaisi muutosta nykytilanteeseen verrattuna.

21 §. *Perustamishanke.* Pykälässä määriteltäisiin perustamishanke. Perustamishankkeiksi

katsottaisiin edelleen pääosin samat toimenpiteet kuin nykyisin. Perustamishanke voisi siten olla esimerkiksi kiinteän tai irtaimen omaisuuden hankkimista, rakentamistoimenpide, johon sisältyisi toiminnan kannalta tarpeellisen varustuksen hankinta tai olemassa olevan rakennuksen peruskorjaus. Merkittävimpana erona nykyiseen nähden olisi kuitenkin se, että maa-alueen hankinta ehdotetaan suljettavaksi perustamishankekäsitteen ulkopuolelle. Tällä muutoksella yhdenmukaistettaisiin perustamishankekäsite opetus- ja kulttuuritoimessa ja sosiaali- ja terveydenhuollossa. Maa-alueiden jättämisellä perustamishankekäsitteen ulkopuolelle ei olisi hankkeita toteuttavien kuntien ja kuntainliittojen kannalta suurta taloudellista merkitystä, sillä jo nykyisin huomattava osa valtionapurakentamisesta suoritetaan kuntien omistamalle maalle, jolloin maa-alueen hankintaan ei ole tullut suoritettavaksi valtionosuutta.

Perustamishankkeen määrittelyssä olisi nykyiseen verrattuna uutta toiminnallisen kokonaisuuden käsite. Toiminnallinen kokonaisuus arvioitaisiin riippumatta siitä, miten hanke jakaantuisi eri kalenterivuosille tai siitä, olisiko kysymys yhdestä tai useammasta rakennus- tai laitehankinnasta. Käytännössä samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen sisällytettäisiin kaikki ne toiminnot, jotka olisivat välttämättömiä ennen kuin toiminta voisi alkaa aiotussa muodossa tai joita ei voitaisi toteuttaa toisistaan riippumatta.

Perustamishankkeita olisivat valtakunnallisessa suunnitelmassa määritellyn markkamäärän ylittävät hankkeet. Lain voimaantulovuonna täksi rajaksi on suunniteltu kahta miljoonaa markkaa.

Kuntien ja kuntainliittojen erilaisesta taloudellisesta asemasta johtuen on kuitenkin tilanteita, jolloin on tarpeen voida pitää perustamishankkeena myös valtakunnallisessa suunnitelmassa vahvistetun markkamäärän alittavaa toimenpidettä. Tämän takia pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan perustamishankkeena voidaan pitää myös sellaista 1 momentissa tarkoitettua toimenpidettä, jonka arvioidut kustannukset ovat valtakunnallisessa suunnitelmassa vahvistettua markkamäärää pienemmät silloin, kun hankkeen rahoitus muodostuisi hanketta toteuttavan kunnan tai kuntainliiton jäsenkuntien asukasmäärän ja taloudellisen aseman takia kunnalle tai kuntainliitolle erityisen rasittavaksi.

22 §. *Perustamishankkeiden hyväksyminen.* Kokonaiskustannuksiltaan suuret perustamishankkeet, joita laissa kutsutaan suuriksi hankkeiksi, hyväksyttäisiin yksilöidysti valtakunnallisessa suunnitelmassa. Lisäksi 6 §:n 2 momentin perusteella hyväksyttäisiin se markkamäärä, jota kalliimmat perustamishankkeet katsottaisiin suuriksi hankkeiksi. Samalla hyväksyttäisiin kullekin suurelle hankkeelle valtionosuiden perusteena olevat enimmäiskustannukset ja aloittamisvuosi. Vahvistaessaan suuria hankkeita olisi lääninhallitus sidottu valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyihin kustannuksiin ja aloittamisvuoteen.

Muita kuin suuria perustamishankkeita kutsutaan laissa pieniksi hankkeiksi. Pienistä hankkeista hyväksyttäisiin valtakunnallisessa suunnitelmassa ainoastaan niiden kustannusten enimmäismäärät koko maassa. Toteutettaviin hankkeisiin käytettävissä olevat enimmäiskustannukset jaettaisiin lääneille ja lääninhallitukset jakaisivat ne edelleen kunnille ja kuntainliitoille siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Sekä suurten hankkeiden että pienten hankkeiden hyväksymisenettä vastaisi nykyisin sovellettavaa menettelyä.

23 §. *Yhteinen perustamishanke.* Kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtionosuusasteikot ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi ja rahoitusjärjestelmiä on muutenkin tarkoitus yhdenmukaistaa, helpottuu yhteishankkeiden toteuttaminen. Tällainen yhteishanke voisi olla muun muassa yhtenä rakennushankkeena toteutettava peruskoulu ja päiväkotitoimi. Kun hankkeista kuitenkin päättaisivät valtion eri viranomaiset, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaa lakiin säännös, joka velvoittaisi asianomaisia valtionapuviranomaisia yhteistyöhön hankkeen ajoittamiseksi samalle vuodelle. Saman sisältöinen säännös on ehdotettu otettavaksi myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiehdotukseen.

24 §. *Perustamishankkeiden suunnittelu.* Jotta perustamishankkeiden valtionosuudet voitaisiin jakaa tasapuolisesti kunnille ja kuntainliitoille, tulisi valtion viranomaisten saada tieto suunnitelluista hankkeista riittävän ajoissa. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan kuntien ja kuntainliittojen olisi toimitettava suunnitelmansa seuraavien neljän vuoden aikana toteutettavista hankkeista nelivuotiskauden alkua edeltävän vuoden loppuun mennessä lääninhallitukselle. Tässä suunnitel-

massa yksilöitäisiin kunnan tai kuntainliiton hankkeet. Sekä suuret hankkeet että pienet hankkeet on tarkoitus yksilöidä suunnittelun tässä vaiheessa.

Lääninhallitusten saamien tietojen perusteella voitaisiin valmistella valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksyttävä suurten hankkeiden luettelo. Lisäksi lääninhallitukset voisivat suunnitella pienten hankkeiden jakamisen kunnille.

Suurista hankkeista olisi lisäksi tehtävä hankesuunnitelma, jossa olisi pääpiirteittäinen selostus perustamishankkeesta, sen toteuttamisen tarpeellisuudesta, toteuttamisajankohdasta ja kustannusarviosta. Näiden hankeselvityksessä olevien tietojen perusteella valmisteltaisiin valtakunnallisen suunnitelman luettelo suurista hankkeista.

Menettely vastaisi asiallisesti nykyisin sovellettavaa menettelyä.

25 §. *Perustamishankkeen toteuttaminen.* Perustamishankkeiden kustannusten enimmäismäärät sisällytettäisiin valtion kunkin vuoden talousarvioon ja vuosittain hyväksyttävään valtakunnalliseen suunnitelmaan. Perustamishanke olisi aloitettava pääsääntöisesti sinä vuonna, jolle se on valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytty ja jolloin lääninhallitus on vahvistanut sen toteutettavaksi. Joissain tapauksissa esimerkiksi suhdannepoliittisista syistä kunnan on taloudellisempaa aloittaa hanke vasta vahvistamista seuraavana vuonna. Tällöin hanke voitaisiin aloittaa myös vahvistamista seuraavana vuonna. Jos hanketta ei tällöinkään aloitettaisi, raukeaisi hankkeen toteuttaminen.

Valtionapuviranomainen voisi erityisesti syystä päättää, että hanke saadaan aloittaa ennen kuin se on vahvistettu toteutettavaksi. Tällaisena erityisenä syynä voisi olla esimerkiksi eri hallinnonalojen yhteishankkeen aloittaminen samana vuonna. Aikaistamisluvan saaneen hankkeen valtionosuus suoritettaisiin kuitenkin vasta, kun hanke on vahvistettu toteutettavaksi.

Jos hanke muussa kuin edellä mainitussa tapauksessa on aloitettu ennen kuin se on vahvistettu toteutettavaksi, ei valtionosuutta suoritettaisi.

26 §. *Perustamishankkeiden valtionosuus.* Perustamishankkeisiin suoritettava valtionosuus määräytyisi vahvistettujen kustannusten perusteella. Jos perustamishankkeen toteutuneet kustannukset alittaisivat vahvistetut kustannukset, valtionosuus suoritettaisiin ainoastaan

toteutuneiden kustannusten perusteella. Jos toteutuneet kustannukset olisivat yhtä suuret tai suuremmat kuin vahvistetut kustannukset, suoritettaisiin valtionosuus vahvistettujen kustannusten perusteella. Suurten hankkeiden toteutuneita kustannuksia tarkasteltaisiin hankkeittain. Pienten hankkeiden kustannusten tarkastelu tapahtuisi sen sijaan toteutettujen hankkeiden yhteiskustannusten perusteella.

Perustamishankkeeseen suoritettaisiin valtionosuuden ennakkoa hankkeen aloittamisesta lukien 28 §:n perusteella siten, että ennakot vastaisivat vahvistettuja kustannuksia. Hankkeen toteutuminen vahvistettua halvemmalla merkitsisi tällöin sitä, että kunta tai kuntainliitto joutuisi palauttamaan valtiolle liikaa saamansa valtionosuuden ennakot. Menettely olisi sama kuin voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Vaikka kunnalle tai kuntainliitolle olisi vahvistettu toteutettavien perustamishankkeiden enimmäiskustannukset, ei valtionosuutta suoritettaisi sellaiseen hankkeeseen, jonka toteutuneet kustannukset alittaisivat valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyyn perustamishankkeiden vähimmäismarkkamäärään. Tämä perustuu siihen, että toteutettu hanke ei tosiasiassa olisi tällöin 21 §:ssä ja valtakunnallisessa suunnitelmassa tarkoitettu perustamishanke. Tällaiset hankkeet kuuluisivat käyttökustannusten valtionosuuksien piiriin.

Poikkeuksena edellä mainitusta olisivat sellaiset pienet kunnat tai kuntainliitot, joiden osalta myös valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksyttyä markkamäärää pienemmät hankkeet voitaisiin katsoa perustamishankkeeksi 21 §:n 2 momentin mukaan.

27 §. *Valtionosuusasteikko.* Valtionosuus perustamishankkeeseen ehdotetaan suoritettavaksi edelleenkin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (649/85) mukaisten kantokykyluokkien perusteella. Valtionosuus suoritettaisiin kalenterivuoden aikana syntyneisiin kustannuksiin sille vuodelle vahvistetun kantokykyluokan perusteella. Valtionosuus olisi vahvistetuista kustannuksista 1 kantokykyluokassa 70 prosenttia ja alenisi viidellä prosenttiyksiköllä kantokykyluokkaa kohden siten, että 10 kantokykyluokassa valtionosuus olisi 25 prosenttia vahvistetuista kustannuksista. Valtionosuusasteikko olisi sama kuin ehdotuksessa laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Ehdotettu valtionosuusasteikko poikkeaisi voimassa olevasta asteikosta, joka on kantokyky-

luokan mukaan 66—29 prosenttia kustannuksista. Muutos perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtionosuusasteikkojen yhdenmukaistamiseen.

Kuntainliiton toteuttamissa perustamishankkeissa valtionosuus laskettaisiin vuosittain kuntainliiton jäsenkuntien kantokykyluokkien perusteella.

28 §. *Perustamishankkeeseen suoritettavan valtionosuuden maksatus.* Perustamishankkeeseen suoritettava valtionosuuden ennako ehdotetaan maksettavaksi hankkeen toteuttavalle kunnalle tai kuntainliitolle kuukausittain hankkeen aloittamista seuraavasta kuukaudesta lukien tasasuuruisin erin hankkeen arvioituna toteuttamisaikana. Jos hankkeen toteuttaminen olisi saatu aloittaa 25 §:n 2 momentin säännöksen perusteella jo ennen kuin se on vahvistettu toteutettavaksi, suoritettaisiin valtionosuus vahvistamista seuraavasta kuukaudesta. Tällöinkin valtionosuuden maksaminen jaksotettaisiin niin pitkälle ajalle kuin hankkeen toteuttaminen kestää ja valtionosuus suoritettaisiin kuukausittain tasasuuruisin erin.

Valtionosuus suoritettaisiin viimeistään kunkin kuukauden 20 päivänä. Tarkoitus on kuitenkin jatkaa nykyistä käytäntöä, jonka mukaan valtionosuuden ennakot maksetaan kunkin kuukauden 11 päivänä. Maksatus tapahtuisi siten samana aikana kuin käyttökustannusten valtionosuuden maksatus.

Perustamishankkeisiin suoritettavan valtionosuuden maksatusta koskeva menettely olisi yhdenmukainen opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeissa noudatettavan maksatusmenettelyn kanssa. Menettely poikkeaisi nykyisestä käytännöstä siten, että myös ennen hankkeen toteuttamista aiheutuneet suunnittelu- ja muut vastaavat kustannukset jaksotettaisiin hankkeen arvioidulle toteuttamisajalle. Nykyisin näihin kustannuksiin suoritetaan valtionosuus hankkeen toteutuksen alkaessa.

29 §. *Valtionosuusselvitys ja -päätös.* Koska perustamishankkeeseen suoritettaisiin valtionosuus enintään todellisten kustannusten mukaan, tulisi hankkeen toteutuneista kustannuksista tehdä aina selvitys lääninhallitukselle. Selvitys tehtäisiin suurista hankkeista hankkeittain ja pienistä hankkeista yhteisesti kaikista vahvistettujen enimmäiskustannusten rajoissa toteutetuista hankkeista. Pieniä hankkeita koskevassa selvityksessä olisi kuitenkin eriteltävä

toteutetut yksittäiset perustamishankkeet ja niiden kustannukset.

Perustamishankkeita koskeva valtionosuusselvitys tulisi tehdä lääninhallitukselle viimeistään hankkeen valmistumista seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä. Lääninhallituksen olisi tehtävä päätös lopullisesta valtionosuudesta kahden kuukauden kuluessa siitä, kun valtionosuusselvitys on saapunut lääninhallitukselle. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä.

30 §. *Perustamishankkeeseen saadun valtionosuuden palautus.* Jos perustamiskustannusten valtionosuutta saanut omaisuus myydään tai muuten luovutetaan pois sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnasta, on nykyisen lainsäädännön mukaan omaisuuden hankintaan saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osuus sen arvosta palautettava valtiolle, jollei valtioneuvosto toisin päättä. Poikkeuksena ovat ainoastaan ne tilanteet, jolloin luovutettua omaisuutta käytetään myös luovutuksen jälkeen toteuttamissuunnitelman mukaiseen toimintaan.

Kun valtionosuusuidustuksen yhteydessä opetus- ja kulttuuritoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionosuusasteikot yhtenäistettäisiin, olisi jatkossa tarpeetonta säilyttää palautusvelvollisuutta koskeva pääsääntö esimerkiksi silloin, kun entinen koulurakennus otettaisiin kunnan sosiaalitoimen käyttöön.

Ehdotuksen mukaan perustamishankkeen luovutuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö päättäisi siitä, onko valtionosuutta vastaava osuus luovutetun omaisuuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle. Tällöin ratkaisevaa olisi se, mihin tarkoitukseen ja millä hinnalla omaisuus on luovutettu. Jos omaisuus säilyisi luovutuksen jälkeenkin kunnan tai kuntainliiton omistuksessa ja sitä käytettäisiin toimintaan, jonka perusteella kunnalle suoritetaan valtionosuutta, ei palautusvelvollisuus voisi pääsääntöisesti tulla kysymykseen ilman painavia perusteita. Palautusvelvollisuutta harkittaessa olisi lähtökohtana se, että palautusvelvollisuus syntyisi lähinnä silloin, kun omaisuus luovutettaisiin yksityisille henkilöille tai yhtiöille.

Jotta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö saisi tiedon olosuhteiden muuttumisesta, olisi valtionosuuden saajan ilmoitettava muutoksesta ministeriölle kuuden kuukauden kuluessa omaisuuden luovutuksesta. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyötäisiin, muuttuisi palautusvelvollisuus pääsäännöksi, josta vain erityisestä syystä voi-

taisiin poiketa. Lisäksi palautettavalle määrälle tulisi tällöin suorittaa Suomen Pankin peruskorkoa vastaava vuotuinen korko, jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin päättäisi.

Nykyisestä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 25 §:n mukaisesta monimutkaisesta ja vain muutaman kerran käytetystä arvon määräämismenettelystä ehdotetaan luovuttavaksi.

5 luku. Voimavarojen vahvistaminen ja valtionosuuden suorittaminen

31 §. *Voimavarojen vahvistaminen.* Lääninhallitus vahvistaisi vuosittain kunnille ja kuntainliitoille uudet suuret hankkeet sekä pienten hankkeiden kustannusten enimmäismäärän. Lisäksi lääninhallitus vahvistaisi kunnille ja kuntainliitoille sellaisen henkilökunnan enimmäismäärän, jonka enimmäismäärästä valtakunnallisessa suunnitelmassa olisi annettu määräyksiä lain 6 §:n 3 momentin perusteella.

Pienten hankkeiden aloittamisvaltuuden rajoissa kunnat ja kuntainliitot voisivat toteuttaa sellaisia hankkeita, joiden kustannukset ylittävät valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyin perustamishankkeen vähimmäiskustannuksen sekä alittavat pienten ja suurten hankkeiden markkamääräisen rajan. Kunnat eivät siten olisi sidottuja 24 §:ssä tarkoitettussa suunnitelmassa ilmoittamiinsa yksilöityihin hankkeisiin. Toteutettavien hankkeiden olisi kuitenkin kohdistuttava niiden palvelujen järjestämiseen, joiden perusteella kunta tai kuntainliitto on laatinut toteutettavia hankkeita koskevan suunnitelman.

Perustamishankkeiden toteuttamisen valmistelu edellyttää monissa tapauksissa pitkän suunnittelu- ja valmisteluajan. Koska kunnat voisivat ryhtyä toteuttamaan perustamishankkeita vasta sen jälkeen kun lääninhallitus on vahvistanut ne, saataisiin perustamishankkeen toteuttaminen lykkääntyä tarpeettoman pitkälle, jos toteuttamisesta ei saisi riittävän varmaa ennakkotietoa. Jotta kunnat ja kuntainliitot voisivat ajoissa varautua perustamishankkeiden toteuttamiseen, lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan lääninhallituksen olisi annettava toimintavuotta seuraavan vuoden perustamishankkeista sitova ennakkoratkaisu.

Kunnat ja kuntainliitot tarvitsevat mahdollisimman ajoissa tiedot myös 6 §:n 3 momen-

tissa tarkoitettun henkilökunnan enimmäismäärää koskevista ratkaisuksista. Tämän takia sitova ennakkoratkaisu annettaisiin ehdotuksen mukaan myös mainitun henkilökunnan enimmäismäärästä, jos siitä on annettu määräyksiä valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Lääninhallitus voisi poiketa sitovasta ennakkoratkaisusta ainoastaan silloin, kun seuraa- vasta valtion talousarviosta ja valtakunnallisesta suunnitelmasta aiheutuisi sellaisia muutoksia, joiden vuoksi ennakkoratkaisua ei voisi noudattaa. Ehdotettu menettely vastaisi nykyisen lainsäädännön ennakkoratkaisumenettelyä.

Pykälän 3 momentin mukaan lääninhallituksen olisi annettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetut päätökset viimeistään toimintavuoden helmikuun 28 päivänä.

32 §. *Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen.* Pykälässä ehdotetaan tämän lain mukaiseen voimavarojen vahvistamista ja valtionosuuden suorittamista koskevaan menettelyyn sovellettavaksi kuntien valtionosuuslain eräitä säännöksiä. Tällaisia olisivat 20 §:n säännös valtionosuuden ja rahoitusavustuksen myöntämisestä, 21 §:n säännös maksamisesta, 22 §:n säännös saamatta jääneen etuuden suorittamisesta, 23 §:n säännös perusteetoman edun palauttamisesta ja 24 §:n säännös suoritusvelvollisuuden raukeamisesta. Mainituista säännöksistä 20 ja 21 § koskisivat vain käyttökustannusten valtionosuutta, kun taas 22—24 § koskisivat sekä käyttökustannusten valtionosuutta että perustamishankkeiden valtionosuutta.

Valtionosuuden myöntämistä koskevan kuntien valtionosuuslain 20 §:n mukaan kunnalle myönnettäisiin käyttökustannusten valtionosuus hakemuksetta vuosittain viimeistään tammikuun 15 päivänä. Valtionosuuden myöntäjänä tulisi olemaan tämän lain 39 §:n mukaan lääninhallitus. Valtionosuus suoritettaisiin kuntien valtionosuuslain 21 §:n perusteella tasasuuruusina erinä viimeistään kunkin kuukauden 20 päivänä.

6 luku. Muutoksenhaku

33 §. *Oikaisumenettely.* Ehdotuksen mukaan lääninhallituksen päätökseen käyttökustannusten valtionosuuden myöntämisestä ja perustamishankkeeseen suoritettavasta lopullisesta valtionosuudesta voisi kunta tai kuntainliitto hakea muutosta vaatimalla lääninhallitusta oikaisemaan päätöksensä. Oikaisua olisi haettava

kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lääninhallituksen päätös on annettu tiedoksi kunnalle tai kuntainliitolle. Valtionosuutta koskevaan lääninhallituksen päätökseen olisi liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Ehdotettu oikaisumenettely vastaisi nykyisin noudatettavaa valtiosuus päätösten oikaisumenettelyä.

34 §. *Muutoksenhaku.* Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun lääninhallituksen päätökseen ja valtiosuuden takaisin perimistä koskevaan sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Tämän mukaisesti muutosta olisi haettava korkeimmalta hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa siitä, kun lääninhallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antama päätös on annettu tiedoksi kunnalle tai kuntainliitolle. Oikaisuvaatimuksen takia annettavaan lääninhallituksen päätökseen olisi liitettävä muutoksenhakuosoitus.

Pykälän 2 momentin mukaan muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saisi hakea valittamalla muutosta. Muutoksenhaku kiello koskisi siten esimerkiksi valtioneuvoston päätöstä valtakunnallisen suunnitelman hyväksymisestä sekä lääninhallituksen päätöstä perustamishankkeiden vahvistamisesta ja 6 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilökunnan enimmäismäärästä.

7 luku. Erinäiset säännökset

35 §. *Perusturvalautakunta.* Jotta palveluja käyttävien henkilöiden kannalta välttämättömien peruspalvelujen tasavertainen saatavuus eri puolilla maata voitaisiin turvata uuden suunnittelu- ja valtiosuusjärjestelmän tullessa voimaan, ehdotetaan laissa säädettäväksi menettelystä, jolla yksittäisen kunnan palvelujärjestelmän riittävyys voitaisiin saattaa puolueettoman elimen tutkittavaksi. Tällainen elin olisi ehdotuksen mukaan perusturvalautakunta.

Jos yksittäisen kunnan todettaisiin laiminlyöneen yleistä tasoa vastaavien peruspalvelujen järjestämisen, voisi sosiaali- ja terveysministeriö saattaa peruspalvelujen asianmukaisuuden perusturvalautakunnan selvitettäväksi. Perusturvalautakunnan tulisi tällöin selvittää palvelujärjestelmän asianmukaisuus. Mikäli palvelujärjestelmä todettaisiin kunnasta johtuvista syistä vakavasti puutteelliseksi siten, että kunta

ei ole järjestänyt yleistä tasoa vastaavia peruspalveluja, tulisi lautakunnan antaa kunnalle suositus siitä, miten ja missä ajassa puutteet tulee korjata.

Jos kunta ei korjaisi perusturvalautakunnan toteamia puutteita lautakunnan suositteleman ajan kuluessa, voisi sosiaali- ja terveysministeriö periä kunnan saaman valtiosuuden takaisin valtiolle kokonaan tai osittain. Perusteena valtiosuuden takaisin perimiselle olisi nimenomaan se, että palvelujärjestelmää ei olisi korjattu sille tasolle kuin perusturvalautakunta on suositellut. Ratkaisevaa ei siten olisi se, että palvelujärjestelmän voitaisiin nimenomaisesti todeta alittaneen laissa säädetyn laajuuden tai laadun. Valtiosuutta voitaisiin periä takaisin ainostaan siltä ajalta ja siltä osin kuin palvelujärjestelmän on todettu olleen puutteellinen.

Palvelujärjestelmän riittävyys voitaisiin tarvittaessa saattaa perusturvalautakunnan uudelleen arvioitavaksi sen jälkeen kun sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt päätöksen valtiosuuden takaisin perimisestä. Perusturvalautakunnan uuden päätöksen perusteella voitaisiin myös valtiosuuden takaisin periminen uudistaa. Tällöin valtiosuutta ei kuitenkaan saisi periä takaisin samalta ajalta, jolta perintä jo aikaisemmin on tapahtunut.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen valtiosuuden takaisin perimisestä voisi hakea muutosta siten kuin 34 §:ssä on säädetty. Perusturvalautakunnan suosituksiin ei sen sijaan saisi hakea muutosta.

36 §. *Perusturvalautakunnan kokoonpano.* Ehdotuksen mukaan perusturvalautakunta toimisi sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Se asetettaisiin kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan ja siinä olisi seitsemän valtioneuvoston nimeämää jäsentä. Jäsenistä kolme nimitettäisiin kuntien keskusjärjestöjen esityksestä. Yhden jäsenen tulisi olla sellainen, joka ei edustaisi valtion tai kuntien keskusjärjestöjen etua. Kysymyksessä olisi lähinnä palvelujen käyttäjien näkemyksiä edustava henkilö. Kolme jäsentä olisi tällöin lähinnä valtion näkemystä edustavia henkilöitä. Kullekin jäsenelle tulisi nimetä kaksi henkilökohtaista varajäsentä samojen perusteiden mukaan kuin jäsenet nimitetään.

Nimettäessä lautakunnan jäseniä tulisi yksi jäsen määrätä samalla lautakunnan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi. Lautakunnalla voisi lisäksi olla yksi sivutoiminen sihteeri.

37 §. *Kunnan asukas.* Kunnan valtionosuutta laskettaessa ehdotetaan käytettäväksi yhtenä keskeisenä perusteena kunnan asukaslukua. Pykälän mukaan kunnan asukkaalla tarkoitetaan sellaista henkilöä, jolla on väestökirjailaissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka kunnassa.

Valtionosuutta laskettaessa ehdotetaan kunnan asukaslukuna käytettäväksi toimintavuotta edeltävän vuoden alussa ollutta asukaslukua.

38 §. *Kaavojen vahvistaminen.* Kuntien ja kuntainliittojen tulee kuntien valtionosuuslain 28 §:n perusteella toimittaa lääninhallitukselle muun muassa kunnalliskertomus tarvittavilta osin. Kuntien ja kuntainliittojen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa koskevan yhdenmukaisen tiedonsaannin varmistamiseksi ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriölle annettavaksi valtuutus vahvistaa kaava kunnalliskertomuksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan osan tai kunnalliskertomukseen liitettävän erillisen sosiaali- ja terveydenhuollon kertomuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön ja ohjauksen kehittäminen sekä toteutumisen seuranta edellyttävät tietoa palvelujen ja toimeentuloturvan toteutumisesta. Toimintaa koskevan yhdenmukaisen tietoaineiston saaminen olisi tärkeätä myös siksi, että ohjausjärjestelmän muuttuessa tarvittaisiin tietoa palvelujen saatavuudesta maan eri osissa. Yhdenmukainen tietosisältö on lisäksi edellytyksenä sille, että sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnasta voitaisiin laatia esimerkiksi kansainvälisessä yhteistyössä käytettävät tilastot Suomen sosiaali- ja terveydenhuollosta. Yhtenäinen tietosisältö on tarpeen myös perustamishankkeista vaadittavassa hankesuunnitelmassa ja valtionosuusselvityksessä.

Mainitun yhdenmukaisen tietosisällön turvaamiseksi ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi kunnalliskertomuksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan osan sekä hankesuunnitelman ja valtionosuusselvityksen tietosisällön.

Ennen kaavojen vahvistamista tulisi niistä pyytää lausunnot asianomaisilta ministeriöiltä, kuntien keskusjärjestöiltä ja asianomaisilta kunnallisilta keskusjärjestöiltä. Menettely vastaisi nykyisin voimassa olevaa käytäntöä.

39 §. *Valtionapuviranomainen.* Ehdotuksen mukaan lääninhallitukset hoitaisivat ne tehtävät, joista kuntien valtionosuuslain mukaan vastaa valtionapuviranomainen. Poikkeuksena tästä olisivat kuitenkin eräät suuria hankkeita

koskevat asiat, joissa valtionapuviranomaisena olisi sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö tekisi päätöksen suuren hankkeen aloittamisesta ennen kuin se on vahvistettu toteutettavaksi sekä ryhtyisi 23 §:n mukaisiin toimenpiteisiin, jotka koskisivat yhteisen perustamishankkeen toteuttamisajankohtaa silloin, kun kysymyksessä on suuri hanke. Näissä suurissa hankkeissa koskevista asioista päätöksenteko kytkeytyisi läheisesti valtakunnallisen suunnitelman valmisteluun, minkä takia olisi tarkoituksenmukaisinta, että sosiaali- ja terveysministeriö valtakunnallisen suunnitelman valmistelijana olisi valtionapuviranomainen.

40 §. *Lääninhallituksen alueellinen toimivalta.* Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntainliittojen alueet poikkeavat useissa tapauksissa lääninrajoista. Jotta tällaisissa tapauksissa ei tulisi epäselvyyksiä siitä, mikä lääninhallitus on toimivaltainen käsittelemään kyseisen kuntainliiton toimintaan liittyviä asioita, ehdotetaan lakiin otettavaksi selventävä säännös, jonka mukaan kuntainliiton kotipaikka määräisi toimivaltaisen lääninhallituksen.

41 §. *Määräykset.* Lääninhallitusten hoitaessa valtionosuusjärjestelmään liittyviä tehtäviä olisi kuntien ja kuntainliittojen kannalta tärkeätä, että lääninhallitukset toimisivat yhdenmukaisesti. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan lääninhallituksen olisi valtionosuusasioita ratkaistessaan noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön tai muun ministeriön hallinnonalallaan antamia määräyksiä.

42 §. *Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen.* Tämän lain mukaiseen toimintaan ehdotetaan sovellettavaksi aiemmin mainittujen kuntien valtionosuuslain säännösten lisäksi 27 §:ssä olevaa säännöstä uhkasakosta ja 28 §:ssä olevaa säännöstä tietojen toimittamisesta.

43 §. *Tarkeimmat säännökset.* Tarkoituksena on, ettei tämän lain soveltamisesta tarvitsisi antaa asetusta. Kun kuitenkin otetaan huomioon uudistuksen laajuus, on mahdollista, että myöhemmin havaitaan tarpeelliseksi antaa lain soveltamisesta tarkempia säännöksiä myös asetuksella.

8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

44 §. *Voimaantulo.* Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan lakiehdotuksen 2 ja 3

luvun säännöksiä suunnittelusta ja siihen liittyen käyttökustannusten valtionosuuksista sovellettaisiin jo ennen lain voimaantuloa valtakunnallisen suunnitelman laatimiseksi. Tämän perusteella voitaisiin laatia lain mukainen valtakunnallinen suunnitelma siten, että valtioneuvosto hyväksyisi sen normaalin aikataulun mukaisesti jo lain voimaantulovuotta koskevan valtion talousarvioesityksen antamisen yhteydessä.

Lailla ehdotetaan kumottavaksi voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ehdotuksen mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä myös muihin kuin 2 momentissa mainittuihin toimeenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi. Tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantuloa käsitellään tarkemmin jäljempänä jaksossa 3. voimaantulo.

45 §. *Valtionosuuksien markkamäärät lain voimaantulovuonna.* Lain voimaantulovuonna sovellettavat ikäryhmittäiset valtionosuudet sekä sairastavuuden mukaan määräytyvän valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä perustuisivat ehdotuksen mukaan vuoden 1989 kustannustasossa laskettuihin markkamääriin. Nämä markkamäärät on laskettu vuoden 1989 sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien pohjalta siten, että valtionosuuksista on siirretty noin 2,6 miljardia markkaa kuntien yleiseen valtionosuuteen. Näin on saatu ehdotetun lain mukainen kustannustenjako valtion ja kuntien välille. Valtio vastaisi tämän mukaisesti noin 41 prosentista valtakunnallisen suunnitelman mukaisessa laajuudessa järjestetyn sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Markkamäärät laskettaisiin vuoden 1989 markkamääristä noudattaen soveltuvien osin 10 §:ssä säädettyä menettelyä. Tämä merkitsisi sitä, että voimaantulovuoden markkamääriä vahvistettaessa olisi otettava huomioon vuoden 1989 jälkeen tapahtunut kustannustason muutos ja toiminnan laajuudessa ja laadussa tapahtuneet muutokset. Mainitulla tavalla lain voimaantulovuodelle lasketut ikäryhmittäiset ja sairastavuuden mukaan määräytyvät valtionosuuden markkamäärät hyväksyttäisiin ensimmäisessä tämän lain mukaisessa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Ikäryhmittäisten valtionosuuksien keskinäiset suhteet on määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon käyttöä kuvaavista tilastoista ja selvi-

tyksistä lähinnä 1980-luvun puolivälin tilanteen mukaan. Lisäksi on otettu huomioon viimeisten vuosien aikana voimaan tulleen lainsäädännön ja väestörakenteen muutokset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa suunnitelmissa olleet tavoitteet ja ohjeet palvelujen kehittämistä.

Sosiaalihuollossa ikäryhmittäisiä valtionosuuksia laskettaessa on 0—6 -vuotiaiden osuus ollut 50,0 prosenttia, 7—64 -vuotiaiden osuus 18,0 prosenttia, 65—74 -vuotiaiden osuus 18,0 prosenttia ja 75 vuotta täyttäneiden osuus 12,0 prosenttia edellä mainitusta sosiaalihuollon valtionosuuden määrästä. Jäljelle jäävä 2 prosenttia määräytyy kunnan työttömyysasteen perusteella siten kuin 12 ja 13 §:ssä säädetään.

Terveydenhuollossa ikäryhmittäisiin valtionosuuksiin on käytetty 75 prosenttia terveydenhuollon valtionosuuden kokonaismäärästä. Tästä osuudesta on 0—6 -vuotiaiden osuus ollut 7,5 prosenttia, 7—64 -vuotiaiden osuus 60,0 prosenttia, 65—74 -vuotiaiden osuus 15,0 prosenttia ja 75 vuotta täyttäneiden osuus 17,5 prosenttia.

Sairastavuuden mukaan määräytyvän valtionosuuden keskimääräistä markkamäärää laskettaessa on käytetty 24 prosenttia terveydenhuollon valtionosuudesta.

Terveydenhuollon valtionosuudesta yksi prosentti määräytyy kunnan asukastiheyden ja pinta-alan mukaan siten kuin 12, 15 ja 16 §:ssä säädetään.

46 §. *Aikaisempien säännösten soveltaminen.* Lakiehdotuksen mukainen valtionosuusjärjestelmä muuttaa täydellisesti käyttökustannusten perusteella suoritettavan valtionosuuden määräytymisen ja käsittelyn. Kun ennen tämän lain voimaantuloa syntyneisiin kustannuksiin suoritettavien lopullisten valtionosuuksien selvittäminen jatkuu lain voimaantulon jälkeenkin, lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen tämän lain voimaantuloa syntyneisiin kustannuksiin suoritettaisiin valtionosuus aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Perustamis- ja käyttökustannushankkeiden osalta on mahdollista, että niiden toteuttaminen jatkuu pitkään tämän lain voimaantulon jälkeenkin. Tämän vuoksi perustamis- ja käyttökustannushankkeiden osalta ehdotetaan säädettäväksi, että ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin hankkeisiin sovellettaisiin aikaisempia säännöksiä myös siltä osin kuin hank-

keiden toteuttaminen jatkuu ehdotetun lain voimassa ollessa. Poikkeuksena aikaisemman lainsäädännön soveltamisesta ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan omaisuuden luovuttamiseen ja käyttötarkoituksen muuttamiseen sovellettaisiin tämän lain voimaantulon jälkeen aina 30 §:ää. Mainitun säännöksen mukaan valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden arvosta olisi palautettava valtiolle ainoastaan silloin, kun asianomainen ministeriö niin päättää.

Tämän lain voimaan tullessa saattaa eri valtionapuviranomaisissa olla vireillä esimerkiksi toteuttamissuunnitelmiin liittyviä asioita. Koska ne ovat yhteydessä valtionosuuteen, ehdotetaan, että vireillä olevat asiat käsitellään loppuun asianomaisessa viranomaisessa aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

47 §. *Yksityisen toimintayksikön henkilökunnan eläketurva.* Ennen vuotta 1984 sovellettiin yksityisten valtionapua saavien toimintayksiköiden henkilökunnan eläkkeisiin eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettua lakia (382/69), jäljempänä VEL. Nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 22 ja 23 §:ssä säädetään näiden yksityisten laitosten henkilökunnan eläkkeiden määräytymisestä asiallisesti aikaisemman käytännön mukaisesti.

Eläkkeiden rahoittamiseksi ovat edellä tarkoitetut yksityiset laitokset suorittaneet valtiolle eläkekustannusosuutena 12,5 prosenttia laitosten palveluksessa oleville henkilöille maksetuista palkoista. Tämä laissa säädetty prosenttiosuus perustui voimassa olevaa suunnittelua ja valtionosuuslakia säädettäessä siihen, että eläketurvan kattamiseksi tarvittava osuus maksetuista palkoista on VEL:n mukaan 25 prosenttia. Koska näiden laitosten palveluja ostaville kunnille ja kuntainliitoille on suoritettu valtionosuutta keskimäärin puolet kustannuksista, on valtiolle suoritettavaksi eläkekustannusosuudeksi säädetty edellä mainittu 12,5 prosenttia.

Uudistettaessa valtionosuusjärjestelmä laskennalliseksi katkeaa valtionosuuksien ja mainittujen yksityisten laitosten tuottamien palvelujen välillä ollut yhteys. Tämän vuoksi ei uuden lain voimaan tullessa ole enää tarkoituksenmukaista alentaa valtiolle suoritettavaa eläkekustannusosuutta laskennallisesti valtionosuutta vastaavalla määrällä.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan laissa määritelty VEL:n mukainen eläkekustannusosuus muutettavaksi 25 prosentiksi eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Mainittu eläkekustannusosuus on saman suuruinen kuin vuoden 1990 alusta voimaan tullessa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 8 a §:ssä (1375/89) säädetty ammatillista peruskoulutusta antavien yksityisten oppilaitosten eläkekustannusosuus.

Jos VEL:n piirissä olevan henkilökunnan palkkojen perusteella suoritettava eläkekustannusosuus nostetaan ehdotuksen mukaisesti 12,5 prosentista 25 prosentiksi, merkitsisi tämä samalla huomattavaa kustannusten nousua niille yksityisille laitoksille, joissa on VEL:n piirissä olevaa henkilökuntaa. Vuonna 1990 valtiolle maksetut eläkekustannusosuudet olivat 87 miljoonaa markkaa. Eläkekustannusosuuden kaksinkertaistaminen merkitsisi siten vuositasolla vastaavan suuruista lisäkustannusta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että eläkekustannusosuuden korottaminen 25 prosenttiin tehdään asteittain viiden vuoden kuluessa. Vuosittaiseksi korotukseksi ehdotetaan 2,5 prosenttiyksikköä.

Samalla kun VEL:n piirissä olevan henkilökunnan palkkojen perusteella suoritettava eläkekustannusosuus ehdotetaan korotettavaksi, ehdotetaan VEL:n soveltaminen rajoitettavaksi siihen henkilökuntaan, joka on pykälässä tarkoitettujen laitosten palveluksessa lain voimaantullessa. Lain voimaantulon jälkeen laitosten palvelukseen tulevien henkilöiden eläketurva ehdotetaan järjestettäväksi työntekijäin eläkelain (395/61), jäljempänä TEL, mukaisesti. Tällöin uuden henkilökunnan eläketurva olisi järjestetty samojen perusteiden mukaisesti kuin muiden yksityisten laitosten palveluksessa olevan henkilökunnan eläketurva. TEL:n mukainen eläkekustannusosuus on tällä hetkellä noin 17 prosenttia palkkakustannuksista.

1.2. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

1 §. *Palvelusta perittävä maksu.* Ehdotuksen mukaan kuntien ja kuntainliittojen järjestämistä sosiaali- ja terveyspalveluista voitaisiin periä maksu palvelun käyttäjältä. Palvelun käyttäjällä tarkoitettaisiin henkilöä tai perhettä, johon palvelu kohdistuu. Yleisimmin palvelu kohdistuu yksittäiseen henkilöön kuten sairaalahoitoa saaneeseen henkilöön. Palvelu kohdistuu per-

heeseen esimerkiksi silloin, kun lapsi saa päivähoitoa tai perhe saa kodinhoitoapua.

Maksun perimisestä ja sen suuruudesta määräisi palvelun järjestänyt kunta tai kuntainliitto, jollei laista tai sen nojalla annetusta asetuksesta muuta johtuisi. Lailla voitaisiin kuitenkin säätää palveluja maksuttomiksi. Tämä lähtökohta poikeaa osittain nykyisestä käytännöstä. Erityisesti terveydenhuollossa on lähtökohtana se, että maksuja voidaan periä vain silloin, kun laissa tai asetuksessa niin säädetään. Samoin sosiaalihuollon puolella tilanne on monien palvelujen osalta sama.

Palvelusta perittävä maksu voisi olla joko tasasuuruinen tai se voisi määräytyä palvelun käyttäjän maksukyvyyn mukaan. Ratkaisun maksun perimisestä tasasuuruisena tai maksukyvyyn mukaan tekisi maksun määräävä kunta tai kuntainliitto, jollei asetuksella toisin säädetä. Asetuksella voitaisiin nimenomaisesti säätää palvelusta perittävä maksu määräytymään aina maksukyvyyn mukaan.

2 §. *Maksun enimmäismäärä.* Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat valtaosaltaan kansalaisten hyvinvoinnin kannalta keskeisiä peruspalveluja, eikä näiden palvelujen järjestämisellä tulisi kerätä tuloja kunnan muuhun toimintaan. Tämän takia palvelusta perittävä maksu saisi olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Palvelusta aiheutuvina kustannuksina otettaisiin huomioon lähinnä toiminnan järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset. Käyttökustannuksilla tarkoitetaan tässä niitä kustannuksia, joiden perusteella käyttökustannusten valtionosuus määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen mukaan.

Asetuksella voitaisiin lisäksi säätää muista kuin laissa maksuttomiksi määräytyistä palveluista perittävän maksun enimmäismäärä ja maksu määräytyväksi maksukyvyyn mukaan. Silloin kun palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä säädetään asetuksella, voisi palvelun järjestävä kunta tai kuntainliitto päättää perittävän maksun suuruuden kuitenkin siten rajoitettuna, että enimmäismaksua ei saisi ylittää.

Maksukyvyyn mukaan määräytyväksi on ensi sijassa tarkoitus säätää maksut samoista palveluista, joista jo nykyisin peritään maksukyvyyn mukaisia maksuja. Tällaisia ovat sosiaalipalveluissa esimerkiksi lasten päivähoiton maksut ja

pitkäaikaisen laitoshoidon maksut sekä terveydenhuollossa lähinnä pitkäaikaisen laitoshoidon maksut.

3 §. *Käyttämättä jätetystä ajasta perittävä maksu.* Nykyisten maksuja koskevien säännösten mukaan maksu voidaan periä ainostaan saadusta palvelusta. Sen sijaan maksua ei ole voitu periä silloin, kun henkilö on varannut ajan esimerkiksi terveyskeskuksen hammaslääkäriä, mutta ei kuitenkaan ole saapunut varaamalleen vastaanottoajalle. Nimenomaan terveyskeskusten hammaslääkäreiden vastaanotoilta poisjäämisiä on ollut varsin paljon, mikä on aiheuttanut palvelujen vajaakäyttöä ja asiakasmaksujen menetyksiä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1992 on ehdotettu käyttämättä jätetystä ajasta perittävän maksun käyttöönottoa terveyskeskuksen hammaslääkärikäynneiltä pois jäämiseen ja sairaaloissa kaikilta käynneiltä pois jäämiseen. Tähän liittyen hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laeiksi kansanterveyslain 21 §:n ja erikoissairaahoitolain 37 §:n muuttamisesta (HE 104/91 vp), jossa ehdotetaan varatun ja peruuttamatta jääneen hammaslääkärikäynnin ja poliklinikkakäynnin tekemistä maksulliseksi.

Mainittujen vuoden 1992 alusta voimaan tulevaksi ehdotettujen maksusäännösten mukaisesti ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan kaikista ennalta varatuista mutta käyttämättä jätetyistä sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanottoajoista voitaisiin periä asetuksella säädettävä maksu.

Vaikka ehdotettu säännös koskee yleisesti kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, tulisi se käytännössä sovellettavaksi terveydenhuollossa, sillä sosiaalihuollossa ei juurikaan ole sellaisia maksullisia palveluja, joita säännös voisi koskea. Terveys- ja terveydenhuollossa maksun periminen tulisi ensi sijassa koskemaan samoja palveluja, joiden osalta vastaava poisjääntimaksu voitaisiin tulo- ja menoarvioesityksen mukaan periä jo vuonna 1992.

Käyttämättä jätetystä ajasta voitaisiin periä maksu vain silloin, kun asianomaisella henkilöllä ei ole hyväksyttävää syytä jäädä pois vastaanotolta. Hyväksyttävä syy pois jääntiin olisi silloin, kun ajan varannut on viimeistään päivää ennen varattua aikaa peruuttanut varatun ajan tai sen jälkeen hänelle on tullut ylivoimainen este saapua vastaanotolle. Ylivoimainen este voisi johtua esimerkiksi äkillisestä

sairastumisesta tai tapaturmasta, joka estäisi saapumisen vastaanotolle.

4 §. *Maksuttomat sosiaalipalvelut.* Maksuttomiksi sosiaalipalveluiksi ehdotetaan säädettäväksi samat palvelut, jotka nykyisinkin ovat maksuttomia. Lisäksi ehdotetaan maksuttomiksi sosiaalipalveluiksi sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut palvelut, joiden maksuttomuudesta on tarkoitus säätää maksuasetuksen muutoksella vuotta 1992 koskevien kotipalvelujen maksujen korotuksen yhteydessä. Maksuttomiksi ehdotetaan säädettäväksi tämän mukaisesti:

1 kohta. Ehdotuksen mukaan maksutonta olisi sosiaalihuoltolain (710/82) 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu sosiaalityö sekä momentin 2 kohdassa tarkoitettu kasvatus- ja perheneuvonta sekä 3 kohdassa tarkoitettuna kotipalveluna sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettun toimielimen ja yksityisen henkilön välillä tehtävään sopimukseen perustuva vanhuksen, vammaisen tai pitkäaikaissairaana kotona taapahtuva hoito tai muu huolenpito. Maksutonta olisi siten muun muassa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittama ohjaus, neuvonta ja sosiaalisten ongelmien selvittäminen sekä kasvatus- ja perheasioissa annettava asiantuntija-apu ja lapsen kehitystä edistävä sosiaalinen, psykologinen sekä lääketieteellinen tutkimus ja hoito.

2 kohta. Ehdotuksen mukaan maksuttomaksi säädettäisiin kehitysvammaisten erityishuolto kehitysvammaiselle annettavaa ylläpitoa lukuun ottamatta ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus. Maksutonta olisi myös alle 16-vuotiaiden osittainen ylläpito ja lain 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osittainen ylläpito sen lukuvuoden loppuun, jonka aikana hän täyttää 16 vuotta. Näiden palvelujen maksuttomuus perustuu nykyisin kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin (519/77).

3 kohta. Ehdotuksen mukaan maksutonta olisi peruskoululain (476/83) 32 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vammaiselle lapselle annettava päiväkotihoito silloin, kun lapsen peruskouluopetus järjestetään päiväkodissa annettavan hoidon yhteydessä peruskouluopetuksiksi katsottavan hoidon ajalta. Peruskoululain 10 a §:n 1 momentin mukaan kunta voi järjestää esiasenteen opetusta myös päiväkodeissa.

4 kohta. Ehdotuksen mukaan maksutonta olisi lastensuojelulaissa (683/83) tarkoitettu lasten ja nuorten huolto kuten tukihenkilö- sekä

loma- ja virkistystoiminta ja koulupsykologin sekä koulukuraattorin palvelut. Lastensuojelulain nojalla lapselle tai nuorelle järjestetystä laitoshuollosta, perhehoidosta ja asumispalveluista voitaisiin kuitenkin nykyisen käytännön mukaisesti edelleen periä maksu 7 §:ssä olevan säännöksen perusteella.

5 kohta. Ehdotuksen mukaan maksutonta olisi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/87) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin palveluihin, 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tukkipalveluihin ja palveluasumiseen liittyvään erityispalveluun sekä 11 §:ssä tarkoitettuihin tutkimuksiin. Palveluasumisen erityiskustannuksista voitaisiin kuitenkin periä maksu esimerkiksi silloin, kun henkilö saa vakuutuslainsäädännön mukaisia korvauksia vastaavaan tarkoitukseen.

6 kohta. Ehdotuksen mukaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojatyö olisi maksutonta kuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta. Mainitun lainkohdan mukaan suojatyöhön sovelletaan edelleen kumotun invaliidihuoltolain (907/46) 1—4, 22, 22 a, 22 c ja 22 d §:ää. Invaliidihuoltolain 22 d §:n mukaan suojatyöntekijältä voidaan hänelle järjestetystä ruokailusta ja kuljetuksesta periä kohtuullinen maksu.

7 ja 8 kohta. Ehdotuksen mukaan olisi maksutonta polikliininen päihdehuolto sekä avioliittolaissa (234/29), isyyslaissa (700/75), lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/85), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/75), lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/83), lapsen elatuksen turvaamisesta annetussa laissa (122/77) ja eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (660/66) kunnan tehtäväksi säädetyt palvelut. Kohdat 8 ja 9 sisältävät palveluja, jotka on rinnastettu sosiaalityöhön ja katsottu tällä perusteella maksuttomiksi sosiaalipalveluiksi. Koska maksuista ei ole tarkoitus säätää asetuksella enää yksityiskohtaisesti, ehdotetaan asian selventämiseksi, että sosiaalityöhön rinnastettavat palvelut säädetään erikseen maksuttomiksi. Maksutonta olisi siten muun muassa perheasioiden sovittelu, ottolapsineuvonta, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien sopimusten vahvistaminen ja selvityksen antaminen, lapsen ja puolison elatusta koskevien sopimusten vahvistaminen sekä lastenvalvojan toimenpiteet isyyden selvittämistä ja vah-

vistamista sekä lapsen elatusavun turvaamista koskevissa asioissa.

9 kohta. Lainkohdassa ehdotetaan nykyisen käytännön mukaisesti, ettei henkilölle hänen sosiaalihuoltoaan koskevissa asioissa annetuista asiakirjoista perittäisi maksua.

5 §. Maksuttomat terveyspalvelut. Maksuttomiksi terveyspalveluiksi ehdotetaan säädettäväksi samat palvelut, jotka nykyisinkin ovat maksuttomia. Poikkeuksena tästä olisivat kuitenkin terveyskeskuksessa tehtävät laboratorio- ja röntgentutkimukset, jotka on tarkoitettu saatavaksi maksullisiksi jo vuoden 1992 alusta valtion tulo- ja menoarvioesitykseen liittyen. Maksuttomiksi ehdotetaan säädettäväksi tämän mukaisesti:

1 kohta. Ehdotuksen mukaan kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 1—6 ja 9 kohdassa ja 14 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut palvelut ja hoitoon kuuluvat aineet olisivat maksuttomia. Hoitoon kuuluviin aineisiin eivät sisältyisi nykyisen käytännön mukaisesti terveyskeskuksen avohoidon yhteydessä määrätty lääkkeet.

Mainituista kansanterveyslain tarkoittamista palveluista voidaan todeta lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotolla käynnit sekä äitiys- ja lastenneuvolatoiminta. Lisäksi ehkäisevään terveydenhuoltoon liittyvät rokotukset ja seulonnat ovat maksuttomia. Maksuttomia olisivat lisäksi kaikki hoitoon liittyvät aineet siltä osin kuin ne annetaan hoitoon liittyvinä terveyskeskuksesta.

Maksu voitaisiin periä nykyisen käytännön mukaisesti fysikaalisesta hoidosta, sairaankuljetuksesta, potilaan ylläpidosta terveyskeskuksen sairaansijalla sekä hoitoon liittymättömistä lääkärin ja hammaslääkärin todistuksista ja lausunnoista. Tällaisia hoitoon liittymättömiä lääkärintodistuksia ovat esimerkiksi erilaiset terveystodistukset, joita tarvitaan työpaikkaa, virkaa tai esimerkiksi ajokorttia haettaessa. Lisäksi vuoden 1992 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen liittyvässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi kansanterveyslain 21 §:n ja erikoissairaanhoitolain 37 §:n muuttamisesta ehdotetaan laboratorio- ja röntgenkäynnit liittäväksi niihin palveluihin, joista voitaisiin periä maksu.

2 kohta. Ehdotuksen mukaan kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa ja erikoissairaanhoitolain (1062/89) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin palveluihin liittyvät

apuvälineet ja niiden tarpeellinen uusiminen ja huolto olisivat maksuttomia.

Apuvälineet eivät kuitenkaan olisi maksuttomia silloin, kun niiden tarve aiheutuu tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), potilasvahinkolain (585/86) tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitaudista. Näissä tapauksissa saa apuvälineen käyttäjä korvauksen apuvälineen aiheuttamista kustannuksista vakuutusyhtiöltä asianomaisen vakuutuksen perusteella.

3 kohta. Lainkohdassa säädettäisiin maksuttomiksi kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito alle 19-vuotiaille. Ehdotus vastaa valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettua käytäntöä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tutkimus ja hoito on maksutonta alle 17-vuotiaille sekä tutkimus ja ehkäisevä hoito vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille 17 vuotta täyttäneille.

4 kohta. Ehdotuksen mukaan erikoissairaanhoitolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluva neuvonta, kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävä tutkimus sekä sopeutumisvalmennus- ja ohjaustoiminta ja muut näihin rinnastettavat toiminnot olisivat maksuttomia. Mainitut lääkinälliseen kuntoutukseen liittyvät toimenpiteet ovat lisäksi maksuttomia 1 kohdan perusteella silloin, kun lääkinällisen kuntoutuksen järjestää terveyskeskus.

5 kohta. Hengityshalvauspotilaille, joiden hengityshalvaus on sen laatuista kuin asetuksella säädetään, tulee järjestää maksuton hoito hengityshalvauspotilaiden hoitokustannuksista annetun lain (129/57) mukaan. Samoin hoitoon kuuluvat kuljetukset ovat maksuttomia. Mainittua käytäntöä ehdotetaan edelleen jatkettavaksi.

6 kohta. Ehdotuksen mukaan maksutonta olisi nykyisen käytännön mukaisesti alle 18-vuotiaalle henkilölle annettava hoito ja ylläpito siltä osin kuin ne ovat kestäneet kalenterivuoden aikana yli seitsemän päivää sekä sarjassa annettava lääkinällinen kuntoutus ja hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoidoita ja muu vastaava hoito sekä jatkuva dialyysihoito.

6 §. Maksukykyyn perustuva maksuttomuus. Silloin kun asetuksella säädettäisiin palvelusta perittävä maksu määräytymään maksukyvy-

mukaan, voitaisiin asetuksella myös säätää tuloja, jonka alittuessa tällainen palvelu olisi maksuton. Sen sijaan mainittu tulo ei koski niitä maksuja, jotka kunta tai kuntainliitto on omalla päätöksellään määrittänyt maksukyvyn mukaan määräytyväksi. Näissä tapauksissa mahdollisen maksuttomuuden määrittely jäisi maksut määrävän kunnan tai kuntainliiton harkittavaksi.

7 §. *Lastensuojelun maksut.* Lastensuojelussa on yleensä kysymys erityisissä taloudellisissa ja sosiaalisissa vaikeuksissa olevista perheistä. Tämän vuoksi ei lastensuojelulain nojalla järjestystä palvelusta tai hoidosta tulisi periä maksua, ellei siihen ole riittäviä perusteita. Säännöksen mukaan lastensuojelulain nojalla avoimuuden tukitoimena, sijaishuoltona tai jälkihuoltona lapselle annettua perhehoidosta, laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi voitaisiin edelleen periä maksu lapsen vanhemmilta, milloin se on asianomaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua. Vanhemmalta perittävä maksu voisi olla kuitenkin enintään saman suuruinen kuin hänen vastuunsa lapsen elatuksesta olisi lapsen elatuksesta annetun lain 1—3 §:n mukaan.

Koska vanhempi vastaa lapsen elatuksen kustannuksista vahvistetun elatusavun määrällä, ehdotetaan, että kunnalla olisi edelleenkin oikeus maksua määräämättä nostaa ja periä vanhemman suorittavaksi vahvistettu elatusapu ja käyttää se vastaavalta ajalta laitoshuollosta, perhehoidosta taikka asumispalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Säännöksen tarkoituksena on, ettei elatusvelvollisuuden täyttämistä voitaisi vaatia vanhemmalta kahteen kertaan, ensin kunnalle sosiaalipalvelumaksuna ja toistamiseen elatusapuna lapselle. Laitoshuollon ja perhehoidon kustannuksena on pidettävä myös lapselle tai nuorelle annettavia käyttövaroja.

Säännöksen mukaan kunta voisi edelleen periä laitoshuollosta, perhehoidosta ja asumispalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaukseksi kohtuulliseksi katsottavaa maksua myös muista lapsen tai nuoren 14 §:n mukaisista tuloista, korvauksista ja saamisista.

8 §. *Työterveyshuollon maksut.* Terveystieteiden järjestäessä kansanterveyslaissa tarkoitettua työterveyshuoltoa tai tuottaessa työnantajalle muita sairaanhoito- ja työterveydenhuoltopalveluja, suorittaa työnantaja kansanterve-

yslain 21 §:n 2 momentin mukaan asetuksella säädettävät maksut ja korvaukset terveyskeskukselle. Näitä palveluja käyttävä työntekijä ei siten joudu suorittamaan mitään korvauksia terveyskeskukselle. Yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän on kansanterveyslain 21 §:n 3 momentin mukaan suoritettava asetuksella säädettävät maksut ja korvaukset terveyskeskukselle. Asetuksella säädettävien maksujen tulisi kansanterveyslain 21 §:n 4 momentin mukaan vastata keskimääräisiä todellisia kustannuksia. Uudistuksen yhteydessä nämä työterveyshuollon maksuja koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi sellaisenaan tähän lakiin.

9 §. *Erikoismaksuluokan maksut.* Erikoissairaanhoidon lain 38 §:n mukaan muissa kuin psykiatrisissa sairaaloissa voi asetuksella säädettävien yleisten maksuluokkien lisäksi olla erikoismaksuluokka niitä potilaita varten, jotka haluavat päästä sellaisen lääkärin hoitoon, jolla on lääninhallituksen myöntämässä laajuudessa oikeus hoitaa potilaita erikoismaksuluokassa. Erikoismaksuluokassa hoidettavilta potilailta voidaan periä lisämaksuja sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Pykälä vastaa nykyistä lainsäädäntöä. Asetuksella on tarkoitus yksityiskohtaisemmin määrittellä erikoismaksuluokassa perittävät lisämaksut.

10 §. *Maksukykyä määriteltäessä huomioon otettavat tekijät.* Erityisesti sosiaalihuollossa on maksukyvyn mukaan määräytyviä lasten päivähoitomaksuja määriteltäessä ollut ongelmana se, miten niin sanotut uusperheet otetaan huomioon. Pitkään oli vakiintuneena käytäntönä se, että myös perheen tosiasiallisen huoltajan tulot otettiin huomioon, olipa tämä solminut avioliiton lapsen vanhemman kanssa tai ei. Korkeimman hallinto-oikeuden syksyllä 1990 antaman päätöksen mukaan tämä noudatettu käytäntö ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukainen. Niinpä maksuja määrättäessä ei aina ole mahdollista ottaa huomioon tosiasiallista huoltajaa.

Esiintyneen ongelman poistamiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan maksukykyä arvioitaessa ja maksun suuruutta määrättäessä voidaan, sen estämättä mitä muussa laissa on säädetty, ottaa huomioon henkilön eläminen samassa taloudessa, henkilön tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut maksukykyyn vaikuttavat seikat sekä lapsen elatuksesta annetussa laissa tarkoitettu elatus-

velvollisuus siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilön maksukykyä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon perheessä vallitsevat tosiasialliset olosuhteet riippumatta perheenjäsenten yksityisoikeudellisista suhteista. Tarkoituksena on siten ainoastaan sosiaalihuoltolain nykyisten valtuutussäännösten täsmentäminen tosiasiallisiin perhesuhteisiin liittyvän maksukyvyn arviointiperusteiden osalta.

Maksukyvyn mukaan määräytyvää maksun suuruutta määriteltäessä on lisäksi tärkeätä, että asianomaisten henkilöiden tulot otetaan huomioon yhtenäisten perusteiden mukaisesti. Tämän takia pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan asetuksella voitaisiin säätää siitä, mitkä tulot otetaan huomioon maksukykyä määriteltäessä ja miten tämä huomioon ottaminen käytännössä tapahtuisi. Myös nykyisin määritellään asetuksella maksun perusteena olevat tulot.

11 §. *Maksun perimättä jättäminen tai alentaminen.* Sosiaalihuoltolain 28 §:n 3 momentin mukaan sosiaalipalvelusta perittävä maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa, jos henkilön elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä. Tämä säännös ehdotetaan sisällytettäväksi lakiehdotukseen siten, että se koskisi myös terveydenhuollon maksuja.

Ehdotettu säännös mahdollistaisi sen, että pykälässä mainitut edellytykset täyttävältä henkilöltä ei tarvitsisi periä asiakasmaksua esimerkiksi silloin, kun henkilö ei itse pysty vastaamaan maksusta, vaan se tulisi kunnan sosiaalitoimen suoritettavaksi toimeentulotukena. Tällaisissa tapauksissa olisi tarkoituksenmukaista, että palvelusta perittävää maksua voitaisiin suoraan alentaa tai jättää se kokonaan perimättä, jolloin asianomaisen henkilön ei tarvitsisi erikseen hakea toimeentulotukea maksun suorittamiseksi.

12 §. *Ostetusta palvelusta perittävä asiakasmaksu.* Voimassa olevan lainsäädännön mukaan asiakkaalta on perittävä samat maksut riippumatta siitä, onko kunta tai kuntainliitto järjestänyt palvelun itse tai hankkinut palvelun muualta, esimerkiksi yksityiseltä palvelun tuottajalta. Tämä on taannut sen, että perittävät maksut ovat olleet yhtenäiset riippumatta palvelun järjestämistavasta. Ehdotettu pykälä vas-

taisi asiallisesti nykyistä käytäntöä, jolloin palvelun käyttäjän kannalta ei palvelujen järjestämistavalla olisi merkitystä.

13 §. *Ulkomaalaiselta perittävä maksu.* Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain, kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon lain mukaan muulta kuin Suomen kansalaiselta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus muutoin maksuista säätystä poikkeavin perustein. Näin voitaisiin menetellä niiden valtioiden kansalaisten osalta, joiden valtioiden kanssa ei ole sopimusta toisenlaisesta menettelystä. Mainituista säännöksistä huolimatta toistaiseksi ei ole annettu asetusta, jonka perusteella muiden maiden kansalaisilta voitaisiin periä eri maksuja kuin suomen kansalaisilta.

Mainittuja kehitysvammahuollon, kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon maksuja koskevia säännöksiä vastaava säännös muiden kuin suomalaisten hoidosta perittävistä maksuista ehdotetaan otettavaksi tähän lakiin. Ehdotettu säännös koskisi kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

14 §. *Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle.* Sosiaalihuoltolain 29 §:n mukaan sosiaalilautakunta voi periä laitoshuoltoa tai perhehoitoa saaneelle henkilölle tulevat tulot, korvaukset ja saamiset sekä käyttää niitä hoidosta tai huollosta määrätyn maksun korvaamiseen. Mainitut tulot, korvaukset ja saamiset voidaan periä enintään siltä ajalta, jonka asianomainen on laitoshuollossa tai perhehoitossa. Mainitun sosiaalihuoltolain 29 §:ssä omaksutun periaatteen mukaisesti ehdotetaan, että kunta voisi periä laitoshoidossa tai -huollossa taikka perhehoidossa olevan henkilön tulot, korvaukset ja saamiset mainitun hoidon ajan ja käyttää ne hoidosta tai ylläpidosta määrättyjen maksujen korvaamiseen. Ehdotuksen mukaan näin voitaisiin tehdä aikaisemmasta poiketen myös terveydenhuollossa, koska esimerkiksi pitkäaikaishoidon järjestäminen sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksikössä on usein sattumanvaraista ja nämä hoidot voivat olla luonteeltaan pitkälti saman tyyppisiäkin.

15 §. *Muutoksenhaku.* Nykyisin asiakasmaksuja koskevat muutoksenhakusäännökset poikkeavat osittain toisistaan. Sosiaalihuoltolain 7 luvussa, jossa käsitellään muutoksenhakua, on lähdetty siitä, että sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätökseen tyytymättömällä

on kuitenkin oikeus saattaa päätös sosiaalilautakunnan ratkaistavaksi. Sosiaalilautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen. Lääninoikeuden päätöksestä ei pääosin saa hakea muutosta muun muassa siltä osin kuin se koskee sosiaalipalvelusta määrätyn maksun suuruutta.

Terveydenhuollon lainsäädännössä sovelletaan yllä kuvatun kaltaista muutoksenhakumenettelyä pitkäaikaishoidon maksuihin. Muiden maksujen osalta ei ole erityisiä muutoksenhakusäännöksiä, vaan muutoksenhaku määräytyy kunnallislain mukaan. Tällöin viranomaisen päätökseen haetaan muutosta kunnanhallitukselta, jonka päätökseen voidaan hakea muutosta lääninoikeudelta ja edelleen korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Muutoksenhakusäännösten yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi yhtenäiset muutoksenhakusäännökset. Ehdotuksen mukaan muutosta haettaisiin samoin kuin nykyisin sosiaalihuollon maksuja koskeviin päätöksiin. Tällöin viranhaltijan päätökseen haettaisiin oikaisua sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimeenpanosta vastaavalta toimielimeltä ja sen päätöksestä edelleen lääninoikeudelta. Lääninoikeuden päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

16 §. *Viivästyskorko.* Jotta asiakasmaksut tulisivat suoritetuksi nykyistä paremmin asetetussa määräajassa, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös viivästyskorosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen suorituksen viivästyessä ei maksun suorittajalta ole voitu periä viivästyskorkoa nykyisten säännösten perusteella. Tämä on eräissä tapauksissa voinut johtaa siihen, että maksujen suorittamista on tarkoituksellisesti lykätty mahdollisimman pitkälle. Palveluja järjestävien kuntien ja kuntainliittojen kannalta maksujen viivästyminen on aiheuttanut ylimääräistä työtä silloin, kun maksuja on jouduttu perimään useaan otteeseen. Lisäksi viivästyneet maksut ovat aiheuttaneet perimiskustannuksia ja korkotappioita.

Perittäväksi viivästyskoroksi ehdotetaan 16 prosenttia, joka on samansuuruinen kuin korkolain (633/82) mukainen viivästyskorko. Koron maksuvelvollisuus alkaisi maksulle määrätystä eräpäivästä. Eräpäivä saisi ehdotuksen mukaan olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määrätymisen perusteena olevan palvelun saamisesta, jotta palvelun käyttäjällä olisi riittävästi aikaa varautua maksun suorittamiseen.

17 §. *Maksujen ulosotto.* Palvelusta perittävä maksu saataisiin periä nykyisen käytännön mukaisesti ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin säädetään.

18 §. *Tarkemmat säännökset.* Lain täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset säännökset voitaisiin antaa asetuksella.

19 §. *Voimaantulo.* Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusdistuksen kanssa.

Lailla kumottaisiin hengityshalvauspotilaiden hoitokustannuksista 15 päivänä maaliskuuta 1957 annettu laki (129/57) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Mainittuun lakiin sisältyvät säännökset hengityshalvauspotilaiden hoidon maksuttomuudesta ehdotetaan sisällytettäväksi tämän lain 5 §:n 5 kohtaan. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon erityislaeista kumottaisiin samalla erilliset maksuja koskevat säännökset. Kuhunkin erityislakiin jäisi ainoastaan viittaussäännös, jonka mukaan maksut määräytyisivät tämän lain mukaan.

1.3. Sairausvakuutuslaki

11 a §. Sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvaukset on tarkoitettu alentamaan yksityisten terveyspalvelujen käyttämisestä vakuutetulle aiheutuneita kustannuksia. Jos kunta hankkii yksityiseltä palvelun tuottajalta terveyspalveluja, ei niistä aiheutuneita kustannuksia ole tarkoitus korvata valtionosuusjärjestelmän lisäksi sairausvakuutuksesta. On kuitenkin ollut eräitä yksittäistapauksia, jolloin kunta on toiminut siten, että se on pyrkinyt saamaan yksityisiltä palvelujen tuottajilta hankkimiinsa palveluihin korvausta sairausvakuutuksesta.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan sairausvakuutuslain 11 a §:ään lisättäväksi selvyiden vuoksi uusi 3 momentti, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla järjestetyn sairaanhoidon kustannuksista ei suoriteta sairausvakuutuslain mukaista korvausta vakuutetulle eikä kunnalle. Korvausta ei myöskään maksettaisi, jos kysymys tosiasiassa on järjestelystä, jota mainitussa lainkohdassa tarkoitetaan.

1.4. Sosiaalihuoltolaki

2 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

5 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 4 §:ään, jossa on tarkoitus säätää toiminnan järjestämistävoista.

Pykälän 3 momentissa todetaan nykyisin, että sosiaalihuollon kuntainliittoon ja kuntainliiton jäsenkuntien asukkaisiin sovelletaan, mitä laissa on säädetty kunnasta. Lainkohdasta ehdotetaan poistettavaksi 6 §:ään ehdotettujen muutosten takia tarpeettomaksi käyneet säännökset kuntainliiton liittohallituksesta, sen jaostoista ja kuntainliiton viranhaltijoista.

6, 7, 7 a ja 9 §. Pykälissä säädetään sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtiminen sosiaalilautakunnalle sekä lautakunnan tehtävistä, jaostoista ja johtosäännöstä. Ehdotuksen mukaan pakollisesta lautakunnasta luovuttaisiin. Sosiaalihuoltoon kuuluvien tehtävien hoito tulisi 6 §:n 1 momentin mukaan kuitenkin antaa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Toimielin olisi kunnallislain perusteella luottamushenkilöelin. Kysymykseen voisi tulla kunnanhallitus, lautakunta, johtokunta tai toimikunta.

Toimielimen tehtävänä olisi ehdotetun 6 §:n 2 momentin perusteella nykyisen käytännön mukaisesti myös edustaa kuntaa, valvoa kunnan oikeutta ja käyttää puhevaltaa sosiaalihuollon yksilöllistä toimeenpanoa koskevissa asioissa. Lisäksi toimielin tekisi kunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet mainituissa asioissa.

Mahdollisuus antaa toimielimen tehtäviä sen jaostolle ehdotetaan säädettäväksi 6 §:n 3 momentissa saman laajuisena kuin sosiaalilautakunnan osalta nykyisin on mahdollista. Dele-gointimahdollisuus on siten laajempi kuin mitä kunnallislain 71 a § mahdollistaa.

Silloin kun kunnan koko sosiaalihuolto olisi annettu kuntainliiton hoidettavaksi, asettaisi edellä tarkoitettun toimielimen 7 §:n mukaan kuntainliitto eikä kunnassa olisi tällöin erillistä toimielintä. Menettely vastaa asiallisesti nykyistä käytäntöä.

Lain 7 a ja 9 §:ssä olevat säännökset sosiaa-

lilautakunnan jaostoista ja jaostojen jäsenistä sekä johtosäännöstä ehdotetaan kumottaviksi. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tehtävien jakaminen jaostoille ja johtosäännön laatiminen määräytyisivät ehdotuksen mukaan kunnallislain perusteella.

8, 15, 16, 17, 34, 38, 40, 43 ja 54 §. Pykälissä on nykyisin säännöksiä sosiaalilautakunnan tehtävistä. Koska sosiaalilautakuntaa koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi ja sosiaalihuollon järjestäminen kuuluisi jatkossa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle, ehdotetaan pykälisiin tehtäväksi tätä koskevat tekniset muutokset.

10 §. Nykyisin pykälän 1 momentin mukaan kunnassa on oltava sosiaalijohtaja tai sosiaalisihteri sekä tarpeellinen määrä muuta sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdassa ei olisi enää määräyksiä sosiaalijohtajasta eikä sosiaalishteristä. Sosiaalihuollon hallinnon järjestäminen jäisi tältä osin kuntien itsensä päätettäväksi. Lainkohtaan jäisi tällöin velvoite, jonka mukaan kunnassa tulee olla sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä. Säännöksellä turvattaisiin tällöin se, että kunnan sosiaalihuollon toimeenpanoa varten kunnissa olisi ammattitaitoista henkilökuntaa.

Nykyisin pykälän 2 momentin mukaan kunnassa tulee olla lastenvalvojan virka. Lastenvalvojan tehtävistä säädetään muun muassa isyyslaissa (700/75) ja isyyslain voimaannpanosta annetussa laissa (701/75). Sosiaalihuoltolain 17 §:n 2 momentin mukaan kunnan on huolehdittava muun muassa niistä tehtävistä, jotka mainituissa laeissa kuuluvat lastenvalvojalle. Tämän takia säännös ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Samalla lain 17 §:n 2 momentin säännöstä on tarkoitus täsmentää siten, että siitä käy aikaisempaa selkeämmin esille kunnan velvollisuus hoitaa muissa laeissa lastenvalvojalle säädetyt tehtävät.

Pykälän 3 momentin mukaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilökunnan kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaaliohjeiden ja sosiaalihuollon muun ammatillisen henkilökunnan yleisistä kelpoisuusehdoista säädettäisiin asetuksella.

12 §. Nykyisin pykälän 1 momentin mukaan sosiaalilautakunnan päätösvaltaa voidaan johtosäännöllä siirtää lautakunnan alaisille viranhaltijoille. Tämä tehtävien siirto ei kuitenkaan voi koskea henkilölle annettavaa tahdonvas-

taista huoltoa koskevia päätöksiä. Koska 6 §:n lautakuntasäännökset on ehdotettu muutettavaksi siten, että sosiaalihuollosta vastaisi monijäseninen toimielin, ehdotetaan pykälä muutettavaksi siten, että hallintosäännösten muutos otetaan huomioon.

Tahdonvastaista huoltoa koskevien kiireellisten päätösten tekemisestä säädetään pykälän 2 momentissa, jonka mukaan nykyisin sosiaalijohtajalla ja sosiaalisihteerillä on kiireellisissä tapauksissa oikeus päättää sosiaalihuollon antamisesta ja siihen liittyvistä muista toimenpiteistä sekä ryhtyä eräisiin muihin toimenpiteisiin. Erityisesti suurten kuntien virkarakenteesta johtuen kiireellisistä tapauksista voi käytännössä päättää ainoastaan sosiaalijohtaja, koska näitä tehtäviä ei voi siirtää muille viranhaltijoille. Käytännön toiminnan kannalta tällainen päätösten keskittyminen yhdelle henkilölle ei aina mahdollista asioiden nopeaa ja joustavaa ratkaisemista. Kun samalla lain 10 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin viran perustaminen jää kunnan harkintaan, on säännöstä tarpeen muuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä johtava sosiaalihuollon viranhaltija voisi kiireellisissä tapauksissa päättää sosiaalihuollon antamisesta ja muista lainkohdassa tarkoitettamista asioista.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi 2 momentin muutoksesta aiheutuva tekninen muutos, jolla lainkohtaan lisättäisiin maininta johtavasta sosiaalihuollon viranhaltijasta.

13 §. Koska uudessa valtiosuusjärjestelmässä kunta ei enää laatisi sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa toteuttamissuunnitelmaa, sitä koskeva maininta ehdotetaan poistettavaksi pykälän 1 momentin johdantokappaleesta. Muutoksen tarkoituksena ei ole laajentaa palvelujen järjestämisvelvollisuutta eikä muuttaa sen oikeudellista luonnetta.

27 §. Nykyisin pykälän 1 momentin mukaan kunnan käyttöön on perustettava, hankittava tai muutoin varattava paikallista tarvettava vastaava määrä palvelu- ja tukiasuntoja sekä laitospaikkoja. Säännöksen velvoite on liittynyt voimassa olevaan suunnittelu- ja valtiosuusjärjestelmään, jonka perusteella kuntakohtaisesti on määriteltä ne voimavarat, jotka kunnan on osoitettava sosiaalihuoltoon. Suunnit-

telu- ja valtiosuusjärjestelmän uudistamiseen liittyen ehdotetaan säännöstä selvytyden vuoksi muutettavaksi siten, että kunta voi hankkia pykälässä mainittuja asuntoja tai laitospaikkoja.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 6 §:n muutoksesta johtuva tekninen muutos siten, että siinä mainittaisiin sosiaalilautakunnan sijasta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin.

28, 29 ja 59 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitettu koota tässä esityksessä ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän takia sosiaali- ja terveydenhuollon erityislaeissa olevat säännökset perittävistä maksuista ehdotetaan kumottaviksi. Erityislakeihin otettaisiin ainoastaan viittaussäännös, jonka mukaan maksuihin sovelletaan mainittua ehdotettua lakia.

Tämän vuoksi sosiaalipalveluista perittäviä maksuja koskevaa 28 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä ainoastaan viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin. Eräiden tulojen perimistä sosiaalilautakunnalle koskeva 29 § ja henkilölle sosiaalihuoltoa koskevissa asioissa annettavan asiakirjan maksuttomuutta koskeva 59 § ehdotetaan kumottavaksi. Vastaavat säännökset on tarkoitettu sisällyttää ehdotettuun uuteen lakiin.

41 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 10 §:n 1 momentin muuttamisesta aiheutuva tekninen muutos siten, että lainkohdassa puhuttaisiin sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin sijasta johtavasta sosiaalihuollon viranhaltijasta.

45, 46 ja 47 §. Nykyisin pykälissä säädetään sosiaalilautakunnan alaisen virkamiehen ja sosiaalilautakunnan tekemää päätöstä koskevista muutoksenhakumenettelyistä. Koska sosiaalilautakuntaa koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi ja sosiaalihuollon järjestäminen kuuluisi jatkossa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle, ehdotetaan pykäläin tehtäväksi tätä koskevat tekniset muutokset.

Kotipalvelua koskevaan sosiaalilautakunnan päätökseen ei palvelusta määrättyä maksua lukuun ottamatta saa hakea valittamalla muutosta 46 §:n 2 momentin perusteella. Vastaavaa valituskieltoa ei ole säädetty muista sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista. Valtion viranomaisten ohjaus palvelujen järjestämisessä valtiosuus uudistuksen yhteydessä vähenisi. Asiakkaiden mahdollisuudet valvoa etujaan

palvelujen järjestämisessä tulevat entistä keskeisemmiksi. Näin ollen on tarpeen antaa myös kotipalvelun asiakkaalle mahdollisuus valittaa palvelua koskevasta päätöksestä. Tämän vuoksi nykyisin pykälän 2 momentissa oleva muutoksenhakukielto ehdotetaan kumottavaksi.

Kotipalvelua koskevan muutoksenhakukielton takia ehdotetaan 46 §:n 2 momenttiin tehtäväksi lisäksi tarvittavat tekniset muutokset.

52 §. Nykyisin pykälässä säädetään sosiaalihuollon toimintayksiköiden käyttämisestä sosiaalihuollon koulutustoimintaan. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi velvoittaa kunnan tekemään koulutustoimintaa koskevan sopimuksen oppilaitoksen kanssa, mikäli sopimusta ei muutoin ole saatu aikaan. Pakollista sopimusmenettelyä koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska sosiaalihuollon toimintayksikön käyttäminen opetustoimintaan vastoin kunnan tahtoa ei ole tarkoituksenmukaista. Samoin vastaavansisältöinen kansanterveyslain 15 a §:n 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi kansanterveyslain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa.

53 §. Nykyisin kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sosiaalilautakunnan alainen henkilökunta osallistuu toimialansa täydennyskoulutukseen sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaisesti vähintään kerran viidessä vuodessa.

Henkilökunnan täydennyskoulutus on toiminnan tuloksellisuuden kannalta välttämätöntä. Niinpä kunnan edun mukaista on huolehtia henkilökunnan täydennyskoulutuksesta. Siksi kunnat huolehtivat tarpeellisesta henkilökunnan täydennyskoulutuksesta silloinkin, kun tähän ei ole lakisääteistä velvoitetta. Täydennyskoulutuksen tarvetta on lisäksi korostettu kuntien keskusjärjestöjen antamissa suosituksissa koulutukseen varattavasta määrärahasta. Tämän takia lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Kansanterveyslain vastaavan sisältöinen 41 § ehdotetaan samoin kumottavaksi.

55 §. Nykyisin sosiaalilautakunnan on annettava lääninhallitukselle tietoja kunnan sosiaalihuollosta. Koska lääninhallitus voi saada tarpeelliset tiedot kunnan sosiaalihuollosta myös kunnallislain 145 §:n ja lääninhallituslain (1233/87) 6 §:n perusteella, ehdotetaan pykälää tarpeettomana kumottavaksi.

66 §. Nykyisin lääninhallitus on voinut myöntää määräjäksi vapautuksen sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin virkojen perustamis-

ta. Koska 10 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin virkojen perustamista koskeva velvoite, ehdotetaan vastaavasti myös 66 § kumottavaksi.

Siirtymäsäännös. Lakiehdotuksen voimaan tullessa on henkilökunnan kelpoisuusehtoja koskevia säännöksiä tarkoitus muuttaa. Tällöin saattaa käydä niin, että kaikki nykyisin virassa olevat henkilöt eivät täytä uusien kelpoisuusehtojen mukaisia vaatimuksia. Heidän asemansa turvaamiseksi ehdotetaan, että lain voimaantullessa virassa oleva henkilö on edelleen kelpoinen vastaavan virkaan tai tehtävään.

1.5. Lastensuojelulaki

5 §. *Suhde muihin lakeihin.* Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

46 §. *Maksut ja käyttövarat.* Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitus koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän takia sosiaali- ja terveydenhuollon erityislaeissa olevat säännökset perittävistä maksuista ehdotetaan kumottaviksi. Erityislakeihin otettaisiin ainoastaan viittaussäännös, jonka mukaan maksuihin sovelletaan ehdotettua uutta lakia. Edellä olevan perusteella 46 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 1—3 momentissa olevat säännökset lastensuojelusta perittävistä maksuista kumottaisiin ja niiden sijasta viitattaisiin ehdotettuun uuteen lakiin. Pykälän 4 momentissa oleva säännös käyttövaroista ehdotetaan otettavaksi sellaisenaan muutettavaksi pykälän 2 momentiksi.

1.6. Laki lasten päivähoitosta

4 §. Pykälän mukaan päiväkodissa tulee olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivat toimitilat ja toimintavälineet sekä tehtävään soveltuva ja riittävä henkilökunta. Pykälä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

12 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

1.7. Laki kehitysvammaisten erityishuollossa

14, 19, 20 ja 22—25 §. Pykälissä säädetään nykyisin erityishuoltopiirin kuntainliiton hallinnosta. Näistä pykälistä ehdotetaan kumottaviksi liittohallitusta ja lautakuntia koskeva 19 §, erityishuoltoneuvostoa koskeva 20 §, erityishuoltopiirin johtajaa koskeva 22 §, vastaavaa johtajaa koskeva 24 § ja johtosääntöä koskeva 25 §. Säännösten kumoamisen jälkeen kuntainliiton hallinnon järjestäminen määräytyisi kunnallislain säännösten mukaisesti. Mainittujen pykälien kumoamisen takia ehdotetaan 14 §:n 2 momenttiin tehtäväksi tarpeelliset tekniset muutokset.

Erytyishuoltopiirin johtoryhmän kokoonpanoa koskevaan 23 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi 22 §:n kumoamisesta aiheutuva tekninen muutos. Nykyisin johtoryhmään kuuluu erityishuoltopiirin johtaja sekä vähintään kaksi muuta jäsentä siten, että johtoryhmässä on edustettuna lääketieteellinen, kasvatustieteellinen ja sosiaalihuollollinen asiantuntemus. Ehdotuksen mukaan johtoryhmään kuuluisi vähintään kolme jäsentä, jotka edustaisivat lääketieteellistä, kasvatustieteellistä ja sosiaalihuollollista asiantuntemusta.

43 ja 84 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitettu koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 43 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin. Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi maksusäännösten uudistamisen takia tarpeettomaksi käyvä 84 §, jossa nykyisin säädetään maksujen perimisestä ulosottotoimin.

45 §. Lain 44 §:n mukaan erityishuoltopiirin kuntainliiton muulle kuin sanottuun kuntainliittoon kuuluvasta kunnasta olevalle henkilölle järjestämän erityishuollon aiheuttamista kustannuksista on sen kuntainliiton, johon henkilön kotikunta kuuluu, suoritettava korvaus. Korvauksen määräämistä koskevasta 45 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus valtionosuuden perusteena oleviin käyttökustannuksiin, koska laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä kuntainliiton käyttökustannukset eivät ole kunnalle tätä toimintaa varten suoritettavan valtionosuuden perusteena.

48 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali-

ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

68 §. Pykälässä säädetään mahdollisuudesta yhdistää erityishuoltopiirin kuntainliiton toiminta terveydenhuoltoalan kuntainliiton toimintaan. Nykyisin toiminnan yhdistäminen edellyttää 1 momentin mukaan valtioneuvoston suostumusta. Toisaalta valtioneuvosto voi velvoittaa 3 momentin mukaan erityishuoltopiirin ja terveydenhuoltoalan kuntainliiton liittymään yhteen. Lisäksi 2 momentin mukaan vapaaehtoinen liittyminen tulee tehdä kuntainliittojen liittovaltuustoissa kahden kolmasosan enemmistöllä.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhteenliittymisestä voisivat päättää asianomaiset kuntainliitot ilman valtioneuvoston suostumusta. Valtioneuvosto ei myöskään voisi velvoittaa kuntainliittoja yhdistymiseen. Liittymiselle asetettu kahden kolmasosan enemmistö liittovaltuustoissa ehdotetaan myös poistettavaksi.

69 §. Nykyisin erityishuoltopiirin liittyttyä terveydenhuoltoalan kuntainliittoon, sovelletaan terveydenhuoltoalan kuntainliittoon soveltuvin osin, mitä erityishuoltopiirin kuntainliitosta on säädetty. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 68 §:n muutoksesta aiheutuvat tekniset muutokset.

70 §. Nykyisin pykälässä säädetään 68 §:ssä tarkoitettujen yhteenliittymisen vaikutuksista jäsenkuntien osuuksiin erityishuoltopiirin kuntainliiton varoista ja veloista. Säännös on dispositiivinen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, sillä kunnallislain 124 §:n mukaan kuntainliiton johtosäännössä on aina oltava määräykset jäsenkuntien osuudesta kuntainliiton varoihin ja velkoihin.

1.8. Päihdehuoltolaki

4 §. *Suhde muihin lakeihin.* Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

12 §. *Lyhytaikainen hoito väkivaltaisuuden perusteella. Päätöksen alistaminen.* Nykyisin pykälässä säädetään sosiaalijohtajan tai sosiaalishihterin mahdollisuudesta määrätä henkilö tahdosta riippumatta hoitoon väkivaltaisuuden perusteella. Sosiaalihuoltolain 6 ja 10 §:iin eh-

dotettujen muutosten takia ehdotetaan pykälään tehtäväksi tarvittavat tekniset muutokset. Ehdotettujen muutosten mukaan tahdosta riippumattomaan hoitoon voisi määrätä henkilön sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä sosiaalihuollon johtava viranhaltija tai hänen estyneenä ollessa toimielimen puheenjohtaja.

1.9. Raittiustyölaki

4 §. Nykyisin kunnassa on raittiuslautakunta, joka huolehtii lain mukaisista tehtävistä. Kunnanvaltuusto voi kuitenkin päättää, että raittiuslautakunnan tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kunnanhallitus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisesti sosiaalilautakuntaa ja terveyslautakuntaa koskevien säännösten kanssa siten, että raittiustyön toimeenpanosta huolehtisi kunnan määräämä monijäseninen toimielin.

Tähän toimielimeen sovellettaisiin lisäksi, mitä muissa laeissa säädetään raittiuslautakunnasta.

5 §. Nykyisessä pykälässä säädetään raittiuslautakunnan jäsenen lukumäärästä. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi 4 §:n muutokseen liit-tyen.

6 §. Pykälän 1 momentin mukaan kunnassa voi olla yksi tai useampi viranhaltija raittiuslautakunnalle kuuluvia tehtäviä varten. Säännös ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, sillä tarvittavien virkojen perustaminen on mahdollista ilman nimenomaista säännöstä.

Pykälän 3 momentissa nykyisin oleva valtuutussäännös raittiustyön viranhaltijoiden kelpoisuusehtojen säätämisestä asetuksella on tarkoitus säilyttää siten muutettuna, että jatkossa kelpoisuusehtoja voisi säätää ainoastaan raittiustyön ammatillisen henkilökunnan osalta. Säännökseen ehdotetaan lisäksi tehtäväksi 1 momentissa olevan säännöksen kumoamisesta johtuvat tekniset muutokset.

7 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

Siirtymäsäännös. Lakiehdotuksen voimaan tullessa on henkilökunnan kelpoisuusehtoja koskevia säännöksiä tarkoitus muuttaa. Tällöin saattaa käydä niin, että kaikki nykyisin virassa olevat henkilöt eivät täytä uusien kelpoisuus-

ehtojen mukaisia vaatimuksia. Heidän asemansa turvaamiseksi ehdotetaan, että lain voimaantullessa virassa oleva henkilö on edelleen kelpoinen vastaavan virkaan tai tehtävään.

1.10. Laki lasten kotihoidon tuesta

4 §. *Suhde muihin lakeihin.* Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

1.11. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista

5 §. *Suunnittelu ja rahoitus.* Voimassa olevassa pykälässä on viittaussäännös, jonka mukaan laissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan suunnittelu- ja valtionosuuslakia. Pykälän 2 momentissa säädetään lisäksi, että suunnittelu- ja valtionosuuslain mukainen valtionosuus suoritetaan lain 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n 3 momentin mukaan erityisen järjestämisvelvollisuuden piirissä olevien palvelujen ja tukitoimien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, vaikka kysymys ei olisikaan toteuttamissuunnitelmassa vahvistetusta toiminnasta. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, on maininta määrättyihin kustannuksiin suoritettavasta valtionosuudesta tarpeeton. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä olisi ainoastaan viittaus ehdotettuun uuteen suunnittelu- ja valtionosuuslakiin.

10 §. Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa suunnitelmassa voidaan antaa ohjeita laissa tarkoitettujen palvelujen ja tukitoimien järjestämisestä. Koska palvelujen ja tukitoimien järjestämistä koskevia ohjeita koskeva säännös on tarkoitus säilyttää, ehdotetaan pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin uuteen lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

14 §. *Palvelusta perittävät maksut.* Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitus koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin.

15 §. *Vakuutuslaitoksen korvaus.* Jos vakuutuslaitoksen tulee antaa vammaiselle henkilölle korvausta pykälässä mainittuihin lakeihin perustuvan vakuutuksen perusteella, on kunnalla oikeus saada mainittu korvaus 8 ja 9 §:ssä mainittujen palvelujen ja tukitoimien osalta silloin, kun kunta on järjestänyt näitä palveluja. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi tämän lain voimaantulon jälkeen säädetty potilasvahinkolaki (585/86), jolloin myös sen mukaiset korvaukset tulisivat mainituin edellytyksin suoritettavaksi kunnalle.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 1 päivänä lokakuuta 1991 voimaan tulleiden tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/91) aiheuttamat tekniset muutokset.

22 §. Pykälän 2 momentin mukaan suojatyöhön sovelletaan edelleen eräitä kumotun invalidihuoltolain säännöksiä. Koska suojatyötoimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, soveltamissäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin uuteen lakiin.

1.12. Sotilasavustuslaki

13 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

1.13. Laki lapsen elatuksen turvaamisesta

28 §. Koska laissa tarkoitettuun toimintaan on tarkoitus soveltaa ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta, pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus tähän lakiin.

1.14. Kansanterveyslaki

5 §. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvostolla on erityisistä syistä valta velvoittaa kunnat perustamaan kansanterveystyön kuntainliitto. Kansanterveyslain oltua voimassa jo lähes kaksikymmentä vuotta ja toiminnan vaikiinnuttua ei enää ole tarpeen säilyttää pakko-

kuntainliitot mahdollistavaa säännöstä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

6 ja 6 a §. Pykälissä säädetään pakollisesta terveyslautakunnasta ja lautakunnan jaostoista. Yhdenmukaisesti sosiaalihuoltoon ja raittius-työhön ehdotetun uudistuksen kanssa ehdotetaan, että pakollisista terveyslautakunnista luovuttaisiin. Kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtisi muutettavaksi ehdotetun 6 §:n 1 momentin mukaan kunnan määräämä monijäseninen toimielin. Toimielin koostuisi kunnallislain perusteella luottamushenkilöistä. Kysymykseen voisi tulla kunnanhallitus, lautakunta, johtokunta tai toimikunta.

Silloin kun kunnan kansanterveystyö olisi annettu kuntainliiton hoidettavaksi, asettaisi pykälän 2 momentin mukaan edellä tarkoitettua toimielimen kuntainliitto eikä kunnassa olisi tällöin erillistä toimielintä. Vastaavasta menettelystä on säädetty myös nykyisin.

Mahdollisuus antaa toimielimen tehtäviä sen jaostolle ehdotetaan säädettäväksi 6 §:n 3 momentissa saman laajuisena kuin terveyslautakunnan osalta nykyisin on mahdollista. Delegoimamahdollisuus on siten laajempi kuin mitä kunnallislain 71 a § mahdollistaa.

Lain 6 a §:ssä olevat säännökset terveyslautakunnan jaostoista ja jaostojen jäsenistä ehdotetaan kumottaviksi. Kansanterveystyöstä vastaavan toimielimen tehtävien jakaminen jaostoille määräytyisi ehdotuksen mukaan kunnallislain perusteella.

9, 11, 12, 47 ja 48 §. Nykyisin pykälissä on säännöksiä terveyslautakunnan tehtävistä. Koska terveyslautakuntaa koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi ja kansanterveystyön järjestäminen kuuluisi jatkossa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle, ehdotetaan pykälisiin tehtäväksi tätä koskevat tekniset muutokset.

10 §. Pykälän mukaan kansanterveystyötä ohjaavalla ja valvovalla valtion viranomaisella on oikeus ilmoittamaansa asiaa varten vaatia, että terveyslautakunta kutsutaan koolle. Säännöksen soveltaminen on ollut äärimmäisen harvinaista eikä kansanterveystyöhön kuuluviin tehtävien hoitaminen edellytä enää tällaisen säännöksen säilyttämistä. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

13 §. Pykälän mukaan terveyslautakunnan on annettava lääninhallitukselle tietoja kunnan suorittamasta kansanterveystyöstä. Koska lääninhallitus voi saada tarpeelliset tiedot kunnan kansanterveystyöstä myös kunnallislain 145 §:n

ja lääninhallituslain 7 §:n perusteella, ehdotetaan säännös tarpeettomana kumottavaksi.

14 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusuudistuksen johdosta ehdotetaan pykälän 1 momentin johdantokappaleesta poistettavaksi maininta toteuttamissuunnitelmasta, koska uudessa valtionosuusjärjestelmässä kunnat eivät enää laatisi sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia toteuttamissuunnitelmia. Muutoksen tarkoituksena ei ole laajentaa palvelujen järjestämisvelvollisuutta eikä muuttaa sen oikeudellista luonnetta.

Järjestelmällisen hammashuollon laajuus on nykyisin säännelty valtakunnallisen suunnitelman ohjeilla. Koska jatkossa valtakunnalliseen suunnitelmaan ei pääsääntöisesti olisi tarkoitus ottaa toiminnan sisältöä koskevia määräyksiä, on järjestelmällisen hammashuollon turvaamiseksi tarpeellista lisätä pykälään asetuksen antamiseen oikeuttava valtuutussäännös. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että kunnan tulisi ylläpitää hammashuoltoa siinä laajuudessa kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Nykyisin pykälän 5 kohdan mukaan kunnan tulee kansanterveystyöhön kuuluvana velvollisuutena ylläpitää kouluterveydenhuoltoa, johon luetaan kunnassa sijaitsevien kansa- ja keskikoulujen, peruskoulujen, lukioiden sekä yleisten ammattikoulujen terveydenhuolto.

Eräiden koululainsäädännön muutosten takia lainkohtaan ehdotetaan tehtäväksi tarpeelliset tekniset muutokset. Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleiset ammattikoulut, nykyisin ammattioppilaitokset, siirtyisivät kouluterveydenhuollon piiristä opiskelijaterveydenhuollon piiriin yhdenmukaisesti muiden ammattillisten oppilaitosten kanssa.

Uusien toimintamuotojen vakiinnuttamiseksi on tarpeellista säilyttää eräitä nykyiseen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen suunnitelmaan sisältyviä normeja. Toimintamuotoina tulisivat tällöin kysymykseen esimerkiksi rintasyöpäseulontaa koskevat ja muut joukkotarkastukset. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi 9 kohta, jonka mukaan kunnan tulisi järjestää seulontaa ja muita joukkotarkastuksia siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Pykälän 1 momenttiin lisättäväksi ehdotetun uuden 9 kohdan takia momentin 7 ja 8 kohtaan on tehty lisäksi teknisiä tarkistuksia.

14 a §. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtion-

osuusuudistuksen johdosta pykälän 1 momentin johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi maininta toteuttamissuunnitelmasta, koska uudessa valtionosuusjärjestelmässä kunnat eivät enää laatisi sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia toteuttamissuunnitelmia. Muutoksen tarkoituksena ei ole laajentaa palvelujen järjestämisvelvollisuutta eikä muuttaa sen oikeudellista luonnetta.

15 a §. Pykälässä säädetään terveyskeskuksen käyttämisestä terveydenhuoltohenkilökunnan koulutukseen. Nykyisin pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto voi velvoittaa kunnan tekemään koulutusta koskevan sopimuksen oppilaitoksen kanssa, mikäli sopimusta ei muutoin ole saatu aikaan. Pakollista sopimusmenettelyä koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska terveyskeskuksen käyttäminen opetustoimintaan vastoin kunnan tai kuntainliiton tahtoa ei ole tarkoituksenmukaista. Vastaava muutos on ehdotettu tehtäväksi sosiaalihuoltolakiin.

19 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otetaan viittaus ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta. Voimassa oleva säännös on mahdollistanut sen, että kansanterveysasetuksessa (205/72) olevalla ostopalvelurajoituksella on poikettu sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain yleisestä palvelujen järjestämisestä koskevasta 3 §:n pääsäännöstä. Koska enää ei ole perusteita asetuksella säädettäviin poikkeuksiin, säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vain lailla voitaisiin poiketa sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetusta laista. Säännös vastaisi muita sosiaali- ja terveydenhuollon erityislakeja.

20 §. Nykyisin kansanterveystyön järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännöllä. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, jolloin johtosäännön antaminen määräytyisi kunnallislain perusteella.

21, 21 a ja 21 b §. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitus koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 21 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin. Lisäksi 21 a ja 21 b § ehdotetaan kumottavaksi, koska vastaavat säännökset on sisällytetty edellä tarkoitettuun lakiin.

41 §. Nykyisin kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että kansanterveystyötä tekevä

viranhaltija osallistuu toimialansa täydennyskoulutukseen sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaisesti vähintään kerran viidessä vuodessa. Henkilökunnan täydennyskoulutus on toiminnan tuloksellisuuden kannalta välttämätöntä. Niinpä kunnan edun mukaista on huolehtia henkilökunnan täydennyskoulutuksesta. Siksi kunnat huolehtivat tarpeellisesta henkilökunnan täydennyskoulutuksesta silloinkin, kun tähän ei ole lakisääteistä velvoitetta. Täydennyskoulutuksen tarvetta on lisäksi korostettu kuntien keskusjärjestöjen antamissa suosituksissa koulutukseen varattavasta määrärahasta. Tämän takia lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Sosiaalihuoltolain vastaavan sisältöinen 53 § ehdotetaan samoin kumottavaksi.

1.15. Laki kansanterveyslain voimaantuloa

3 §. Pykälässä on säädetty poikkeuksia kansanterveyslain 21 §:ssä säädettyyn palvelujen maksuttomuuteen. Koska maksuja koskevat säännökset ehdotetaan kokonaisuudessaan sisällytettäväksi ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, ehdotetaan pykälä kumottavaksi.

5 §. Nykyisen käytännön säilyttämiseksi valtionosuuden palautusvelvollisuutta koskevassa asiassa pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 30 §:ään.

1.16. Erikoissairaanhoitolaki

4 ja 10 §. Pykälien viittaussäännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi uuden sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen mukaisesti.

18—20, 22, 23, 26 ja 27 §. Nykyisin pykälissä säädetään sairaanhoitopiirin kuntainliiton hallinnon järjestämisestä kuten liittohallituksesta, sairaaloiden johtokunnista, johtokuntien jäsenistä, johtokunnan tehtävistä, johtosäännöstä sekä yliopistollisen sairaalan johtokunnasta ja ylilääkäritoimikunnasta. Säännökset ehdotetaan kumottaviksi 18 §:n 3 momenttia lukuun

ottamatta. Ehdotus vastaa muihin sosiaali- ja terveydenhuollon lakeihin ehdotettuja muutoksia.

Hallinnon järjestämistä koskevista säännöksistä ehdotetaan säilytettäväksi erikielisiä ja kaksikielisiä kuntia käsittävän sairaanhoitopiirin vähemmistökielisiä lautakuntia ja osavastuualueita sääntelevät 18 §:n 3 momentti ja 21 § kielellisten vähemmistöjen aseman turvaamiseksi.

28 §. Pykälässä säädetään yliopiston professoreiden oikeudesta toimia sairaanhoitopiirin kuntainliiton sivuvirassa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 26 ja 27 §:n kumoamisesta aiheutuvat tekniset muutokset.

37—41 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitus koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 37 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin. Lisäksi 38—41 §:t ehdotetaan kumottaviksi, koska vastaavat säännökset on sisällytetty edellä tarkoitettuun lakiin.

47 §. Koska uuden suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän mukaan kunnille ja kuntainliitoille ei enää suoritettaisi nykyiseen tapaan kustannuserusteista valtionosuutta, ehdotetaan 47 §:n 3 momentissa oleva säännös nykymuotoisen valtionosuuden piiriin tulevien kustannusten määrittelystä kumottavaksi.

11 luku ja 54 §. Nykyisin 50—53 §:ssä säädetään kuntien maksuosuuksista sairaanhoitopiirin pääoma- ja käyttömenoihin. Vastaavasti 54 §:ssä säädetään jäsenkuntien osuuksista sairaanhoitopiirin kuntainliiton varoihin ja vastuusta sen veloista. Säännökset ovat sopimukseenvaraisia. Säännöksiä sovelletaan, jollei toisin ole sovittu. Säännökset ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi, koska kunnallislain 124 §:n mukaan kuntainliiton johtosäännössä on aina oltava määräykset jäsenkuntien osuudesta kuntainliiton varoihin ja vastuusta sen veloista sekä kuntainliiton taloudesta ja niistä perusteista, joiden mukaan menojen suorittamiseksi tarvittavat määrät peritään jäsenkunnilta niiden maksuosuuksina.

12 luku. Luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi, koska 54 §:n kumoamisen jälkeen luvussa ei enää säädettäisi nykyisen otsikon mukaisesti jäsenkuntien osuuksista kuntainliiton varoihin ja vastuusta veloista. Ehdotuksen mukaan luvun uusi otsikko vastaisi 55 §:n sisältöä.

56 §. Pykälän mukaan kelpoisuudesta sai-

raanhoitopiirin kuntainliiton virkoihin voidaan tarvittaessa säätää asetuksella. Pykälä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Siinä tarkoitettua asetusta ei ole annettu.

1.17. Laki erikoissairaanhoidon voimaantuloa

23 §. Voimassa olevan säännöksen mukaan perustamishankkeeseen saadun valtionosuuden palautusvelvollisuutta koskevaa yleissäännöstä ei sovelleta laissa tarkoitettuihin omaisuuden luovutuksiin. Asiantilan säilyttämiseksi ennaltaan valtionosuussäännösten muuttuessa pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siinä suljettaisiin pois sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 30 §:n soveltaminen.

1.18. Laki Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta

2 §. *Sairaalan tehtävät.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 5 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen suunnitelmaan.

6 §. *Viittaussäännös.* Pykälän 3 momentin mukaan Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kuntainliitolla on oltava erikoissairaanhoidon 23 §:ssä tarkoitettu johtosääntö. Koska mainittu erikoissairaanhoidon 23 § on ehdotettu kumottavaksi, ehdotetaan vastaavasti myös 6 §:n 3 momentti kumottavaksi.

7 §. *Valtionosuus.* Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän johdosta ehdotetaan pykälästä poistettavaksi maininnat toteuttamissuunnitelmasta, koska uudessa valtionosuusjärjestelmässä kunnat eivät enää laatisi sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia toteuttamissuunnitelmia. Samoin pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin. Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus erikoissairaanhoidon 47 §:n 3 momenttiin, koska mainittu säännös ehdotetaan kumottavaksi.

Selkeyden vuoksi ehdotetaan lisäksi, että Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kuntainliitolle sekä Lastenlinnan sairaalan kuntainliitolle suoritettavaa erikoissairaanhoidon

47 §:n 1 momentin mukaista valtionosuutta koskevat viittaussäännökset yhdistettäisiin yhteen momenttiin.

9 §. *Maksut.* Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitettu koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 9 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin.

12 §. *Ylilääkäritoimikunta.* Pykälässä säädetään sairaalan ylilääkäritoimikunnasta. Säännös ehdotetaan kumottavaksi yhdenmukaisesti yliopistollisen sairaalan ylilääkäritoimikuntaa koskevan erikoissairaanhoidon 27 §:n kanssa.

15 §. *Kuntien maksusuudet sekä osuudet kuntainliiton varoista ja vastuu veloista.* Pykälän mukaan maksusuudet kuntainliiton menoihin sekä vastuu kuntainliiton varoista ja veloista määräytyy sen mukaan, mitä erikoissairaanhoidon 50—54 §:ssä säädetään. Koska mainitut erikoissairaanhoidon pykälät ehdotetaan kumottaviksi, ehdotetaan 15 § kumottavaksi.

19 §. *Erinäiset säännökset.* Pykälän mukaan lain mukaiseen toimintaan sovelletaan eräitä erikoissairaanhoidon säännöksiä. Koska osa viitattavista säännöksistä ehdotetaan kumottavaksi, ehdotetaan pykälään tehtäväksi tarpeelliset tekniset muutokset.

1.19. Mielenterveyslaki

3 §. *Mielenterveyspalvelujen järjestäminen.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

1.20. Laki aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta

3 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

1.21. Laki reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta

1 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistuessa ei ole enää perusteita säilyttää erillistä lainsäädäntöä reuma-

sairauksien hoitolaitosten valtionavusta. Vuoden 1991 alusta voimaan tullut erikoissairaanhoidolaki muodostaa toiminnallisen perustan myös näiden tautien erikoissairaanhoidolle. Tämän vuoksi ehdotetaan reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annettu laki (687/51) kumottavaksi.

2 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain voimaantulosta.

1.22. Laki kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta

1 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistuessa ei ole enää perusteita säilyttää erillistä lainsäädäntöä epilepsiaa sairastavien hoitolaitosten valtionavusta. Vuoden 1991 alusta voimaantullut erikoissairaanhoidolaki muodostaa toiminnallisen perustan myös näiden tautien erikoissairaanhoidolle. Tämän vuoksi ehdotetaan kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annettu laki (367/51) kumottavaksi.

2 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain voimaantulosta.

1.23. Terveydenhoitolaki

10 §. Nykyisin kunnassa voi olla terveydenhuoltoa varten terveystarkastajan virkoja ja muuta henkilöstöä. Säännös ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, koska tällaista henkilökuntaa voi olla myös ilman nimenomaista säännöstä.

11 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimin-

taa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.24. Tartuntatautilaki

7 ja 36 §. Pykälissä on säädetty eräistä sairaanhoitopiirin kuntainliitolle kuuluvista tehtävistä. Mainittuja säännöksiä ei ole muutettu vastaamaan 1 päivänä tammikuuta 1991 voimaan tullutta erikoissairaanhoidolakia. Tämän takia 7 §:n 2 momentti ja 36 §:n 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä mainitaan erikoissairaanhoidolain mukaisesti sairaanhoitopiirin kuntainliitto.

8 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta. Vastaavin perustein kuin kansanterveyslain 19 §:n osalta on ehdotettu, ehdotetaan momenttia muutettavaksi siten, että vain lailla voidaan poiketa ehdotetusta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettavasta laista.

26 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja koskevat säännökset on tarkoitus koota ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Tämän vuoksi 26 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin tähän lakiin.

1.25. Kemikaalilaki

61 §. *Valtionosuus kunnille.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen

nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.26. Elintarvikelaki

8 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.27. Maidontarkastuslaki

4 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.28. Lihantarkastuslaki

5 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä.

Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdoteetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.29. Eläinlääkintähuoltolaki

9 ja 11 §. Lain 11 §:n mukaan eläinlääkintähuollon ja kunnaneläinlääkärin tehtävien järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä. Johtosäännössä tulee olla määräykset kunnaneläinlääkäreiden toiminta-alueista ja keskinäisestä tehtäväjaosta. Mainittu säännös ehdotetaan kumottavaksi, sillä se rajoittaa kunnan mahdollisuutta järjestää toiminta parhaalla tavalla.

Erityisesti eläinlääkintähuoltolain 2 §:ssä mainittujen eläinlääkintähuoltoon kuuluvien tehtävien hoitaminen kunnassa, jossa on useita eläinlääkäreitä, edellyttää kuitenkin selkeää työnjakoa eläinlääkäreiden kesken. Tämän takia ehdotetaan työnjaosta säädettäväksi 9 §:ään lisättävässä uudessa 3 momentissa. Sen mukaan kunnan olisi määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtäväjaosta silloin, kun kunnassa on kaksi tai useampia kunnan eläinlääkärin virkoja.

13 §. Voimassa olevan säännöksen mukaan kunnan on perittävä klinikkamaksu eläimen vastaanottokäynnistä silloin, kun se on järjestänyt tilat ja välineet korkeatasoisten ja erityistä perehtyneisyyttä vaativien eläinlääkäripalvelujen antamista varten. Klinikkamaksun suuruus on määrättävä kunnalle vastaanottokäynnistä aiheutuvien todellisten kustannusten mukaan.

Lainmuutoksella ehdotetaan luovuttavaksi maksun pakollisesta perimisestä. Sen sijaan periminen jäisi kunnan itsensä harkittavaksi. Lisäksi ehdotetaan, että kunta voisi periä klinikkamaksun myös peruseläinlääkäripalvelujen osalta. Tällöin maksu voitaisiin kuitenkin periä vain muiden kotieläinten kuin hyötyeläinten omistajilta. Eläinlääkärin vastaanotolla käynti on tälläkin hetkellä eläinten omistajille maksullista ja lääkkeet sekä tarvikkeet hankkii ja kustantaa eläinlääkäri. Siten klinikkamaksun määrääminen peruseläinlääkäripalveluista ei olisi yleensä tarkoituksenmukaista. Lainmuutos on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi, sillä näin lisätään kuntien mahdollisuuksia vapaasti

päittää toiminnastaan siten, että paikalliset olosuhteet voidaan ottaa huomioon.

Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan kunta voi lisäksi periä maksun eläimen ylläpidosta silloin, kun eläintä joudutaan säilyttämään kunnan järjestämissä tiloissa korkeampitasoisten palvelujen kuin peruseläinlääkäripalvelujen antamista varten. Kunnan oikeutta periä maksu eläimen ylläpidosta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös peruseläinlääkäripalveluja. Maksu voisi kuitenkin kohdistua vain muihin kotieläimiin kuin hyötyeläimiin.

15 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdoteetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

16 §. Voimassa olevan säännöksen perusteella kunta on velvollinen korvaamaan hyötyeläimen omistajalle eläinlääkärikäynnistä aiheutuneet kustannukset tietyin perustein käyntimaksun ja matkakustannusten osalta. Korvausten maksamisesta kunnalle aiheutuneet kustannukset ovat valtionosuuteen oikeuttavia. Lisäksi kunta voi harkintansa mukaan osallistua myös toimenpidemaksuista eläimen omistajalle johtuneisiin kustannuksiin. Nämä kustannukset luetaan laissa mainituin edellytyksin valtionosuuteen oikeuttaviksi.

Lainkohdassa säädetty kuntien pakollinen

osallistuminen eläinten omistajille eläinlääkärinkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin ei enää sovellu uuteen valtiosuusjärjestelmään. Sen vuoksi 16 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunta voisi itse harkita, missä laajuudessa ja missä määrin se tukisi hyötyeläimille annettavia eläinlääkäripalveluja. Säännöksen sisältäminen lakiin on tarpeen, koska muuten aiheutuneita kustannuksia ei voitaisi ottaa huomioon valtiosuuksia määrättäessä. Lisäksi tällaisten korvausten suorittamisen sisältäminen kunnallislain 5 §:ssä tarkoitettuun kunnan toimialaan olisi epäselvä ilman nimenomaista säännöstä.

23 §. Kunta on pykälän mukaan velvollinen määräämään kunnaneläinlääkäriin osallistumaan täydennyskoulutukseen silloin, kun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto pitää sitä tarpeellisenä ja koulutus on osaston itsensä järjestämää tai hyväksymää. Koulutus tulee kuitenkin järjestää vähintään kerran viidessä vuodessa.

Henkilökunnan täydennyskoulutus on toiminnan tulokellisuuden kannalta välttämätöntä. Niinpä kunnan edun mukaista on huolehtia henkilökunnan täydennyskoulutuksesta. Siksi kunnat huolehtivat tarpeellisesta henkilökunnan täydennyskoulutuksesta silloinkin, kun tähän ei ole lakisääteistä velvoitetta. Täydennyskoulutuksen tarvetta on lisäksi korostettu kuntien keskusjärjestöjen antamissa suosituksissa koulutukseen varattavasta määrärahasista. Tämän takia lakisääteinen täydennyskoulutusveloite ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

1.30. Tuoteturvallisuuslaki

21 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtiosuutta koskevan lakiehdotuksen 6 §:ssä on säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen suunnitelman sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan suunnitelma sisältäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet sekä laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset. Tavoitteet, ohjeet ja mahdolliset määräykset olisivat kiinteästi yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaan.

Ympäristöterveydenhuolto ei ole yksilöön

kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

1.31. Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta

7 §. *Viranhaltijat.* Pykälän 1 momentissa on määritelty ympäristönsuojelun hallinnon virkojen järjestämistavat ja 2 momentissa on annettu ympäristöministeriölle valtuus määrittää valtiosuuden perusteena olevien virkojen kelpoisuusehdot.

Virkamutoja koskevat perussäännökset sisältyvät kunnallislain 7 lukuun. Tämän vuoksi ympäristönsuojelun hallinnon virkojen järjestämistapoja koskeva erillinen säännös on tarpeeton.

Valtiosuuden määräytymistä koskevien säännösten muuttuessa ei virkojen kelpoisuusehdoilla ja viranhaltijoiden koulutuksella olisi vaikutusta yksittäisen kunnan valtiosuuteen. Näin ollen laissa ei ole tarvetta antaa ympäristöministeriölle valtuutusta asettaa ympäristönsuojelun hallinnon virkojen kelpoisuusehtoja.

Edellä olevan perusteella pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

8 §. *Suunnittelu- ja valtiosuuslain soveltaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin ehdotettuun lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta.

Ympäristönsuojelun hallinto ei ole yksilöön kohdistuvaa terveydenhuollon palvelutoimintaa niin kuin terveydenhuolto yleensä, vaan se muodostuu pääasiassa hallinnollisista ja valvonnallisista tehtävistä. Näiden tehtävien osalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa edellä mainittuja säännöksiä valtakunnallisen suunnitelman tavoitteista, ohjeista ja määräyksistä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, ettei edellä mainitun lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksiä sovellettaisi tämän lain mukaiseen toimintaan.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lakiehdotuksen 41 §:n mukaan lain täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa tarkemmat säännökset asetuksella. Tarkoituksena kuitenkin on, että lain täytäntöönpanosta ei annettaisi asetusta.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon erityislakien muuttamisen johdosta olisi muutettava eräitä asetuksia muun muassa henkilökunnan kelpoisuusehtojen, ryhmäkojoja ja maksuja koskevien säännösten osalta. Nämä muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan saman aikai-

sesti tähän hallituksen esitykseen sisältyvien lakien kanssa.

3. Voimaantulo

Ehdotus liittyy samanaikaisesti valmisteltuun ja voimaantulevaksi tarkoitettuun valtionosuusjärjestelmien kokonaisuudistukseen. Valtionosuusjärjestelmien uudistamisen kiireellisyyden takia lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1993 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1. Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitteluun ja valtionosuuteen, jos muussa laissa (*erityislaki*) niin säädetään.

2 §

Suhde kuntien valtionosuuslakiin

Valtionosuuteen sovelletaan tämän lain ohella kuntien valtionosuuslakia (/) siltä osin kuin tässä laissa niin säädetään.

3 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarat

Kunnan on osoitettava voimavaroja valtionosuuden perusteena olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

4 §

Toiminnan järjestäminen

Kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät:

- 1) hoitamalla toiminnan itse;
- 2) sopimuksin yhdessä muun kunnan taikka muiden kuntien kanssa;
- 3) olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntainliitossa; tai
- 4) hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntainliitolta tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään kunnasta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitettua toimintaa hoitavaan kuntainliittoon.

Hankittaessa palveluja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulta yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan ja kuntainliiton on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta.

Kunta ja kuntainliitto ovat velvollisia suorittamaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle

yksityiselle palvelun tuottajalle korvausta vain osoittamiensa henkilöiden käyttämistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

2 luku

Suunnittelu

5 §

Valtakunnallinen suunnitelma

Valtioneuvoston on kalenterivuositain valtion talousarvioesityksen antamisen yhteydessä hyväksyttävä valtakunnallinen suunnitelma sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä hyväksymisvuotta seuraavan neljän vuoden aikana (*valtakunnallinen suunnitelma*).

6 §

Valtakunnallisen suunnitelman sisältö

Valtakunnallinen suunnitelma sisältää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja ohjeet;
- 2) laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettavat määräykset;
- 3) sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon suoritettavien valtionosuuksien määrät, ikäryhmittäiset valtionosuudet asukasta kohden ja sairastavuuden perusteella määräytyvän valtionosuuden keskimääräisen markkamäärän asukasta kohden sekä arvion kuntien järjestämien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon käyttökustannusten yhteismäärästä;
- 4) valtionosuuden määrittämisen perusteena olevan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön määrän;
- 5) luettelon kokonaiskustannuksiltaan suurista perustamishankkeista, niiden valtionosuuteen oikeuttavat enimmäiskustannukset ja aloittamisvuoden sekä muiden perustamishankkeiden kustannusten enimmäismäärän; sekä
- 6) voimavarojen alueellisen jakamisen perusteet.

Lisäksi suunnitelma sisältää perustamishankkeen vähimmäiskustannusten markkamäärän sekä kokonaiskustannuksiltaan suurten perustamishankkeiden ja muiden perustamishankkei-

den markkamääräisen rajan ja arvion perustamishankkeisiin suoritettavasta valtionosuudesta.

Jos palvelujen tuottamisen kannalta keskeisessä asemassa olevan henkilöstön saatavuuteen liittyvät ongelmat ovat selvästi vaarantamassa yhdenvertaisten palvelujen saamisen maan eri osissa, voi valtakunnallisessa suunnitelmassa olla määräyksiä sellaisen henkilöstön enimmäismäärästä.

7 §

Valtakunnallisen suunnitelman valmistelu

Valtakunnallisen suunnitelman valmistelusta huolehtivat sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä ympäristöministeriö. Ministeriöiden alaiset keskusvirastot sekä lääninhallitukset avustavat tarvittaessa ministeriöitä valtakunnallisen suunnitelman valmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa ja esittelee valtakunnallisen suunnitelman. Kokoamisen yhteydessä on kuultava kuntien keskusjärjestöjä.

Maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä ympäristöministeriön on viimeistään 15 päivänä maaliskuuta toimitettava valtakunnallista suunnitelmaa koskeva esityksensä sosiaali- ja terveysministeriölle.

8 §

Voimavarojen alueellinen jakaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö jakaa valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt hankkeiden kustannusten enimmäismäärän sekä 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöstön määrän lääninhallituksille.

Lääninhallitukset jakavat sosiaali- ja terveysministeriön niille kohdentaman hankkeiden kustannusten enimmäismäärän ja henkilöstön määrän edelleen lääninsä alueen kunnille ja kuntainliitoille.

Jakaessaan hankkeita ja henkilöstön määrää sosiaali- ja terveysministeriön sekä lääninhallitusten on noudatettava valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt alueellisen jakamisen perusteita.

3 luku

Käyttökustannusten valtionosuus

9 §

Valtionosuuden saaja

Kunnalle suoritetaan vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus, joka määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti jäljempänä säädetyllä tavalla.

10 §

Valtionosuuden hyväksyminen ja tarkistaminen

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksien kokonaismäärät sekä valtionosuuden perusteena olevat markkamäärät asukasta kohden hyväksytään vuosittain valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Valtionosuuksia hyväksyessä otetaan huomioon valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun sekä kustannustason muutos siten kuin kuntien valtionosuuslain 5 §:ssä säädetään.

Toimintavuoden valtionosuuksia tarkistetaan toimintavuonna ja sen jälkeen siten kuin kuntien valtionosuuslain 4 §:ssä säädetään. Tarkistus tehdään vuosittain lokakuun loppuun mennessä muuttamalla tarvittaessa valtakunnallista suunnitelmaa.

11 §

Ikäryhmittäiset valtionosuudet

Valtionosuuksien markkamäärät kunnan asukasta kohti hyväksytään erikseen sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon iän mukaan ryhmiteltynä seuraavasti:

- 0— 6 -vuotiaat
- 7—64 -vuotiaat
- 65—74 -vuotiaat
- 75 vuotta täyttäneet

12 §

Kunnan valtionosuus

Kunnan käyttökustannusten valtionosuus suoritetaan yhtenä kokonaisuutena, joka on laskettu erikseen sosiaalihuollon ja terveydenhuollon valtionosuuksina.

Sosiaalihuollon valtionosuus saadaan kertomalla ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asianomaiseen ikäryhmään kuuluvien asukkaiden määrällä ja laskemalla näin saadut markkamäärät yhteen. Saatu markkamäärä kerro-

taan kunnan työttömyysasteen ja kantokyykyluokan mukaan määräytyvillä kertoimilla.

Terveysthuollon valtionosuus saadaan kertomalla ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asianomaiseen ikäryhmään kuuluvien asukkaiden määrällä ja laskemalla näin saadut markkamäärät yhteen. Saatuun markkamäärään lisätään markkamäärä, joka lasketaan kertomalla sairastavuuden mukaan määräytyvä keskimääräinen markkamäärä kunnan asukkaiden sairastavuuden mukaisella kertoimella ja kunnan asukasluvulla. Yhteenlaskun tuloksena saatu markkamäärä (*perusluku*) kerrotaan erikseen asukastiheys- ja pinta-alakertoimilla ja saadut markkamäärät lisätään peruslukuun. Lisätty perusluku kerrotaan kunnan kantokyykyluokan mukaisella kertoimella.

13 §

Työttömyysastekerroin

Työttömyysasteen mukaan määräytyvä kerroin on yksi, jos kunnan työttömyysprosentti on pienempi tai yhtä suuri kuin koko maan työttömyysprosentti. Jos kunnan työttömyysprosentti on koko maan työttömyysprosenttia korkeampi, korotetaan kerrointa. Korotettu kerroin lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$\text{kerroin} = 1 + 1,4 \times \frac{\text{työttömyysprosentti kunnassa} - \text{työttömyysprosentti koko maassa}}{100}$$

Kerrointa laskettaessa käytetään kaksi vuotta ennen toimintavuotta alkavan vuoden keskimääräistä työttömyysprosenttia.

14 §

Sairastavuuskerroin

Sairastavuutta kuvaava kerroin määräytyy ikävakioidun kuolleisuuden perusteella. Ikävakioidu kuolleisuus lasketaan ikäryhmittäisten kuolemantapausten määrän perusteella viiden vuoden keskiarvona. Kunnan asukkaiden ikävakioidun kuolleisuuden ollessa sama kuin koko maan väestön ikävakioidu kuolleisuus on kerroin yksi. Jos kunnan ikävakioidu kuolleisuus ylittää koko maan ikävakioidun kuolleisuuden, korotetaan kerrointa ja jos kunnan ikävakioidu kuolleisuus alittaa koko maan ikävakioidun kuolleisuuden, alennetaan kerrointa. Kerrointa korotetaan ja alennetaan siten, että kertoimen prosentuaalinen muutos vastaa kun-

nan asukkaiden kuolleisuuden poikkeamaa koko maan väestön kuolleisuudesta.

Kerrointa määriteltäessä käytetään kuusi vuotta ennen toimintavuotta alkavan viisivuotiskauden kuolleisuuslukuja.

15 §

Asukastiheyskerroin

Asukastiheyden mukaan määräytyvä kerroin on nolla, jos kunnan asukastiheys maaneliökilometriä kohden on neljä asukasta tai enemmän. Jos asukastiheys on tätä pienempi, korotetaan kerrointa. Korotettu kerroin lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$\text{kerroin} = 4 \times \frac{4 - \text{kunnan asukastiheys}}{100}$$

Kerrointa laskettaessa käytetään toimintavuotta edeltävän vuoden tammikuun 1 päivän asukastiheyttä.

Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/81) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen saaristokuntien kerroin on 1 momentista poiketen 0,1.

16 §

Pinta-alakerroin

Pinta-alan mukaan määräytyvä kerroin on nolla, jos kunnan maapinta-ala on enintään 1 250 neliökilometriä. Jos maapinta-ala on suurempi kuin 1 250 neliökilometriä, korotetaan kerrointa. Korotettu kerroin lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$\text{kerroin} = \frac{4 \times \text{kunnan maapinta-ala}}{1\,250 \times 100}$$

Kerroin lasketaan toimintavuotta edeltävän vuoden tammikuun 1 päivän pinta-alan mukaan.

17 §

Kantokyykyluokakerroin

Kuntien kantokyykyluokituksesta annetussa laissa (649/85) tarkoitettujen kantokyykyluokkien mukaan määräytyvät kertoimet ovat seuraavat:

Kunnan kantokyykyluokka	Kerroin
1	1,5
2	1,5
3	1,5
4	1,5

5	1,5
6	1,4
7	1,3
8	1,2
9	1,1
10	1,0

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako valtakunnallisen suunnitelman mukaisessa laajuudessa järjestetyn kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista pysytetään sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa.

Kustannustenjaossa otetaan huomioon erityislakien mukaisten toimintojen järjestämistä aiheutuvat käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Käyttökustannuksiin ei sisälly perustamishankkeiden kustannuksia, laskennallisia korkoja ja poistoja eikä lainanhoidokustannuksia.

Kustannustenjako selvitetään joka neljäs vuosi (*tarkistusvuosi*). Jos toteutunut kustannustenjako koko maan tasolla laskettuna tarkistusvuotta edeltävänä vuonna poikkeaa tämän lain voimaan tullessa vallinneesta kustannustenjaosta, on valtionosuuksien määräiä tarkistettava siten, että kustannustenjako palautuu alkuperäiselle tasolle tarkistusvuoden alusta.

19 §

Neuvottelumenettely

Ennen kuin sosiaali- ja terveysministeriö tekee ehdotuksen valtion talousarvioon seuraavaa toimintavuotta koskevaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden kokonaismääräksi, ikäryhmittäisiksi valtionosuuksiksi, sairastavuuden perusteella määräytyväksi valtionosuuden keskimääräiseksi markkamääräksi ja arvioksi valtionosuuden perusteena olevista kustannuksista, sen on neuvoteltava asianomaisten ministeriöiden ja kuntien keskusjärjestöjen kanssa sen toteamiseksi, miten erityislakien mukaisista tehtävistä valtakunnallisessa suunnitelmassa tarkoitettussa laajuudessa järjestettyjen palvelujen aiheuttamat kustannukset kehittyvät.

Toimintavuoden valtionosuuden tarkistamisesta sekä valtion ja kuntien välisen kustannus-

tenjaon säilyttämistä koskevista neuvotteluista säädetään kuntien valtionosuuslain 7 §:n 2 momentissa.

4 luku

Perustamishankkeiden valtionosuus

20 §

Perustamishankkeeseen suoritettavan valtionosuuden saaja

Kunnalle ja kuntainliitolle voidaan suorittaa valtionosuutta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi tarpeellisiin perustamishankkeisiin.

21 §

Perustamishanke

Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai muun omaisuuden hankintaa taikka niitä vastaavaa toimenpidettä, jos toimenpiteen arvioidut kustannukset ovat vähintään valtakunnallisessa suunnitelmassa vahvistetun markkamäärän suuruiset. Maa-alueen hankkimista ei pidetä perustamishankkeena.

Perustamishankkeena voidaan pitää myös sellaista 1 momentissa tarkoitettua toimenpidettä, jonka arvioidut kustannukset ovat valtakunnallisessa suunnitelmassa vahvistettua markkamäärää pienemmät, jos hankkeen rahoitus muodostuisi kunnan tai kuntainliiton jäsenkuntien asukasmäärän ja taloudellisen aseman vuoksi kunnalle tai kuntainliitolle erityisen rasittavaksi.

22 §

Perustamishankkeiden hyväksyminen

Kokonaiskustannuksiltaan suuret perustamishankkeet (*suuri hanke*), niiden valtionosuuden perusteena olevat enimmäiskustannukset sekä aloittamisvuosi hyväksytään valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Muista perustamishankkeista (*pieni hanke*) hyväksytään valtakunnallisessa suunnitelmassa niiden kustannusten enimmäismäärä.

23 §

Yhteinen perustamishanke

Jos tarkoituksena on toteuttaa useamman

hallinnonalan yhteinen perustamishanke, on asianomaisten valtionapuviranomaisten ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta hankkeen toteuttaminen voidaan kokonaisuudessaan aloittaa samana vuonna.

24 §

Perustamishankkeiden suunnittelu

Kunnan ja kuntainliiton on toimitettava vuoden loppuun mennessä lääninhallitukselle suunnitelmansa seuraavan neljän vuoden aikana toteutettavista perustamishankkeista.

Suunnitelmaan tulee sisältyä suurista hankkeista hankesuunnitelma, jossa on pääpiirteittäinen selvitys hankkeen toteuttamisen tarpeellisuudesta ja toteuttamisajankohdasta sekä kustannusarvio.

25 §

Perustamishankkeen toteuttaminen

Perustamishanke on aloitettava sinä vuonna, jona se on vahvistettu toteutettavaksi, tai sitä seuraavana vuonna.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä syystä kunnan tai kuntainliiton hakemuksesta päättää, että perustamishankkeen toteuttamiseen saadaan ryhtyä ennen kuin hanke on vahvistettu toteutettavaksi.

26 §

Perustamishankkeiden valtionosuus

Perustamishankkeisiin suoritetaan valtionosuutta enintään lääninhallituksen vahvistamiin kustannuksiin. Jos suuren hankkeen toteutuneet kustannukset alittavat valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyt ja lääninhallituksen vahvistamat kustannukset tai pienten hankkeiden yhteenlasketut kustannukset alittavat lääninhallituksen vahvistaman kustannusten enimmäismäärän, suoritetaan valtionosuus toteutuneisiin kustannuksiin. Valtionosuutta ei kuitenkaan suoriteta valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyyn markkamäärän alittaviin perustamishankkeisiin, ellei kysymyksessä ole 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu perustamishanke.

27 §

Valtionosuusasteikko

Perustamishankkeen valtionosuus lasketaan

kunnittain kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa tarkoitettujen kantokykyluokkien perusteella seuraavasti:

Kantokyky- luokka	Valtionosuus prosentteina kustannuksista
1	70
2	65
3	60
4	55
5	50
6	45
7	40
8	35
9	30
10	25

28 §

Perustamishankkeeseen suoritettavan valtionosuuden maksatus

Perustamishankkeeseen suoritettava valtionosuus maksetaan kunnalle tai kuntainliitolle kuukausittain viimeistään kuukauden 20 päivänä yhtä suurissa erissä hankkeen arvioituna toteuttamisaikana. Ensimmäinen erä suoritetaan hankkeen aloitusta koskevan ilmoituksen saapumista seuraavan kuukauden aikana. Jos hanke on aloitettu 25 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ennen kuin hanke on vahvistettu toteutettavaksi, ensimmäinen erä suoritetaan vahvistamispäätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana.

29 §

Valtionosuusselvitys ja -päättös

Perustamishankkeeseen suoritettavan lopullisen valtionosuuden määrittämiseksi kunnan ja kuntainliiton on tehtävä lääninhallitukselle selvitys suuren hankkeen toteuttamisesta aiheutuneista kustannuksista sekä toteutetuista pienistä hankkeista ja niiden kustannusten yhteismäärästä. Selvitys toteutuneista kustannuksista on toimitettava lääninhallitukselle viimeistään perustamishankkeen valmistumista seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä.

Lääninhallituksen on tehtävä päätös perustamishankkeeseen suoritettavasta lopullisesta valtionosuudesta kahden kuukauden kuluessa valtionosuusselvityksen saapumisesta.

30 §

Perustamishankkeeseen saadun valtionosuuden palautus

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttö-tarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeutta-vaan toimintaan.

Jos omaisuus, johon on saatu valtionosuutta, tuhoutuu tai vahingoittuu, voidaan valtionosuutta vastaava suhteellinen osa vakuutus- tai muusta korvauksesta kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle tai vähentää uuden perustamishankkeen valtionosuudesta.

Palautusvelvollisuudesta ja korvauksen vähentämisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Valtionosuuden saajan on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle kuuden kuukauden kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta olosuhteiden muuttumisesta. Jos myöhemmin käy ilmi, ettei ilmoitusta ole tehty määräajassa, on valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden arvosta palautettava valtiolle Suomen Pankin peruskorkoa vastaavine vuotuisine korkoineen, jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin päättä.

5 luku

Voimavarojen vahvistaminen ja valtionosuuden suorittaminen

31 §

Voimavarojen vahvistaminen

Lääninhallitus vahvistaa kunnan ja kuntainliiton 6 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilöstön enimmäismäärän, toimintavuonna aloitettavat suuret hankkeet sekä pienten hankkeiden kustannusten enimmäismäärän.

Lääninhallituksen on annettava kunnalle ja kuntainliitolle perustamishankkeiden vahvistamisen yhteydessä ennakkoratkaisu toimintavuotta seuraavana vuonna aloitettavista suurista hankkeista ja pienten hankkeiden kustannusten enimmäismäärästä sekä 6 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilöstön enimmäismäärästä. Ennakkoratkaisu sitoo lääninhallitusta sen vahvistaessa seuraavana vuonna aloitettavat

hankkeet ja 6 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilökunnan enimmäismäärän, jollei valtion talousarviosta tai valtakunnallisesta suunnitelmasta muuta johdu.

Lääninhallituksen on annettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista asioista päätös viimeistään toimintavuoden helmikuun 28 päivänä.

32 §

Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen

Voimavarojen vahvistamiseen ja valtionosuuden suorittamiseen sovelletaan lisäksi seuraavia kuntien valtionosuuslain säännöksiä:

- 1) 20 §:n säännöstä valtionosuuden ja rahoitusavustusten myöntämisestä;
- 2) 21 §:n säännöstä maksamisesta;
- 3) 22 §:n säännöstä saamatta jääneen etuuden suorittamisesta;
- 4) 23 §:n säännöstä perusteettoman edun palauttamisesta; sekä
- 5) 24 §:n säännöstä suoritusvelvollisuuden raukeamisesta.

6 luku

Muutoksenhaku

33 §

Oikaisumenettely

Milloin kunta tai kuntainliitto on tyytymättömän kuntien valtionosuuslain 20 §:ssä tarkoitettuun päätökseen valtionosuuden myöntämisestä tai päätökseen perustamishankkeeseen suoritettavasta lopullisesta valtionosuudesta, kunnalla ja kuntainliitolla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä lääninhallitukselle kirjallinen vaatimus päätöksen oikaisemisesta. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

34 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ja 35 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen valtionosuuden takaisin perimisestä saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta niin kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

7 luku

Erinäiset säännökset

35 §

Perusturvalautakunta

Jos kunta ei ole järjestänyt asukkaalleen erityislaeissa tarkoitettuja palveluja siten, että välttämättömät peruspalvelut vastaavat maassa yleisesti hyväksytyä tasoa, voi sosiaali- ja terveysministeriö saattaa palvelujärjestelmän asianmukaisuuden perusturvalautakunnan arvioitavaksi.

Perusturvalautakunnan on selvitettävä kunnan palvelujärjestelmän asianmukaisuus. Jos lautakunta toteaa, että palvelujärjestelmässä on kunnasta johtuvasta syystä vakavia puutteita, voi lautakunta antaa kunnalle suosituksen siitä, miten ja missä ajassa palvelujärjestelmässä olevat puutteet tulee korjata.

Jos kunta ei ole korjannut palvelujärjestelmässään olevia puutteita perusturvalautakunnan suosituksessaan määrittämässä ajassa, voi sosiaali- ja terveysministeriö periä kunnan valtionosuuden takaisin valtiolle kokonaan tai osittain siltä ajalta ja siltä osin kuin palvelujärjestelmän on todettu olleen perusturvalautakunnan toteamalla tavalla puutteellinen.

Valtionosuuden periminen takaisin kunnalta voidaan uudistaa sen jälkeen kun perusturvalautakunta on käsitellyt palvelujärjestelmän puutteet uudelleen 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla. Valtionosuuden takaisin periminen ei tällöin saa kohdistua aikaan, jolta valtionosuutta on jo aikaisemmin peritty takaisin.

36 §

Lautakunnan kokoonpano

Perusturvalautakunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Lautakunta asetetaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Lautakunnassa on seitsemän jäsentä, jotka valtioneuvosto nimeää. Valtioneuvosto määrää samalla yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Kolme jäsentä nimitään kuntien keskusjärjestöjen esityksestä. Lisäksi yhden jäsenen tulee olla henkilö, jonka ei voida katsoa edustavan valtion tai kuntien

keskusjärjestöjen etua. Kullekin jäsenelle nimitään samojen perusteiden mukaan kaksi varajäsentä.

Lautakunnassa voi olla sivutoiminen sihteeri.

37 §

Kunnan asukas

Kunnan asukkaalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on väestökirjalaisa (141/69) tarkoitettu kotipaikka kunnassa.

Laskettaessa 12 §:ssä tarkoitettua kunnan valtionosuutta käytetään kunnan asukasluvuna toimintavuotta edeltävän vuoden alussa ollutta asukaslukua.

38 §

Kaavojen vahvistaminen

Kunnalliskertomuksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva osa tai kunnalliskertomukseen liitettävä erillinen sosiaali- ja terveydenhuollon kertomus sekä hankesuunnitelma ja perustamishankkeista tehtävä valtionosuus selvitys on laadittava tarkoitusta varten vahvistettujen kaavojen mukaan. Kaavat vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö hankittuaan sisäasiainministeriön, valtiovarainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, ympäristöministeriön sekä kuntien keskusjärjestöjen ja asianomaisten kunnallisten keskusjärjestöjen lausunnot.

39 §

Valtionapuviranomainen

Kuntien valtionosuuslaissa tarkoitettu valtionapuviranomainen on tässä laissa tarkoitetuissa asioissa lääninhallitus. Sosiaali- ja terveysministeriö on kuitenkin valtionapuviranomainen asioissa, jotka koskevat 23 §:ssä tarkoitettuja neuvotteluja yhteisen hankkeen aloittamisvuodesta silloin, kun kysymyksessä on suuri hanke.

40 §

Lääninhallituksen alueellinen toimivalta

Kuntainliittoa koskevilla asioilla toimivaltainen on sen läänin lääninhallitus, jonka alueella kuntainliiton kotipaikka on.

41 §

Määräykset

Lääninhallituksen on valtionosuusasioita ratkaistessaan noudatettava sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tai muun ministeriön oman toimialansa osalta antamia määräyksiä.

42 §

Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaiseen toimintaan kuntien valtionosuuslain 27 §:n säännöstä uhkasakosta ja 28 §:n säännöstä tietojen toimitamisesta.

43 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

44 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Lain 2 ja 3 luvun säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran jo vuonna 199 vuosia 199 —199 koskevaa valtakunnallista suunnitelmaa laadittaessa ja hyväksyttäessä.

Tällä lailla kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annettu laki (677/82) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

45 §

Valtionosuuksien markkamäärät lain voimaantulovuonna

Lain voimaantulovuonna sovellettavat valtionosuuksien markkamäärät asukasta kohden hyväksytään valtakunnallisessa suunnitelmassa siten, että vuoden 1989 kustannustasossa laskettuja valtionosuuksien markkamääriä tarkis-

tetaan soveltuvin osin siten kuin 10 §:ssä säädetään.

Sosiaalihuollon laskennalliset ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asukasta kohti vuoden 1989 kustannustasossa ovat seuraavat:

Ikäryhmä	Valtionosuuden markkamäärä
0— 6 -vuotiaat	5 237 markkaa
7—64 -vuotiaat	215 markkaa
65—74 -vuotiaat	2 180 markkaa
75 vuotta täyttäneet	1 993 markkaa

Terveydenhuollon laskennalliset ikäryhmittäiset valtionosuudet kunnan asukasta kohti vuoden 1989 kustannustasossa ovat seuraavat:

Ikäryhmä	Valtionosuuden markkamäärä
0— 6 -vuotiaat	776 markkaa
7—64 -vuotiaat	709 markkaa
65—74 -vuotiaat	1 795 markkaa
75 vuotta täyttäneet	2 873 markkaa

Sairastavuuden mukaan määräytyvä valtionosuuden keskimääräinen markkamäärä kunnan asukasta kohti vuoden 1989 kustannustasossa on 294 markkaa.

46 §

Aikaisempien säännösten soveltaminen

Kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen tämän lain voimaantuloa, suoritetaan valtionosuus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin kokonaiskustannuksiltaan merkittäviin hankkeisiin ja käyttökustannushankkeisiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siltä osin kuin hankkeen toteuttaminen jatkuu tämän lain voimassa ollessa. Kaikkiin tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettuihin omaisuuden luovutuksiin ja käyttötarkoituksen muutoksiin sovelletaan kuitenkin 30 §:n säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa valtionapuviranomaisessa vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti lukuun ottamatta 2 momentissa tarkoitettuja omaisuuden luovutuksia ja käyttötarkoituksen muutoksia.

47 §

Yksityisen toimintayksikön henkilökunnan eläketurva

Sellaisen 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun yksityisen palvelujen tuottajan, johon ennen 1 päivää tammikuuta 1984 on sovellettu eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettua lakia (382/69), palveluksessa tämän lain voimaan tullessa olevalla henkilöllä on oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- ja työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olleen henkilön jälkeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työnantaja on velvollinen vuosineljänneksittäin kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden aikana maksamaan valtiolle eläkekustannusosuuden, jonka määrä on 25 prosenttia 1 momentissa tarkoitetuille henkilöille makse-

tuista palkoista. Edellä olevasta poiketen eläkekustannusosuus on kuitenkin lain voimaantulovuonna 15 prosenttia, toisena voimassaolovuotena 17,5 prosenttia, kolmantena voimassaolovuotena 20 prosenttia ja neljäntenä voimassaolovuotena 22,5 prosenttia.

Tämän lain mukainen eläkekustannusosuus sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta laskettu 16 prosentin vuotuinen viivästyskorke saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottooimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Jos työnantajana on yhteisö tai yhtymä, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa niin kuin omasta velastaan, voidaan tämän lain mukainen eläkekustannusosuus sekä sille viivästykseen ajalta laskettu korko ulosottaa osakkaalta tai yhtiömieheltä niin kuin 4 momentissa säädetään.

Tämän lain voimaantulon jälkeen 1 momentissa tarkoitetun yksityisen palvelujen tuottajan palvelukseen tulevien henkilöiden eläketurvasta on voimassa, mitä työntekijäin eläkelaislaissa (395/61) säädetään.

2.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Palvelusta perittävä maksu

Kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksu voidaan periä henkilön maksukyvyyn mukaan.

2 §

Maksun enimmäismäärä

Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään

palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruisen.

Asetuksella voidaan säätää palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä ja maksu määrättyväksi maksukyvyyn mukaan.

3 §

Käyttämättä jätetystä ajasta perittävä maksu

Jos henkilö on varannut ennakolta vastaanottoajan palvelun saamiseksi ja hän on ilman hyväksyttävää syytä jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle, voidaan häneltä periä enintään asetuksella säädetty maksu.

4 §

Maksuttomat sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluista ovat maksuttomia:

1) sosiaalihuoltolain (710/82) 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu sosiaalityö, 2 kohdassa tarkoitettu kasvatus- ja perheneuvonta sekä 3 kohdassa tarkoitettuna kotipalveluna sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen ja yksityisen henkilön välillä tehtävään sopimukseen perustuva vanhuksen, vammaisen tai pitkäaikaissairaana kotona tahtuva hoito tai muu huolenpito;

2) kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/77) tarkoitettu erityishuolto ja lain 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus; kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksu lukuun ottamatta alle 16-vuotiaalle annettavaa osittaista ylläpitoa ja lain 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osittaista ylläpitoa sen lukuvuoden loppuun, jonka aikana hän täyttää 16 vuotta;

3) peruskoululain (476/83) 32 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vammaiselle lapselle annettava päiväkotihoidon silloin, kun lapsen peruskouluopetus järjestetään päiväkodissa annettavan hoidon yhteydessä peruskouluopetuksiksi katsottavan hoidon ajalta;

4) lastensuojelulaissa (683/83) tarkoitettu lasten ja nuorten huolto;

5) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/87) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettut palvelut, 8 §:n 2 momentissa tarkoitettut tulkkipalvelut ja palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut sekä 11 §:ssä tarkoitettut tutkimukset; palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan kuitenkin periä maksu silloin, kun henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla;

6) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojatyö, kuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta;

7) polikliininen päihdehuolto;

8) avioliittolaissa (234/29), isyyslaissa (700/75), lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/85), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/75), lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/83), lapsen elatuksen turvaamisesta annetussa laissa (122/77) ja eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin

annetussa laissa (660/66) kunnan tehtäväksi säädetty palvelut; sekä

9) henkilölle hänen sosiaalihuoltoaan koskevissa asioissa annetut asiakirjat.

5 §

Maksuttomat terveyspalvelut

Terveydenhuollon palveluista ovat maksuttomia:

1) kansanterveyslain (66/72) 14 §:n 1 momentin 1—6 ja 9 kohdassa sekä 14 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut palvelut ja hoitoon kuuluvat aineet lukuun ottamatta laboratoriotulokset, röntgenpalveluja, fysikaalista hoitoa, sairaankuljetusta ja ylläpitoa sekä lääkärin ja hammaslääkärin antamia todistuksia ja lausuntoja, jotka eivät liity potilaan hoitoon;

2) kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa ja erikoissairaanhoitolain (1062/89) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin palveluihin liittyvät apuvälineet sekä niiden tarpeellinen uusiminen ja huolto paitsi silloin, kun apuvälineen tarve aiheutuu tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), potilasvahinkolain (585/86) tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitautista;

3) kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito alle 19-vuotiaille;

4) erikoissairaanhoitolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluva neuvonta, kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävä tutkimus sekä sopeutumisvalmennus- ja ohjaustoiminta ja muut näihin rinnastettavat toiminnot;

5) hengityshalvauspotilaalle annettava hoito ja ylläpito sekä hoitoon liittyvät kuljetukset siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään; sekä

6) alle 18-vuotiaalle henkilölle annettava hoito ja ylläpito siltä osin kuin hoitopäiviä kalenterivuodessa on kertynyt yli seitsemän sekä sarjassa annettava lääkinällinen kuntoutus ja hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoidot sekä muu vastaava hoito samoin kuin jatkuva dialyysihoito.

6 §

Maksukykyyn perustuva maksuttomuus

Milloin maksu peritään henkilön maksukyvyn mukaan, asetuksella voidaan säätää tulo-
raja, jonka alittuessa palvelu on maksuton.

7 §

Lastensuojelun maksut

Edellä 4 §:n 4 kohdassa säädetystä poiketen lastensuojelulain nojalla avohuollon tukitoime-
na, sijaishuoltona tai jälkihuoltona lapselle annetusta perhehoidosta tai laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi voidaan, milloin se on asianomaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua, periä lapsen vanhemmilta maksu, joka saa määrältään olla enintään lapsen elatuksesta annetun lain 1—3 §:n perusteella määrättyvän elatusavun suuruinen.

Kunta voi maksua vahvistamatta periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut siltä ajalta, jolloin lapsi saa tässä pykälässä tarkoitettuja perhehoitoa tai laitoshuoltoa taikka asumispalveluja sekä käyttää ne perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Lastensuojelulaissa tarkoitetuista perhehoidosta tai laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi voidaan periä 4 §:n 4 kohdasta poiketen kohtuulliseksi katsottava maksu myös muista lapsen tai nuoren 14 §:n mukaisista tuloista, korvauksista tai saamisista.

8 §

Työterveyshuollon maksut

Terveyskeskuksen tuottamista kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja 14 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista työterveyshuoltopalveluista tai terveyskeskuksen työnantajalle järjestämistä kansanterveyslain 15 §:n 4 momentissa tarkoitetuista sairaanhoito- ja muista terveydenhuoltopalveluista työnantaja on velvollinen suorittamaan terveyskeskukselle asetuksella säädettävien perusteiden mukaan määräytyvät maksut ja korvaukset terveydenhuollon eri toimenpiteistä ja toiminnoista.

Terveyskeskuksen järjestämästä kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoite-

tusta työterveyshuollosta yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä on velvollinen suorittamaan terveyskeskukselle asetuksella säädettävien perusteiden mukaan määräytyvät maksut ja korvaukset terveydenhuollon eri toimenpiteistä ja toiminnoista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen maksujen ja korvausten perusteet on asetuksella määrättävä sellaisiksi, että maksut ja korvaukset peittävät kunnalle keskimäärin aiheutuvat todelliset kustannukset.

9 §

Erikoismaksuluokan maksut

Erikoissairaanhoidolaissa tarkoitetuissa muissa kuin psykiatrisissa sairaaloissa voi olla erikoismaksuluokka potilaita varten, jotka haluavat päästä sellaisen lääkärin hoitoon, jolla on lääninhallituksen myöntämässä laajuudessa oikeus hoitaa potilaita erikoismaksuluokassa.

Erikoismaksuluokassa hoidettavilta potilailta voidaan periä lisämaksuja sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Lääkärillä on oikeus saada palkkiona erikoismaksuluokassa hoitamiltaan potilailta perittäviä lisämaksuja vastaava määrä.

10 §

Maksukykyä määriteltäessä huomioon otettavat tekijät

Maksukykyä arvioitaessa ja maksun suuruutta määrättäessä voidaan, sen estämättä mitä muussa laissa säädetään, ottaa huomioon henkilön eläminen yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa, alaikäisten lasten eläminen samassa taloudessa, henkilön tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut maksukykyyn vaikuttavat seikat sekä lapsen elatuksesta annetussa laissa tarkoitettu elatusvelvollisuus siten kuin niistä asetuksella tarkemmin säädetään.

Maksukykyyn mukaan määräytyvän maksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon palvelua käyttäneiden henkilöiden tulot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

11 §

Maksun perimättä jättäminen tai alentaminen

Palvelusta määrätty maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa, jos henkilön elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai

huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä.

12 §

Ostetusta palvelusta perittävä asiakasmaksu

Kunnan tai kuntainliiton järjestäessä palveluja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla on palvelun käyttäjältä perittävä samat maksut ja korvaukset kuin kunnan tai kuntainliiton itse järjestämistä vastaavista palveluista.

13 §

Ulkomaalaiselta perittävä maksu

Muulta kuin Suomen kansalaiselta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus tässä laissa säädetystä poikkeavin perustein, jollei vastavuoroisesta järjestelystä valtioiden kesken toisin sovita.

14 §

Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle

Milloin kunta on järjestänyt henkilölle laitoshoidoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, voi kunta periä ja nostaa hänelle tulevat eläkkeet, elinkorot, elatusavut, avustukset tai muut jatkuvat taikka kertakaikkiset tulot, korvaukset tai saamiset siltä ajalta, jonka laitoshoido tai perhehoito kestää. Kunta voi periä ja nostaa mainitut tulot, korvaukset ja saatavat sen estämättä, mitä muussa laissa säädetään sekä käyttää niitä hoidosta, ylläpidosta tai huollosta määrätyn maksun korvaamiseen ottaen kuitenkin huomioon, mitä sellaisten varojen käyttämisestä muualla säädetään.

Jos kunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun tulon, korvauksen tai saamisen suorittajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että tuloa, korvausta tai saamista ei saa suorittaa henkilölle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain kunnalle.

15 §

Muutoksenhaku

Maksua koskevaan viranhaltijan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Jos maksuvelvollinen on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on

oikeus saattaa sosiaalipalvelusta perittävää maksua koskeva päätös sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettun toimielman ja terveyskeskuksen järjestämästä palvelusta perittävää maksua koskeva päätös kansanterveyslain 6 §:ssä tarkoitettun toimielman käsiteltäväksi sekä sairaanhoitopiirin järjestämästä erikoissairaanhoidosta ja erityishuoltopiirin järjestämästä kehitysvammaisten erityishuollosta perittävää maksua koskeva päätös sen toimielman päätettäväksi, jonka alainen päätöksen tehnyt viranhaltija on.

Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun maksuvelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saatamiseksi toimielman käsiteltäväksi.

Maksun määräämistä koskevaan 2 momentissa tarkoitettuun toimielman päätökseen haetaan muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa (154/50) säädettyssä järjestyksessä muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan sanotun ajan kuluessa antaa myös toimielimelle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella lääninoikeudelle. Lääninoikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

16 §

Viivästyskorko

Jos palvelusta määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien enintään 16 prosenttia.

Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

17 §

Maksujen ulosotto

Tämän lain perusteella määrättyt maksut saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin säädetään.

18 §

Tarkeimmat säännökset

Tarkeimmat säännökset tämän lain täytäntönpäntöä annetaan asetuksella.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan hengityshalvauspotilai-

den hoitokustannuksista 15 päivänä maaliskuuta 1957 annettu laki (129/57) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**sairausvakuutuslain 11 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 11 a §:ään, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), uusi 3 momentti seuraavasti:

11 a §

jos tosiasiassa kysymys on mainitussa lainkohdassa tarkoitetusta järjestelystä.

Tämän lain mukaista korvausta ei suoriteta sairaanhoidon kustannuksista 1 momentissa tarkoitettua sairaankuljetuksen korvausta lukuun ottamatta, jos sairaanhoito on järjestetty sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sosiaalihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 7 a, 9 ja 29 §, 52 §:n 2 momentti sekä 53, 55, 59 ja 66 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 a § 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (599/85) ja 53 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (93/91), sekä

muutetaan 2 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6—8, 10 ja 12 §, 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 27 ja 28 §, 34 §:n 1 momentin johdantokappale, 38 §, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 43 §, 45 §:n 1 ja 2 momentti, 46 §, 47 §:n 1 momentti ja 54 §,

näistä 17 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (381/87), seuraavasti:

2 §

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

5 §

Sosiaalihuollon järjestämisestä kunta voi huolehtia siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään kunnasta ja kunnan asukkaasta, sovelletaan vastaavasti kuntainliiton hoidettavaa sosiaalihuoltoa koskevilta osin kuntainliittoon ja sen jäsenkunnan asukkaaseen, jollei sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetusta laista muuta johdu.

6 §

Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä monijäseninen toimielin (*toimielin*), jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa säädetään sosiaalilautakunnan tehtäväksi.

Toimielimen tehtävänä on myös edustaa kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa sosiaalihuollon yksilöllistä toimeenpanoa koskevissa asioissa ja tehdä sen puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet.

Toimielimen jaostolle voidaan antaa ratkaisu- tavaksi muitakin kuin kunnallislain 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

7 §

Milloin kahden tai useamman kunnan koko sosiaalihuollosta huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin yhteisesti jäsenkuntia varten. Tälle toimielimelle on annettava myös muissa laeissa sosiaalilautakunnalle säädetyt tehtävät.

8 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu sosialihuollon ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen.

10 §

Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnassa tulee olla sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä.

Sosiaaliohjeiden ja sosiaalihuollon muun ammatillisen henkilöstön yleisistä kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

12 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen päätösvaltaa voidaan johtosäännöllä siirtää toimielimen alaisille viranhaltijoille, henkilölle annettavaa tahdonvastaista huoltoa koskevia päätöksiä lukuun ottamatta.

Toimielimen määräämällä johtavalla sosiaalihuollon viranhaltijalla on oikeus toimielimen vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti toimielimen puolesta päättää kiireellisissä tapauksissa sosiaalihuollon antamisesta ja siihen liittyvistä muista toimenpiteistä, panna vireille korvaus- ja muut hakemukset, antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja hakea muutoksia päätöksiin samoin kuin itse tai asiamiehen välityksellä käyttää toimielimen puhevaltaa.

Mitä 2 momentissa säädetään johtavasta sosiaalihuollon viranhaltijasta sovelletaan toimielimen puheenjohtajaan, jos kunnassa ei ole mainittua viranhaltijaa taikka tämä on estynyt tai esteellinen tehtävää suorittamaan.

13 §

Sosiaalihuoltoon kuuluvina tehtävinä kunnan on huolehdittava sen sisältöisinä ja siinä laajuudessa kuin kulloinkin säädetään:

15 §

Milloin laitoshuollon tarpeen arvioidaan kestävän yli 14 vuorokautta, 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen on viipymättä ilmoitettava laitoshuollon järjestämisestä sen kunnan toimielimelle, jolle huollon järjestäminen olisi 13 §:n mukaan kuulunut.

16 §

Milloin muulle kuin kunnan asukkaalle on annettu 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa laitoshuoltoa, jonka tarve arvioidaan pitkäaikaiseksi, voi lääninoikeus oikeuttaa 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen toimittamaan henkilön siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

Laitoshuoltoa saavan henkilön pyynnöstä on 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen kuitenkin aina ryhdyttävä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin henkilön siirtämiseksi siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

17 §

Kunnan on myös huolehdittava lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, kehitysvammaisten erityishuollon, vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden, lastenvalvojalle säädetyt tehtävät ja muiden isyyden

selvittämiseen ja vahvistamiseen, elatusavun turvaamiseen, ottolapsineuvontaan ja perheasioiden sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden sekä muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

27 §

Kunta voi perustaa, hankkia tai muuten varata paikallista tarvetta vastaavan määrän palvelu- ja tukiasuntoja sekä laitospaikkoja.

Kunta voi lisäksi hankkia tai varata 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen käyttöön tarpeen mukaan myös muita asuntoja 23 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asumisen järjestämistä varten.

28 §

Sosiaalipalveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

34 §

Päätätessään toimeentulotuen myöntämistä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin voi samalla määrätä, että toimeentulotuki tai osa siitä peritään takaisin:

38 §

Milloin toimeentulotukea on myönnetty joko kokonaan tai osaksi ennakkona odotettavissa olevaa eläkettä, elinkorkoa, elatusapua, avustusta tai muuta jatkuvaa taikka kertakaikkista tuloa, korvausta tai saamista vastaan, voi 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin periä ja nostaa sen estämättä, mitä muussa laissa säädetään, henkilölle tulevat edellä tarkoitettut tulot, korvaukset ja saamiset siltä ajalta, jolta tukea on annettu ennakkona ja käyttää niitä ennakkona annetun tuen takaisin perintään. Toimielimen on suoritettava toimeentulon takaisin perintään käytettyjen varojen jälkeen jäljelle jäävät varat välittömästi tuen saajalle.

Jos toimielin on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun tulon, korvauksen tai saamisen suorittajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että tuloa, korvausta tai saamista ei saa suorittaa tuen saajalle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain toimielimelle.

40 §

Sosiaalihuollon asiakkaan ja hänen holhoo-

jansa on annettava viranhaltijalle ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaalihuollon toteuttamisessa.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada tieto sellaisesta sosiaalihuollon viranhaltijan ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen hallussa olevasta asiakirjasta ja muusta aineistosta, jolla on merkitystä häntä koskevassa asiassa.

41 §

Milloin sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön etu terveyden, kehityksen tai turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi sitä välttämättä vaatii eikä sosiaalihuollon tarve muutoin ole selvitettävissä, sosiaalityöntekijällä on oikeus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen määräämän johtavan sosiaalihuollon viranhaltijan määräyksestä huollon tarpeen selvittämiseksi päästä tällaisen henkilön asuntoon tai muuhun olinpaikkaan.

43 §

Muun kuin valtion tai kunnan järjestämä sosiaalihuollon palvelutoiminta on lääninhallituksen sekä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun kunnan toimielimen valvonnassa.

45 §

Päätökseen, jonka 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen alainen viranhaltija on tehnyt, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymättömällä on oikeus asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla saada päätös 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen käsiteltäväksi, jos hän 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi.

46 §

Muutosta 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen haetaan valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös toimielimelle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se lääninoikeudelle.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, milloin muutoksenhausta on säädetty toisin tai se on kielletty eikä milloin päätös kunnallislain mukaan voidaan siirtää kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

47 §

Päätös, jonka 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin on tehnyt, voidaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöönpantava, tai jos päätöksen voimaantulemista ei voida sosiaalihuollon järjestämisestä johtuvista syistä siirtää tuonnemmaksi ja toimielin on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

54 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimieliimen on tarpeen mukaan oltava yhteistoiminnassa kunnan muiden viranomaisten, naa-

purikuntien toimielinten ja kansanterveystilain (66/72) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten sekä kunnassa toimivien sellaisten yhteisöjen kanssa, joiden toiminta liittyy kunnan sosiaalihuollon tehtäviin.

Toimieliimen on myös pyrittävä edistämään kunnan alueella sosiaalihuollon alalla toimivien yhteisöjen keskinäistä yhteistoimintaa sekä siinä tarkoituksessa tehtävä tarpeellisia esityksiä ja aloitteita.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Sen estämättä, mitä 10 §:n nojalla säädetään sosiaalityöntekijän ja sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta on tämän lain voimaan tullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen vastaavaan virkaan tai tehtävään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki

lastensuojelulain 5 ja 46 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä elokuuta 1983 annetun lastensuojelulain (683/83) 5 ja 46 §, näistä 46 § sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (139/90), seuraavasti:

5 §

Suhde muihin lakeihin

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

46 §

Maksut ja käyttövarat

Perhe- ja yksilökohtaisesta lastensuojelusta voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

Kun lapsen tai nuoren hoito ja kasvatusta on järjestetty tämän lain 14 §:n tai 5 ja 6 luvun mukaisesti kodin ulkopuolella tai 34 §:n mukaisena jälkihuoltona, on hänen opintojaan, harrastuksiaan ja henkilökohtaisia tarpeitaan varten annettava käyttövaroja sekä itsenäistymistä varten varattava riittävä määrä varoja siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 4 § sekä *muutetaan* 12 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (698/82), seuraavasti:

12 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 19, 20, 22, 24, 25, 70 ja 84 §,

sellaisina kuin niistä ovat 19, 20 ja 22 § osittain muutettuina 13 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (26/84) ja 25 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (952/80), sekä

muutetaan 14 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 43 §, 45 §:n 2 momentti sekä 48, 68 ja 69 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 2 momentti mainitussa 13 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa, 43 § osittain muutettuna 27 päivänä toukokuuta 1983 annetulla lailla (484/83) ja 48 § 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (702/82), seuraavasti:

14 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 32, 33, 35, 39 ja 42 §:ssä sekä 4 - 6 ja 10 luvussa säädetään erityishuoltopiirin kuntainliitosta.

kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

45 §

23 §

Erytishuollon johtoryhmän jäsenenä on vähintään kolme kuntainliiton johtavaa viranhaltijaa siten, että johtoryhmässä on edustettuna lääketieteellinen, kasvatustieteellinen ja sosiaalihuollollinen asiantuntemus.

Korvauksen määräämiseksi toimintayksikön edellisen varainhoitovuoden käyttökustannusten kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia. Näin saadusta määrästä vähennetään 43 §:n mukaiset maksut ja korvaukset ja toimintayksikön muut käyttötulot, lukuun ottamatta korkotuloja, valtionosuutta ja kuntien mak-suoksia käyttökustannuksiin sekä muita tässä laissa säädettyjä erityishuollon korvauksia samoin kuin tuloja, jotka kunta tai kuntainliitto saa sellaisesta toiminnasta, minkä kustannuksiin valtionosuutta ei suoriteta. Erotus jaetaan luvulla, jona käytetään käyttöpäivien tai käyntikertojen kokonaismäärää toi-

43 §

Erytishuollosta voidaan periä maksuja siten

minnan laadusta riippuen, minkä jälkeen osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan henkilön käyttöpäivien tai käyntikertojen luvulla. Saatuun määrään lisätään kutakin käyttöpäivää tai käyntikertaa kohti henkilön suoritettavaksi säädetyn korvauksen määrä, milloin korvausta tai maksua ei peritä.

48 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

68 §

Erytishuoltopiirin kuntainliitto voi sopia sellaisen terveydenhuoltoalan kuntainliiton kanssa, jonka toimialue käsittää erityishuoltopiirin

alueen, että erityishuoltopiirin kuntainliiton varat ja velat siirtyvät terveydenhuoltoalan kuntainliitolle.

69 §

Edellä 68 §:ssä mainitun sopimuksen voimaantulosta lukien terveydenhuoltoalan kuntainliitosta on soveltuvin osin voimassa, sen lisäksi mitä muuten on säädetty, mitä erityishuoltopiirin kuntainliitosta tässä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki

päihdehuoltolain 4 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1986 annetun päihdehuoltolain (41/86) 4 ja 12 § seuraavasti:

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

12 §

Lyhytaikainen hoito väkivaltaisuuden perusteella.

Päätöksen alistaminen

Sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielimen määräämä sosiaalihuollon johtava viranhaltija voi määrätä henkilön tahdostaan riippumatta hoitoon väkivaltaisuuden perusteella päihteiden käytön katkaisemiseksi enintään viideksi vuorokaudeksi. Jos kunnassa ei ole johtavaa sosiaalihuollon viranhaltijaa taikka tämä on estynyt tai esteellinen tehtävää suorittamaan, päätöksen hoitoon määräämis-

tä voi tehdä sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen puheenjohtaja.

Päätös tehdään 1 momentissa tarkoitettujen toimielimen alaisen sosiaalityöntekijän esityksestä tai, jos esitystä ei voida tehdä, sosiaalityöntekijän suostuttua päätökseen hoitoon ryhtymisestä. Suostumuksen voi antaa sosiaalityöntekijä, joka toimii sosiaalihuollon tehtäviä hoitavassa kuntainliitossa tai sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja palveluja kunnalle tuottavassa toimintayksikössä.

Päätös, jolla henkilö on määrätty hoitoon tahdostaan riippumatta, on alistettava heti lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki

raittiustyölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1982 annetun raittiustyölain (828/82) 5 § sekä *muutetaan* 4, 6 ja 7 §,

sellaisina kuin ne ovat, 4 § osittain muutettuna 31 päivänä maaliskuuta 1988 ja 1 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (296/88 ja 213/91), 6 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla (1276/87) ja 7 § mainitussa 31 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa, seuraavasti:

4 §

Raittiustyön toimeenpanoon, raittiuden edistämiseen ja alkoholiolojen seuraamiseen kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä monijäseninen toimielin, jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa säädetään raitiuslautakunnan tehtäväksi.

Raittiustyöstä vastaavan toimielimen on toimittava yhteistyössä erityisesti kunnan terveys-, sosiaali- ja koulutoimen kanssa. Toimielimen tehtävistä säädetään asetuksella.

6 §

Raittiustyön ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

7 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Sen estämättä, mitä 6 §:n nojalla säädetään raittiustyön ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta on tämän lain voimaan tullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen vastaavaan virkaan tai tehtävään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 4 § seuraavasti:

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla suorittamaan lasten kotihoidon tukeen sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/) ja sosiaali- huoltolakia (710/82), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.

Laki**vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (380/87) 5 §, 10 §:n 2 momentti, 14 §, 15 §:n 1 momentti ja 22 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 § osittain muutettuna 17 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (574/88) ja 22 §:n 2 momentti 9 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1071/88), seuraavasti:

5 §

Suunnittelu ja rahoitus

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

10 §

Yksityiskohtainen sääntely

Tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

14 §

Palveluista perittävät maksut

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

15 §

Vakuutuslaitoksen korvaus

Jos vakuutuslaitoksen tulee suorittaa vammaiselle henkilölle korvausta tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetun lain (154/35), ammattitautilain (638/67),

sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), potilasvahinkolain (585/86) tai näitä vastaavan aikaisemman lain nojalla ja kunta on antanut hänelle samaan tarkoitukseen ja samaan aikaan kohdistuvia tämän lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja palveluja tai tukitoimia, siirtyy oikeus korvaukseen kunnalle tilitystä vastaan sellaisena kuin vakuutuslaitoksen olisi tullut suorittaa korvaus vammaiselle henkilölle, jollei kunta olisi tätä palvelua tai tukitointa antanut. Kunnan oikeudesta korvaukseen tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/91) perusteella on säädetty erikseen

22 §

Kumottavat säännökset

Suojatyöhön sovelletaan kuitenkin edelleen invalidiuhuoltolain 1 §:n 1—3 momenttia sekä 2—4, 22, 22 a, 22 c ja 22 d §:ää. Näiden säännösten nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12.

Laki**sotilasavustuslain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun sotilasavustuslain (566/48) 13 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (708/82), seuraavasti:

13 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

13.

Laki**lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lapsen elatuksen turvaamisesta 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (122/77) 28 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (707/82), seuraavasti:

28 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

14.

Laki**kansanterveyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 5 §:n 3 momentti, 6 a, 10 ja 13 §, 15 a §:n 3 momentti sekä 20, 21 a, 21 b ja 41 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 3 momentti ja 41 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (71/91), 6 a § 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (598/85), 13 ja 21 b § 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (684/82), 20 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (930/80) sekä 21 a § muutettuna 4 päivänä tammikuuta 1980 annetulla lailla (2/80), mainitulla 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla ja 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla (674/83),

muutetaan 6, 9, 11 ja 12 §, 14 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 4, 5, 7 ja 8 kohta, 14 a §:n 1 momentin johdantokappale, 19 ja 21 §, 47 §:n 1 momentti ja 48 §

sellaisina kuin niistä ovat 6 § muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1988 ja 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetuilla laeilla (1183/88 ja 730/91), 11 § 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (744/78), 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 14 a §:n 1 momentin johdantokappale ja 19 § mainitussa 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa, 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta 2 päivänä syyskuuta 1976 annetussa laissa (788/76) sekä 7 ja 8 kohta mainitussa 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 21 § muutettuna mainitulla 29 päivänä syyskuuta 1978 annetulla lailla sekä 24 päivänä elokuuta 1979 ja 14 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla (675/79 ja 1117/90) ja 47 §:n 1 momentti 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa (257/89), sekä

lisätään 14 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 2 päivänä syyskuuta 1976, 29 päivänä syyskuuta 1978, 17 päivänä syyskuuta 1982 ja 14 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla sekä 29 päivänä marraskuuta 1985 annetulla lailla (903/85), uusi 9 kohta, seuraavasti:

6 §

Kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä monijäseninen toimielin (*toimielin*), jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa on säädetty terveyslautakunnan tai terveydenhoitolautakunnan tehtäväksi. Yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhoito ja siihen liittyvä toiminta voidaan kuitenkin antaa myös muun toimielimen tai sen jaoston tehtäväksi.

Milloin kansanterveystyöstä huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava 1 momentissa tarkoitettu toimielin yhteisesti jäsenkuntia varten. Jos kuntainliittoon on yhden tai useamman jäsenkunnan ympäristösuojelulautakunnan tehtäviä varten asetettu toimielimen lisäksi erityinen lautakunta, sen tehtäväksi voidaan kyseisten jäsenkuntien osalta antaa myös yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhuolto ja siihen liittyvä toiminta.

Toimielimen jaostolle voidaan antaa ratkaisutavaksi muitakin kuin kunnallislain 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

9 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu kansanterveystyön ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen.

11 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toimielimellä on oikeus saada tehtävänsä hoitamista varten tarvitsemiaan tietoja valtion, seurakunnan ja kunnallisilta viranomaisilta, 14 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalta sekä kaikilta niiltä, jotka suorittavat kansanterveystyötä, jollei salassapitovelvollisuutta koskevista säännöksistä muuta johdu.

12 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen alaisella viranhaltijalla on oikeus suorittaa toimialaansa kuuluvia tarkastuksia kaikkialla, missä on aihetta epäillä ilmenevän terveydellistä vaaraa tai haittaa. Asunnontarkastuksesta säädetään kuitenkin erikseen.

14 §

Kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä kunnan tulee:

4) ylläpitää hammashuoltoa, johon luetaan valistus- ja ehkäisytoiminta sekä kunnan asukkaiden hampaiden tutkimus ja hoito siinä laajuudessa kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

5) ylläpitää kouluterveydenhuoltoa, johon luetaan kunnassa sijaitsevien peruskoulujen sekä lukioiden terveydellisten olojen valvonta ja niiden oppilaiden terveydenhoito sekä oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeellinen erikoistutkimus, niin kuin viimeksi mainitusta asetuksella tarkemmin säädetään;

7) tuottaa kunnan alueella sijaitsevilla työ- ja toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille työnantajan järjestettäväksi työterveyshuoltolain 2 §:ssä tai muissa säädöksissä säädettyjä ja niiden nojalla määrättyjä työterveyshuoltopalveluja;

8) järjestää kunnan alueella toimiville yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville soveltuvin osin työterveyshuoltolain 2 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettua työterveyshuoltoa; sekä

9) järjestää seulontaa ja muita joukkotarkastuksia siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

14 a §

Sen lisäksi mitä 14 §:ssä säädetään, kunnan, jonka tehtäväksi se asetuksella säädetään, tulee kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä:

19 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

21 §

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

47 §

Muutosta 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen haetaan valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

48 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätös saadaan panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman, siten kuin kunnallislain 146 §:ssä säädetään. Sanotun säännöksen estämättä voidaan päätös muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöön pantava, tai jos päätöksen voimaantulemista ei voida terveydenhoidollisista syistä siirtää tuonnemmaksi ja toimielin on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

15.

Laki**kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kansanterveyslain voimaannpanosta 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun lain (67/72) 3 §,

sellaisena kuin se on osittain muutettuna 5 päivänä joulukuuta 1980, 22 päivänä joulukuuta 1983 ja 22 päivänä joulukuuta 1989 annetuilla laeilla (796/80, 1071/83 ja 1256/89), sekä *muutetaan* 5 §:n 2 momentti,

sellaisena kuin se on 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (593/75), seuraavasti:

5 §

 Jos 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta ei enää käytetä kansanterveyslaissa tarkoitettuun toimintaan, on noudatettava, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain (/) 30 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

16.

Laki**erikoissairaanhoitolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoitolain (1062/89) 18 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 19, 20, 22, 23, 26, 27 ja 38—41 §, 47 §:n 3 momentti, 11 luku sekä 54 ja 56 §, sekä *muutetaan* 4 §, 10 §:n 5 momentti, 28 §:n 1—3 momentti, 37 § ja 12 luvun otsikko seuraavasti:

4 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

rit voivat toimia sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla yliopistollisen sairaalan ylilääkärin sivuviran tai -toimen haltijoina. Yliopiston muut opettajat voivat sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla toimia yliopistollisen sairaalan lääkärin tai muun sivuviran tai -toimen haltijana sen mukaan, kuin sairaanhoitopiirin kuntainliitto tarkemmin määrää.

10 §

 Sairaanhoitopiirin kuntainliiton 1—4 momentissa säädettyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Jos professori ei ole käytettävissä ylilääkärin tehtävien hoitoon tai jos sairaanhoitopiirin kuntainliitto katsoo siihen olevan erityistä syytä, kuntainliitto voi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan professorin sijasta määrätä ylilääkäriksi yliopiston apulaisprofessorin tai sairaalan viranhaltijan, jolla on vähintään dosentin pätevyys.

28 §

Yliopistollisessa sairaalassa toimivan yliopiston lääketieteellisen koulutusyksikön professo-

Yliopistollisessa sairaalassa voi olla myös muu sairaanhoitopiirin kuntainliiton valitsema ylläääkäri kuin yliopiston viranhaltija.

12 luku

Korvauksen suorittaminen sairaanhoitopiirijakoa muutettaessa

37 §

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

17.

Laki

erikoissairaanhoitolain voimaannpanosta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* erikoissairaanhoitolain voimaannpanosta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1063/89) 23 § seuraavasti:

23 §

Mitä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 30 §:ssä säädetään, ei sovelleta tässä laissa säädettyihin luovutuksiin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

18.

Laki

Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1064/89) 6 §:n 3 momentti sekä 12 ja 15 § sekä *muutetaan* 2 §:n 4 momentti sekä 7, 9 ja 19 § seuraavasti:

2 §

Sairaalan tehtävät

tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Sairaalan 1 momentin 1—3 kohdassa säädetyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 5 §:ssä

7 §

Valtionosuus

Kuntainliitolle ja erillisenä kuntainliittona

toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntainliitolle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidollain 47 §:n 1 momentin mukainen valtionosuus.

9 §

Maksut

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

19 §

Erinäiset säännökset

Erikoissairaanhoidollain 57 ja 58 §:ää sekä erikoissairaanhoidollain voimaanpanosta annetun lain 22 ja 23 §:ää noudatetaan soveltuvin osin tässä laissa tarkoitettuun toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

19.

Laki

mielenterveyslain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 3 §:n 3 momentti seuraavasti:

3 §

Mielenterveyspalvelujen järjestäminen

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

20.

Laki

aluesairaaloiden ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* aluesairaaloiden ja sairausmajojen lakkauttamisesta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain (142/51) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (685/82), seuraavasti:

3 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/) sekä kansanterveyslakia (66/72), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

21.

Laki**reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta 22 päivänä joulukuuta 1951 annettu laki (687/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

22.

Laki**kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta 14 päivänä kesäkuuta 1951 annettu laki (367/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

23.

Laki**terveydenhoitolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä elokuuta 1965 annetun terveydenhoitolain (469/65) 10 §, sellaisena kuin se on muutettuna 17 päivänä syyskuuta 1982 ja 17 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla (679/82 ja 73/91), sekä *muutetaan* 11 §,

sellaisena kuin se on mainitussa 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa, seuraavasti:

11 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

24.

Laki**tartuntatautilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun tartuntatautilain (583/86) 7 §:n 2 momentti, 8 ja 26 § sekä 36 §:n 1 momentti seuraavasti:

7 §

Erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 7 §:ssä tarkoitetun sairaanhoitopiirin kuntainliiton tulee ohjata tartuntatautiin vastustamistyötä sekä järjestää tartuntatautiin erikoissairaanhoidon sairaanhoitopiiriin alueella siten kuin mainitussa laissa ja tässä laissa säädetään. Sairaanhoidon sairaanhoitopiiriin kuntainliiton tulee osallistua muuhun tartuntatautiin vastustamistyöhön siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

8 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tartuntatautiin vastustamistyötä järjestettäessä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

26 §

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

36 §

Sairaanhoidon kuntainliitto voi 7 §:n 2 momentissa säädetyn velvoitteen täyttämiseksi tehdä toisen sairaanhoitopiiriin kuntainliiton tai terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoista sairaalaa ylläpitävän kunnan tai kuntainliiton kanssa sopimuksen tartuntatautihoitotilain hoitamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25.

Laki**kemikaalilain 61 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/89) 61 § seuraavasti:

61 §

Valtionosuus kunnille

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 mo-

mentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

26.

Laki**elintarvikelain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä heinäkuuta 1941 annetun elintarvikelain (526/41) 8 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (680/82), seuraavasti:

8 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

27.

Laki**maidontarkastuslain 4 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä heinäkuuta 1946 annetun maidontarkastuslain (558/46) 4 a §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (681/82), seuraavasti:

4 a §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

28.

Laki**lihantarkastuslain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1960 annetun lihantarkastuslain (160/60) 5 a §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (682/82), seuraavasti:

5 a §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveyden-

huollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta

ja valtiosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

29.

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä elokuuta 1990 annetun eläinlääkintähuoltolain (685/90) 11 ja 23 §,

muutetaan 13, 15 ja 16 § sekä

lisätään 9 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

9 §

Jos kunta ylläpitää kahta tai useampaa kunnaneläinlääkäriä virkaa, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtäväjaosta.

13 §

Kunta voi periä eläimen omistajalta tai haltijalta klinikamaksun eläimen vastaanottokäynnistä silloin, kun kunta on järjestänyt toimitilat ja toimintavälineet 8 §:n 2 momentissa mainittuja eläinlääkäripalveluja varten.

Kunta voi lisäksi 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittujen eläinlääkäripalvelujen osalta periä muun kotieläimen kuin hyötyeläimen omistajalta tai haltijalta klinikamaksun eläimen vastaanottokäynnistä.

Kunta voi myös periä maksun eläimen ylläpidosta silloin, kun eläintä joudutaan säilyttämään kunnan järjestämissä tiloissa 1 ja 2 momentissa mainittuihin palveluihin kuuluvaa eläinlääkäriavun antamista varten.

15 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

16 §

Kunta voi osallistua eläinlääkäriä hyötyeläimelle antamasta eläinlääkäriavusta johtuneista käyntimaksusta, matkakustannusten korvauksesta sekä toimenpidemaksuista eläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

30.

Laki

tuoteturvallisuuslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun tuoteturvallisuuslain (914/86) 21 § seuraavasti:

21 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään

toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta an-

nettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

31.

Laki

kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 24 päivänä tammikuuta 1986 annetun lain (64/86) 7 §,

sellaisena kuin se on osittain muutettuna 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla (729/91), sekä

muutetaan 8 §,

sellaisena kuin se on 2 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (512/89), seuraavasti:

8 §

Suunnittelu- ja valtiosuuslain soveltaminen

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 6 §:n 1 mo-

mentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Pääministeri *Esko Aho*

3.

Laki
sairausvakuutuslain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 11 a §:ään, sellaisena
kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 a §

Tämän lain mukaista korvausta ei suoriteta sairaanhoidon kustannuksista 1 momentissa tarkoitettua sairaankuljetuksen korvausta lukuun ottamatta, jos sairaanhoito on järjestetty sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla tai jos tosiasiasa kysymys on mainitussa lainkohdassa tarkoitettua järjestelystä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sosiaalihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 7 a, 9 ja 29 §, 52 §:n 2 momentti sekä 53, 55, 59 ja 66 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 a § 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (599/85) ja 53 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (93/91), sekä

muutetaan 2 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6—8, 10 ja 12 §, 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 27 ja 28 §, 34 §:n 1 momentin johdantokappale, 38 §, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 43 §, 45 §:n 1 ja 2 momentti, 46 §, 47 §:n 1 momentti ja 54 §,

näistä 17 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (381/87), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

Ehdotus

2 §

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin säädetä.

5 §

Sosiaalihuollon järjestämisestä kunta voi huolehtia siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 3 §:ssä on säädetty.

Mitä tässä laissa on säädetty kunnasta ja kunnan asukkaasta, sovelletaan vastaavasti kuntainliiton hoidettavaa sosiaalihuoltoa koskevilta osin kuntainliittoon ja sen jäsenkunnan asukkaaseen, jollei sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetusta laista muuta johdu. *Samoin kuntainliiton liittohallitukseen, sen jaostoon ja liittohallituksen alaiseen viranhaltijaan sovelletaan, mitä sosiaalilautakunnasta, sen jaostosta ja lautakunnan alaisesta viranhaltijasta on säädetty, jollei kuntainliitolla ole sosiaalilautakuntaa.*

6 §

Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii sosiaalilautakunta.

Lautakunnan tehtävänä on myös edustaa

5 §

Sosiaalihuollon järjestämisestä kunta voi huolehtia siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään kunnasta ja kunnan asukkaasta, sovelletaan vastaavasti kuntainliiton hoidettavaa sosiaalihuoltoa koskevilta osin kuntainliittoon ja sen jäsenkunnan asukkaaseen, jollei sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetusta laista muuta johdu.

6 §

Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii *kunnan määräämä monijäseninen toimielin (toimielin), jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa säädetään sosiaalilautakunnan tehtäväksi.*

Toimielimen tehtävänä on myös edustaa kun-

Voimassa oleva laki

kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa sosiaalihuollon yksilöllistä toimeenpanoa koskevista asioista ja tehdä sen puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet.

Sosiaalilautakunnan jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain (953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita.

7 §

Milloin kahden tai useamman kunnan koko sosiaalihuollosta huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava sosiaalilautakunta yhteisesti jäsenkunta varten. Tälle lautakunnalle on annettava myös laeissa sosiaalilautakunnalle säädetyt tehtävät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun sosiaalilautakunnan tehtävät voidaan antaa myös kuntainliiton liittohallitukselle tai sen jaostolle.

Kunnassa voi sosiaalilautakunnan sijasta olla yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällöin sosiaali- ja terveyslautakuntaan sovelletaan sosiaalihuollon osalta, mitä sosiaalilautakunnasta on säädetty.

Milloin sosiaalilautakunnassa on viisi tai useampia jaostoja, voidaan johtosäännöllä määrätä, että jaoston jäsenenä on myös valtuuston erikseen tehtävää varten valitsema lautakunnan lisäjäsen ja tämän varajäsen.

7 a §

Sosiaalilautakunnassa voi olla jaosto joko kutakin kunnan osa-alueetta tai niistä vain jotakin tai joitakin varten.

Kunnan osa-alueetta varten voi olla myös sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen jaosto. Yhteisessä jaostossa tulee kuitenkin olla vähintään yksi jäsen kummastakin lautakunnasta. Jaostoon sovelletaan sosiaalihuollon osalta muutoin, mitä sosiaalilautakunnasta ja sen jaostosta on säädetty.

Johtosäännössä voidaan määrätä, että jaoston muina jäseninä kuin puheenjohtajana on valtuuston erikseen tehtävää varten valitsemia lautakunnan lisjäseniä ja näiden varajäseniä. Lautakuntaa edustavaa yhtä jäsentä lukuun ottamatta jaoston jäseneksi ja varajäseneksi on vaalikelpoinen henkilö, jolla on kotipaikka jaoston toiminta-alueella.

Milloin sosiaalihuoltoon kuuluvista tehtävistä huolehtii kuntainliitto, voi jaosto olla joko kuta-

Ehdotus

taa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa sosiaalihuollon yksilöllistä toimeenpanoa koskevista asioista ja tehdä sen puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet.

Toimielimen jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain (953/76) 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

7 §

Milloin kahden tai useamman kunnan koko sosiaalihuollosta huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin yhteisesti jäsenkunta varten. Tälle toimielimelle on annettava myös muissa laeissa sosiaalilautakunnalle säädetyt tehtävät.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

kin jäsenkuntaa tai niistä vain jotakin tai joitakin varten. Jäsenkuntaa varten voi olla myös sosiaali- ja terveystalouden yhteinen jaosto. Yhteisessä jaostossa tulee olla vähintään yksi jäsen kummastakin lautakunnasta. Vain yhdellä kummankin lautakunnan edustajalla voi olla kotipaikka asianomaisen jäsenkunnan ulkopuolella, mutta muutoin jaoston jäseneksi ja varajäseneksi on vaalikelpoinen henkilö, jolla on kotipaikka asianomaisessa jäsenkunnassa.

8 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu sosiaalihuollon ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen sosiaalilautakuntaan.

9 §

Kunnan sosiaalihuollon järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

10 §

Kunnassa on oltava sosiaalijohtaja tai sosiaalisihteri sekä tarpeellinen määrä muuta sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä.

Kunnassa on oltava lastenvalvojan virka, joka voi olla sivuvirka tai se voi olla yhdistetty kunnan muuhun virkaan. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla myös yhteinen lastenvalvoja.

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

12 §

Sosiaalilautakunnan päätösvaltaa voidaan johtosäännöllä siirtää lautakunnan alaisille viranhaltijoille, henkilölle annettavaa tahdonvastaista huoltoa koskevia päätöksiä lukuunottamatta.

Sosiaalijohtajalla ja sosiaalisihterillä on oikeus sosiaalilautakunnan vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti lautakunnan puolesta päättää kiireellisissä tapauksissa sosiaalihuollon antamisesta ja siihen liittyvistä muista toimenpiteistä, panna vireille korvaus- ja muut hakemukset, antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja hakea muutoksia päätöksiin samoin kuin itse tai asiamiehen välityksellä käyttää lautakunnan puhevaltaa.

Mitä 2 momentissa on säädetty sosiaalijohtajasta ja sosiaalisihteristä, sovelletaan sosiaalilautakunnan puheenjohtajaan, jos kunnassa ei ole mainittua viranhaltijaa tai tämä on estynyt tai esteellinen tehtävää suorittamaan.

Ehdotus

8 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu sosiaalihuollon ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen.

(kumotaan)

10 §

Sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnassa tulee olla sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä.

Sosiaaliohjeiden ja sosiaalihuollon muun ammatillisen henkilöstön yleisistä kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

12 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen päätösvaltaa voidaan johtosäännöllä siirtää toimielimen alaisille viranhaltijoille, henkilölle annettavaa tahdonvastaista huoltoa koskevia päätöksiä lukuun ottamatta.

Toimielimen määräämällä johtavalla sosiaalihuollon viranhaltijalla on oikeus toimielimen vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti toimielimen puolesta päättää kiireellisissä tapauksissa sosiaalihuollon antamisesta ja siihen liittyvistä muista toimenpiteistä, panna vireille korvaus- ja muut hakemukset, antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja hakea muutoksia päätöksiin samoin kuin itse tai asiamiehen välityksellä käyttää toimielimen puhevaltaa.

Mitä 2 momentissa säädetään johtavasta sosiaalihuollon viranhaltijasta sovelletaan toimielimen puheenjohtajaan, jos kunnassa ei ole mainittua viranhaltijaa taikka tämä on estynyt tai esteellinen tehtävää suorittamaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Sosiaalihuoltoon kuuluvina velvollisuuksina kunnan on huolehdittava sen sisältöisinä ja siinä laajuudessa kuin kulloinkin säädetään *ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelmasta ja valtiosuudesta annetun lain tarkoittamassa toteuttamissuunnitelmassa määrätään:*

13 §

Sosiaalihuoltoon kuuluvina *tehtävinä* kunnan on huolehdittava sen sisältöisinä ja siinä laajuudessa kuin kulloinkin säädetään:

15 §

Milloin laitoshuollon tarpeen arvioidaan kestävän yli neljätoista vuorokautta, sosiaalilautakunnan on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava laitoshuollon järjestämisestä sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jolle huollon järjestäminen olisi 13 §:n mukaan kuulunut.

Milloin laitoshuollon tarpeen arvioidaan kestävän yli 14 vuorokautta, *6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen* on viipymättä ilmoitettava laitoshuollon järjestämisestä sen kunnan *toimielimelle*, jolle huollon järjestäminen olisi 13 §:n mukaan kuulunut.

16 §

Milloin muulle kuin kunnan asukkaalle on annettu 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa laitoshuoltoa, jonka tarve arvioidaan pitkäaikaiseksi, voi lääninoikeus oikeuttaa sosiaalilautakunnan toimittamaan henkilön siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

Laitoshuoltoa saavan henkilön pyynnöstä on sosiaalilautakunnan kuitenkin aina ryhdyttävä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin henkilön siirtämiseksi siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

16 §

Milloin muulle kuin kunnan asukkaalle on annettu 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa laitoshuoltoa, jonka tarve arvioidaan pitkäaikaiseksi, voi lääninoikeus oikeuttaa *6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen* toimittamaan henkilön siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

Laitoshuoltoa saavan henkilön pyynnöstä on *6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen* kuitenkin aina ryhdyttävä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin henkilön siirtämiseksi siihen kuntaan, jonka asukas hän on.

17 §

Kunnan on myös huolehdittava lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoidon, kehitysvammaisten erityishuollon sekä vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien, ottolapsineuvontaan ja isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen samoin kuin perheasioiden sovitteluun sekä elatusavun turvaamiseen kuuluvien toimenpiteiden, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden sekä muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä sen mukaan kuin niistä on lisäksi erikseen säädetty.

Kunnan on myös huolehdittava lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoidon, kehitysvammaisten erityishuollon, vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden, *lastenvalvojalte säädettyjen tehtävien* ja muiden isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen, elatusavun turvaamiseen, ottolapsineuvontaan ja perheasioiden sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden sekä muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

27 §

Kunnan käyttöön on perustettava, hankittava tai muutoin varattava paikallista tarvetta

27 §

Kunta *voi perustaa, hankkia* tai muuten *varata* paikallista tarvetta *vastaavan määrän*

Voimassa oleva laki

vastaava määrä palvelu- ja tukiasuntoja sekä laitospaikkoja.

Kunta voi lisäksi hankkia tai varata sosiaalilautakunnan käyttöön tarpeen mukaan myös muita asuntoja 23 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asumisen järjestämistä varten.

28 §

Kunnan järjestämät 17 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut sosiaalipalvelut ovat maksuttomia. Muista sosiaalipalveluista voidaan periä maksu sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaalipalveluista perittävä maksu voidaan säätää suoritettavaksi henkilön maksukyvyyn mukaan.

Sosiaalipalvelusta määrätty maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa, jos henkilön elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä.

29 §

Milloin henkilölle on järjestetty 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa tai 25 §:ssä tarkoitettua perhehoitoa, voi sosiaalilautakunta periä ja nostaa henkilölle tulevat eläkkeet, elinkorot, elatusavut, avustukset tai muut jatkuvat tai kerta-kaikkiset tulot, korvaukset tai saamiset siltä ajalta, jonka laitoshuolto tai perhehoito kestää. Sosiaalilautakunta voi periä ja nostaa mainitut tulot, korvaukset ja saatavat sen estämättä mitä muussa laissa on säädetty sekä käyttää niitä hoidosta tai huollosta määrätyn maksun korvaamiseen ottaen kuitenkin huomioon, mitä sellaisten varojen käyttämisestä ehkä muualla on säädetty.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitettun tulon, korvauksen tai saamisen suorittajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että tuloa, korvausta tai saamista ei saa suorittaa henkilölle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle.

34 §

Päättyessään toimeentulotuen myöntämistä sosiaalilautakunta voi samalla määrätä, että toimeentulotuki tai osa siitä peritään takaisin:

Ehdotus

palvelu- ja tukiasuntoja sekä laitospaikkoja.

Kunta voi lisäksi hankkia tai varata 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen käyttöön tarpeen mukaan myös muita asuntoja 23 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asumisen järjestämistä varten.

28 §

Sosiaalipalveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

(kumotaan)

34 §

Päättyessään toimeentulotuen myöntämistä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin voi samalla määrätä, että toimeentulotuki tai osa siitä peritään takaisin:

Voimassa oleva laki

38 §

Milloin toimeentulotukea on myönnetty joko kokonaan tai osaksi ennakkona odotettavissa olevaa eläkettä, elinkorkoa, elatusapua, avustusta tai muuta jatkuvaa tai kertakaikkista tuloa, korvausta tai saamista vastaan, voi sosiaalilautakunta periä ja nostaa sen estämättä, mitä muussa laissa on säädetty, henkilölle tulevat edellä tarkoitetut tulot, korvaukset ja saamiset siltä ajalta, kuin tukea on annettu ennakkona ja käyttää niitä ennakkona annetun tuen takaisin perintään. Sosiaalilautakunnan on suoritettava toimeentulotuen takaisin perintään käytettyjen varojen jälkeen jäljelle jäävät varat välittömästi tuen saajalle.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun tulon, korvauksen tai saamisen suorittajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että tuloa, korvausta tai saamista ei saa suorittaa tuen saajalle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle.

40 §

Sosiaalihuollon asiakkaan ja hänen holhoojansa on annettava viranhaltijalle ja sosiaalilautakunnalle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaalihuollon toteuttamisessa.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada tieto sellaisesta sosiaalihuollon viranhaltijan ja sosiaalilautakunnan hallussa olevasta asiakirjasta ja muusta aineistosta, jolla on merkitystä häntä koskevassa asiassa.

41 §

Milloin sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön etu terveyden, kehityksen tai turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi sitä välttämättä vaatii eikä sosiaalihuollon tarve muutoin ole selvitettävissä, sosiaaliohjeita on oikeus sosiaalijohtajan tai sosiaalishuollon määräyksestä huollon tarpeen selvittämiseksi päästä tällaisen henkilön asuntoon tai muuhun olinpaikkaan.

Ehdotus

38 §

Milloin toimeentulotukea on myönnetty joko kokonaan tai osaksi ennakkona odotettavissa olevaa eläkettä, elinkorkoa, elatusapua, avustusta tai muuta jatkuvaa taikka kertakaikkista tuloa, korvausta tai saamista vastaan, voi 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin periä ja nostaa sen estämättä, mitä muussa laissa säädetään, henkilölle tulevat edellä tarkoitetut tulot, korvaukset ja saamiset siltä ajalta, jolta tukea on annettu ennakkona ja käyttää niitä ennakkona annetun tuen takaisin perintään. Toimielimen on suoritettava toimeentulon takaisin perintään käytettyjen varojen jälkeen jäljelle jäävät varat välittömästi tuen saajalle.

Jos toimielin on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun tulon, korvauksen tai saamisen suorittajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että tuloa, korvausta tai saamista ei saa suorittaa tuen saajalle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain toimielimelle.

40 §

Sosiaalihuollon asiakkaan ja hänen holhoojansa on annettava viranhaltijalle ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaalihuollon toteuttamisessa.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada tieto sellaisesta sosiaalihuollon viranhaltijan ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen hallussa olevasta asiakirjasta ja muusta aineistosta, jolla on merkitystä häntä koskevassa asiassa.

41 §

Milloin sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön etu terveyden, kehityksen tai turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi sitä välttämättä vaatii eikä sosiaalihuollon tarve muutoin ole selvitettävissä, sosiaaliohjeita on oikeus 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen määräämän johtavan sosiaalihuollon viranhaltijan määräyksestä huollon tarpeen selvittämiseksi päästä tällaisen henkilön asuntoon tai muuhun olinpaikkaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

Muun kuin valtion tai kunnan järjestämä sosiaalihuollon palvelutoiminta on lääninhallituksen sekä kunnan sosiaalilautakunnan valvonnassa.

45 §

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymättömällä on oikeus asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla saada päätös sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi, jos hän 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta lautakunnan käsiteltäväksi.

46 §

Sosiaalilautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös lautakunnalle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se lääninoikeudelle.

Kotipalvelua koskevaan sosiaalilautakunnan päätökseen ei palvelusta määrättyä maksua lukuun ottamatta saa kuitenkaan hakea valittamalla muutosta.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta muulloinkaan, milloin muutoksenhausta on säädetty toisin tai se on kielletty, eikä milloin päätös kunnallislain (953/76) mukaan voidaan siirtää kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

47 §

Sosiaalilautakunnan päätös voidaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöön pantava, tai jos päätöksen voimaantumista ei voida sosiaalihuollon järjestämisestä johtuvista syistä siirtää tuonnemmaksi ja sosiaalilautakunta on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

43 §

Muun kuin valtion tai kunnan järjestämä sosiaalihuollon palvelutoiminta on lääninhallituksen sekä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun kunnan toimielimen valvonnassa.

45 §

Päätökseen, jonka 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen alainen viranhaltija on tehnyt, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymättömällä on oikeus asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla saada päätös 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen käsiteltäväksi, jos hän 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta toimieliimen käsiteltäväksi.

46 §

Muutosta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen päätökseen haetaan valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös toimielimelle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se lääninoikeudelle.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, milloin muutoksenhausta on säädetty toisin tai se on kielletty eikä milloin päätös kunnallislain mukaan voidaan siirtää kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

47 §

Päätös, jonka 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin on tehnyt, voidaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöön pantava, tai jos päätöksen voimaantumista ei voida sosiaalihuollon järjestämisestä johtuvista syistä siirtää tuonnemmaksi ja toimielin on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

52 §

Milloin sosiaalihuollon koulutustoiminnan tai sosiaalihuollon tarkoituksenmukaisen toteuttamisen kannalta on välttämätöntä, eikä 1 momen-

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tissa tarkoitettua sopimusta ole saatu aikaan, valtioneuvosto voi määrätä kunnan sosiaalihuollon toimintayksiköiden käyttämisestä koulutustoiminnan järjestämiseen sekä päättää siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnalle.

53 §

Kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sosiaalilautakunnan alainen ammatillinen henkilöstö osallistuu toimialansa täydennyskoulutukseen sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaisesti vähintään kerran viidessä vuodessa.

(kumotaan)

54 §

Sosiaalilautakunnan on tarpeen mukaan oltava yhteistoiminnassa kunnan muiden viranomaisten, naapurikuntien sosiaalilautakuntien ja terveyslautakuntien sekä kunnassa toimivien sellaisten yhteisöjen kanssa, joiden toiminta liittyy kunnan sosiaalihuollon tehtäviin.

54 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen on tarpeen mukaan oltava yhteistoiminnassa kunnan muiden viranomaisten, naapurikuntien toimielinten ja kansanterveystilain (66/72) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten sekä kunnassa toimivien sellaisten yhteisöjen kanssa, joiden toiminta liittyy kunnan sosiaalihuollon tehtäviin.

Sosiaalilautakunnan on myös pyrittävä edistämään kunnan alueella sosiaalihuollon alalla toimivien yhteisöjen keskinäistä yhteistoimintaa sekä siinä tarkoituksessa tehtävä tarpeellisia esityksiä ja aloitteita.

Toimielimen on myös pyrittävä edistämään kunnan alueella sosiaalihuollon alalla toimivien yhteisöjen keskinäistä yhteistoimintaa sekä siinä tarkoituksessa tehtävä tarpeellisia esityksiä ja aloitteita.

55 §

Sosiaalilautakunnan on annettava lääninhallitukselle tietoja kunnan sosiaalihuollosta.

(kumotaan)

59 §

Asiakirjoista, joita sosiaalilautakunta tai sen alainen viranhaltija antaa henkilölle hänen sosiaalihuoltoaan koskevissa asioissa, ei saa periä lunastusta eikä maksua.

(kumotaan)

66 §

Läninhallitus voi erityisestä syystä myöntää enintään viiden vuoden ajaksi kerrallaan kunnalle vapautuksen 10 §:ssä tarkoitettujen sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin virkojen perustamisesta.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Sen estämättä, mitä 10 §:n nojalla säädetään sosiaalityöntekijän ja sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta on tämän lain voimaan tullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen vastaavaan virkaan tai tehtävään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**lastensuojelulain 5 ja 46 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä elokuuta 1983 annetun lastensuojelulain (683/83) 5 ja 46 §, näistä 46 § sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (139/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Suhde muihin lakeihin

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla *ole* toisin säädetty.

46 §

Maksut ja käyttövarat

Sosiaalilautakunta voi periä, milloin se on asianosaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua, avohuollon tukitoimena, sijaishuolto-
 na tai jälkihuolto-
 lapselle annetun perhehoi-
 don tai laitoshuollon taikka asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi tämän vanhemmilta maksua, joka saa määrältään olla enintään lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) 1-3 §:n perusteella määräytyvän elatusavun suuruinen.

Sosiaalilautakunnalla on oikeus maksua vahvistamattakin periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut siltä ajalta, jolloin lapsi saa laitoshuoltoa tai perhehoitoa tai 13 §:n mukaisia asumispalveluja sekä käyttää ne niistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen ja lapsen käyttövaroja varten. Sosiaalilautakunnalla on oikeus periä laitoshuollon tai perhehoidon kustannusten korvaamiseksi kohtuulliseksi katsottavaa maksua myös lapsen tai nuoren sosiaalihuoltolain 29 §:n mukaisista tuloista, korvauksista tai saamisista siltä osin kuin ne ylittävät 4 momentissa tarkoitettujen käyttövarojen ja itsenäistymistä varten tarvittavien varojen määrän.

Maksun määräämisestä, suorittamisesta, perinnästä ja perimättä jättämisestä on muutoin voimassa, mitä sosiaalihuoltolaissa maksuista on säädetty.

Ehdotus

5 §

Suhde muihin lakeihin

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin *säädetä*.

46 §

Maksut ja käyttövarat

Perhe- ja yksilökohtaisesta lastensuojelusta voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

Kun lapsen tai nuoren hoito ja kasvatusta on järjestetty tämän lain 14 §:n tai 5 ja 6 luvun mukaisesti kodin ulkopuolella tai 34 §:n mukaisena jälkihuolto-
 na, on hänen opintojaan, harrastuksiaan ja henkilökohtaisia tarpeita varten annettava käyttövaroja sekä itsenäistymistä varten varattava riittävä määrä varoja siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Kun lapsen tai nuoren hoito ja kasvatustapa on järjestetty tämän lain 14 §:n 5 ja 6 lukujen mukaisesti kodin ulkopuolella tai 34 §:n mukaisena jälkihuoltona, on hänen opintojaan, harrastuksiaan ja henkilökohtaisia tarpeita varten annettava käyttövaroja sekä itsenäistymistä varten varattava riittävä määrä varoja siten, kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**lasten päivähoitosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan lasten päivähoitosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 4 § sekä muutetaan 12 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (698/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Päiväkodissa tulee olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivat toimitilat ja toimintavälineet sekä tehtävään soveltuva ja riittävä henkilökunta.

(kumotaan)

12 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla ole toisin säädetty.

12 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 19, 20, 22, 24, 25, 70 ja 84 §,

sellaisina kuin niistä ovat 19, 20 ja 22 § osittain muutettuina 13 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (26/84) ja 25 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (952/80), sekä

muutetaan 14 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 43 §, 45 §:n 2 momentti sekä 48, 68 ja 69 §,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 2 momentti mainitussa 13 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa, 43 § osittain muutettuna 27 päivänä toukokuuta 1983 annetulla lailla (484/83) ja 48 § 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (702/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 24 §:n 1 ja 2 momentissa, 25, 32, 33, 35, 39 ja 42 §:ssä sekä 4—6 ja 10 luvussa on säädetty erityishuoltopiirin kuntainliitosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 32, 33, 35, 39 ja 42 §:ssä sekä 4—6 ja 10 luvussa säädetään erityishuoltopiirin kuntainliitosta.

19 §

Kuntainliiton hallintoa hoitaa liittohallitus.

(kumotaan)

Liittohallituksen apuna voi olla lautakuntia ja johtokuntia milloin niitä erityishuoltopiirin kuntainliiton hallinnon tai osa-alueen erityishuollon järjestämisen vuoksi pidetään tarkoituksenmukaisina.

20 §

Liittohallituksen avuksi voidaan asettaa erityishuoltoneuvosto, jonka jäsenet liittovaltuusto valitsee enintään toimikaudekseen nimeten samalla puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kehitysvammaisia ja heidän omaisiaan sekä erityishuollon eri osa-alueiden asiantuntemusta. Erityishuoltoneuvoston kokoonpanoon ei sovelleta kunnallislain (953/76) 122 §:n 4 momentin säännöstä liittohallituksen alaisen toimielimen kokoonpanosta.

(kumotaan)

Erityishuoltoneuvoston tehtävänä on seurata ja pyrkiä kehittämään erityishuoltopiirin kuntainliiton järjestämää erityishuoltoa ja tehdä aloitteita sitä koskevista asioista.

22 §

Liittohallituksen alaisena kehitysvammaisten eri-

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tyishuollon johtavana viranhaltijana on erityishuoltopiirin johtaja.

Erytishuoltopiirin johtajan valitsee liittovaltuusto.

Mikäli toisin ei määrätä, valitsee erityishuoltopiirin kuntainliiton muun henkilökunnan liittohallitus.

23 §

Erytishuollon johtoryhmän puheenjohtajana on erityishuoltopiirin johtaja ja jäseninä vähintään kaksi erityishuoltopiirin johtavaa viranhaltijaa siten, että johtoryhmässä on edustettuna lääketieteellinen, kasvatuksellinen ja sosiaalihuollollinen asiantuntemus.

Erytishuollon johtoryhmän jäseninä on vähintään kolme kuntainliiton johtavaa viranhaltijaa siten, että johtoryhmässä on edustettuna lääketieteellinen, kasvatustieteellinen ja sosiaalihuollollinen asiantuntemus.

24 §

Erytishuoltopiirin kuntainliiton toimintayksikössä tai sen osassa tulee olla vastaava johtaja, joka vastaa yksikössä annettavasta erityishuollosta.

Vastaava johtaja voi olla yhteinen kahdelle tai useammalle toimintayksikölle.

Vastaavana johtajana voi toimia myös erityishuollon johtoryhmän jäsen.

(kumotaan)

25 §

Erytishuoltopiirin kuntainliitolla tulee olla johtosääntö.

(kumotaan)

43 §

Erytishuolto ja 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus ovat henkilölle maksuttomia.

Ylläpidosta kunnallisessa ja valtion erityishuollon toimintayksikössä perittävistä maksuista säädetään asetuksella. Sama koskee kunnan, kuntainliiton tai valtion lukuun muualla tapahtuvaa ylläpitoa. Asetuksella voidaan säätää, ettei maksua ylläpidosta peritä 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osalta.

Muulta kuin Suomen kansalaiselta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus edellä tässä pykälässä säädetystä poikkeavin perustein.

43 §

Erytishuollosta voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

45 §

Korvauksen määräämiseksi toimintayksikön edellisen varainhoitovuoden valtionosuuden perusteena olevien käyttökustannusten kokonais-

Korvauksen määräämiseksi toimintayksikön edellisen varainhoitovuoden käyttökustannusten kokonaismäärään lisätään 10 prosenttia.

Voimassa oleva laki

määrään lisätään 10 prosenttia. Näin saadusta määrästä vähennetään 43 §:n mukaiset maksut ja korvaukset ja toimintayksikön muut käyttötulot, lukuunottamatta korkotuloja, valtionosuutta ja kuntien maksuosuuksia käyttökustannuksiin sekä muita tässä laissa säädettyjä erityishuollon korvauksia samoin kuin tuloja, jotka kunta tai kuntainliitto saa sellaisesta toiminnasta, minkä kustannuksiin valtionosuutta ei suoriteta. Erotus jaetaan luvulla, jona käytetään käyttöpäivien tai käyntikertojen kokonaismäärää toiminnan laadusta riippuen, minkä jälkeen osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan henkilön käyttöpäivien tai käyntikertojen luvulla. Saatuun määrään lisätään kutakin käyttöpäivää tai käyntikertaa kohti henkilön suoritettavaksi säädetyn korvauksen määrä, milloin korvausta tai maksua ei peritä.

48 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

68 §

Erityishuoltopiirin kuntainliitto voi *valtioneuvoston suostumuksella* sopia sellaisen terveydenhuoltoalan kuntainliiton kanssa, jonka toimialue käsittää erityishuoltopiirin alueen, että erityishuoltopiirin kuntainliiton varat ja velat siirtyvät terveydenhuoltoalan kuntainliitolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen tekemiseen vaaditaan sekä erityishuoltopiirin että terveydenhuoltoalan kuntainliitossa, että vähintään kaksi kolmannelta liittovaltuuston kaikkien jäsenten yhteenlasketusta äänimäärästä sitä kannattaa.

Jolleivät kuntainliitot sovi 1 momentissa tarkoitetusta yhteenliittymisestä, valtioneuvosto voi, milloin järjestelyä on sekä erityishuollon että terveydenhuollon järjestämisen kannalta pidettävä tarkoituksenmukaisena, kuntainliitot siihen velvoittaa.

69 §

Edellä 68 §:ssä mainitun sopimuksen tai *valtioneuvoston päätöksen* voimaantulosta lukien terveydenhuoltoalan kuntainliitosta on soveltuvin osin voimassa, sen lisäksi mitä siitä muuten on säädetty, mitä erityishuoltopiirin kuntainliitosta tässä laissa säädetään.

Ehdotus

Näin saadusta määrästä vähennetään 43 §:n mukaiset maksut ja korvaukset ja toimintayksikön muut käyttötulot, lukuun ottamatta korkotuloja, valtionosuutta ja kuntien maksuosuuksia käyttökustannuksiin sekä muita tässä laissa säädettyjä erityishuollon korvauksia samoin kuin tuloja, jotka kunta tai kuntainliitto saa sellaisesta toiminnasta, minkä kustannuksiin valtionosuutta ei suoriteta. Erotus jaetaan luvulla, jona käytetään käyttöpäivien tai käyntikertojen kokonaismäärää toiminnan laadusta riippuen, minkä jälkeen osamäärä kerrotaan kysymyksessä olevan henkilön käyttöpäivien tai käyntikertojen luvulla. Saatuun määrään lisätään kutakin käyttöpäivää tai käyntikertaa kohti henkilön suoritettavaksi säädetyn korvauksen määrä, milloin korvausta tai maksua ei peritä.

48 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin säädetä.

68 §

Erityishuoltopiirin kuntainliitto voi sopia sellaisen terveydenhuoltoalan kuntainliiton kanssa, jonka toimialue käsittää erityishuoltopiirin alueen, että erityishuoltopiirin kuntainliiton varat ja velat siirtyvät terveydenhuoltoalan kuntainliitolle.

69 §

Edellä 68 §:ssä mainitun sopimuksen voimaantulosta lukien terveydenhuoltoalan kuntainliitosta on soveltuvin osin voimassa, sen lisäksi mitä muuten on säädetty, mitä erityishuoltopiirin kuntainliitosta tässä laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

70 §

Edellä 68 §:ssä tarkoitettu menettely ei aiheuta muutosta niihin osuuksiin, jotka jäsenkunnilla välittömästi ennen siirtymistä on erityishuoltopiirin kuntainliiton varoihin ja velkoihin, jollei toisin sovita.

(kumotaan)

84 §

Edellä 43 §:ssä tarkoitetut maksut ja korvaukset saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin on säädetty.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**päihdehuoltolain 4 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1986 annetun päihdehuoltolain (41/86) 4 ja 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla ole toisin säädetty.

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

12 §

*Lyhytaikainen hoito väkivaltaisuuden perusteella.
Päätöksen alistaminen*

Sosiaalijohtaja tai sosiaalisihiteeri voi määrätä henkilön tahdostaan riippumatta hoitoon väkivaltaisuuden perusteella päihteiden käytön

12 §

*Lyhytaikainen hoito väkivaltaisuuden perusteella.
Päätöksen alistaminen*

Sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua viranhaltija voi määrätä henkilön tahdos-

Voimassa oleva laki

katkaisemiseksi enintään viideksi vuorokau-
deksi. Jos kunnassa ei ole sosiaalijohtajaa tai
sosiaalisihteeriiä taikka tämä on estynyt tai
esteellinen tehtävää suorittamaan, päätöksen
hoitoon määräämisestä voi tehdä sosiaalilauta-
kunnan puheenjohtaja.

Päätös tehdään sosiaalilautakunnan alaisen
sosiaalityöntekijän esityksestä tai, jos esitystä ei
voida tehdä, sosiaalityöntekijän suostuttua
päätökseen hoitoon ryhtymisestä. Suostumuk-
sen voi antaa sosiaalityöntekijä, joka toimii
sosiaalihuollon tehtäviä hoitavassa kuntainlii-
tossa tai sosiaali- ja terveydenhuollon suunnit-
telusta ja valtionosuudesta annetun lain 3 §:n 1
momentin 3 kohdassa tarkoitettuja palveluja
kunnalle tuottavassa toimintayksikössä.

Päätös, jolla henkilö on määrätty hoitoon
tahdostaan riippumatta, on alistettava heti
lääninoikeuden vahvistettavaksi.

*Sen estämättä, mitä sosiaalihuoltolain 12 §:n
1 momentissa on säädetty, voidaan johtosäännöl-
lä määrätä, että päätöksen hoitoon määräämi-
sestä voi sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin
sijasta tehdä muu sosiaalilautakunnan alainen
johtava viranhaltija.*

Ehdotus

taan riippumatta hoitoon väkivaltaisuuden pe-
rusteella päihteiden käytön katkaisemiseksi
enintään viideksi vuorokaudeksi. *Jos kunnassa
ei ole johtavaa sosiaalihuollon viranhaltijaa* taikka
tämä on estynyt tai esteellinen tehtävää
suorittamaan, päätöksen hoitoon määräämisestä
voi tehdä *sosiaalihuollosta vastaavan toimie-
limen puheenjohtaja.*

Päätös tehdään *toimielimen* alaisen sosiaali-
työntekijän esityksestä tai, jos esitystä ei voida
tehdä, sosiaalityöntekijän suostuttua päätök-
seen hoitoon ryhtymisestä. Suostumuksen voi
antaa sosiaalityöntekijä, joka toimii sosiaali-
huollon tehtäviä hoitavassa kuntainliitossa tai
sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja
valtionosuudesta annetun lain 4 §:n 1 momen-
tin 4 kohdassa tarkoitettuja palveluja kunnalle
tuottavassa toimintayksikössä.

Päätös, jolla henkilö on määrätty hoitoon
tahdostaan riippumatta, on alistettava heti
lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.

9.

Laki**raittiustyölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1982 annetun raittiustyölain (828/82) 5 § sekä *muutetaan* 4, 6 ja 7 §,

sellaisina kuin ne ovat, 4 § osittain muutettuna 31 päivänä maaliskuuta 1988 ja 1 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (296/88 ja 213/91), 6 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla (1276/87) ja 7 § mainitussa 31 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Kunnassa on raittiuslautakunta, jonka on huolehdittava raittiuden edistämisestä sekä alkoholiolojen seuraamisesta.

Kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista raittiuslautakunnan tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kunnanhallitus. Muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen sovelletaan tällöin tämän lain 5 §:ää lukuun ottamatta raittiuslautakuntaa koskevia säännöksiä.

Raittiuslautakunnan on toimittava yhteistyössä erityisesti kunnan terveys-, sosiaali- ja koulutoimen kanssa. Raittiuslautakunnan tehtävistä säädetään asetuksella.

5 §

Raittiuslautakuntaan kuuluu vähintään viisi jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen.

6 §

Raittiuslautakunnalle kuuluvia tehtäviä varten kunnassa voi olla yksi tai useampi viranhaltija.

Tarkemmat säännökset tässä pykälässä tarkoitetun viranhaltijan kelpoisuusehdoista annetaan asetuksella.

7 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta an-

Ehdotus

4 §

Raittiustyön toimeenpanoon, raittiuden edistämiseen ja alkoholiolojen seuraamiseen kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä monijäseninen toimielin, jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa säädetään raittiuslautakunnan tehtäväksi.

Raittiustyöstä vastaavan toimielimen on toimittava yhteistyössä erityisesti kunnan terveys-, sosiaali- ja koulutoimen kanssa. Toimielimen tehtävistä säädetään asetuksella.

(kumotaan)

6 §

Raittiustyön ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

7 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta an-

Voimassa oleva laki

nettua lakia (677/82), jollei lailla *ole* toisin säädetty.

Ehdotus

nettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Sen estämättä, mitä 6 §:n nojalla säädetään raittiustyön ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta on tämän lain voimaan tullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen vastaavaan virkaan tai tehtävään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**lasten kotihoidon tuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla suorittamaan lasten kotihoidon tukeen sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82) ja sosiaali- huoltolakia, jollei lailla *ole* toisin säädetty.

Ehdotus

4 §

Suhde muihin lakeihin

Kunnan tämän lain nojalla suorittamaan lasten kotihoidon tukeen sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/) ja sosiaali- huoltolakia, jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.

Laki**vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (380/87) 5 §, 10 §:n 2 momentti, 14 §, 15 §:n 1 momentti ja 22 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 § osittain muutettuna 17 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (574/88) ja 22 §:n 2 momentti 9 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1071/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Suunnittelu ja rahoitus

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla *ole* toisin säädetty.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa mainitun lain 16 §:ssä on säädetty, suoritetaan valtionosuus tämän lain 8 §:n 2 momentin mukaisten palvelujen ja 9 §:n 2 momentin mukaisten tukitoimien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Ehdotus

5 §

Suunnittelu ja rahoitus

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

10 §

Yksityiskohtainen sääntely

Tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettuun valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

14 §

Palveluista perittävät maksut

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitetut palvelut sekä 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut tulkki-palvelut ja palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut samoin kuin 11 §:ssä tarkoitetut tutkimukset ovat vammaiselle henkilölle maksuttomia. Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus ovat maksuttomia myös muulle 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle.

Kuljetuspalvelusta voidaan periä maksu sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Asetuksella voidaan säätää perittäväksi maksu myös palveluasumisen erityiskustannuksista sil-

Tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettuun valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

14 §

Palveluista perittävät maksut

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

loin, kun henkilö saa niihin korvausta muun lain nojalla.

Maksujen osalta on muutoin voimassa mitä sosiaalihuoltolain (710/82) 28 §:ssä on säädetty.

15 §

Vakuutuslaitoksen korvaus

Jos vakuutuslaitoksen tulee suorittaa vammaiselle henkilölle korvausta tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauslain (154/63), ammattitautilain (638/67), sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), *tapaturmakorvausta saavien invalidihuollosta annetun lain (592/63)*, liikennevakuutuskorvausta saavien invalidihuollosta annetun lain (395/65) tai näitä vastaavan aikaisemman lain nojalla ja kunta on antanut hänelle samaan tarkoitukseen ja samaan aikaan kohdistuvia tämän lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja palveluja tai tukitoimia, siirtyy oikeus korvaukseen kunnalle tilitystä vastaan sellaisena kuin vakuutuslaitoksen olisi tullut suorittaa korvaus vammaiselle henkilölle, jollei kunta olisi tätä palvelua tai tukitoimintaa antanut.

15 §

Vakuutuslaitoksen korvaus

Jos vakuutuslaitoksen tulee suorittaa vammaiselle henkilölle korvausta tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetun lain (154/35), ammattitautilain (638/67), sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), *potilasvahinkolain (585/86)* tai näitä vastaavan aikaisemman lain nojalla ja kunta on antanut hänelle samaan tarkoitukseen ja samaan aikaan kohdistuvia tämän lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja palveluja tai tukitoimia, siirtyy oikeus korvaukseen kunnalle tilitystä vastaan sellaisena kuin vakuutuslaitoksen olisi tullut suorittaa korvaus vammaiselle henkilölle, jollei kunta olisi tätä palvelua tai tukitoimintaa antanut. *Kunnan oikeudesta korvaukseen tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/91) perusteella on säädetty erikseen.*

22 §

Kumottavat säännökset

Suojatyöhön sovelletaan kuitenkin edelleen invalidihuoltolain 1—4, 22, 22 a, 22 c ja 22 d §:ää.

Suojatyöhön sovelletaan kuitenkin edelleen invalidihuoltolain 1 §:n 1—3 momenttia sekä 2—4, 22, 22 a, 22 c ja 22 d §:ää. Näiden säännösten nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12.

Laki**sotilasavustuslain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun sotilasavustuslain (566/48) 13 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (708/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

13 §

Tämän lain nojalla järjestettävään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin *säädetä*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

13.

Laki**lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lapsen elatuksen turvaamisesta 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (122/77) 28 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (707/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

28 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin *säädetä*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

14.

Laki**kansanterveyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 5 §:n 3 momentti, 6 a, 10 ja 13 §, 15 a §:n 3 momentti sekä 20, 21 a, 21 b ja 41 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 3 momentti ja 41 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (71/91), 6 a § 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (598/85), 13 ja 21 b § 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (684/82), 20 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (930/80) sekä 21 a § muutettuna 4 päivänä tammikuuta 1980 annetulla lailla (2/80), mainitulla 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla ja 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla (674/83),

muutetaan 6, 9, 11 ja 12 §, 14 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 4, 5, 7 ja 8 kohta, 14 a §:n 1 momentin johdantokappale, 19 ja 21 §, 47 §:n 1 momentti ja 48 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 § muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1988 ja 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetuilla laeilla (1183/88 ja 730/91), 11 § 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (744/78), 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 14 a §:n 1 momentin johdantokappale ja 19 § mainitussa 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa, 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta 2 päivänä syyskuuta 1976 annetussa laissa (788/76) sekä 7 ja 8 kohta mainitussa 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa, 21 § muutettuna mainitulla 29 päivänä syyskuuta 1978 annetulla lailla sekä 24 päivänä elokuuta 1979 ja 14 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla (675/79 ja 1117/90) ja 47 §:n 1 momentti 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa (257/89), sekä

lisätään 14 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 2 päivänä syyskuuta 1976, 29 päivänä syyskuuta 1978, 17 päivänä syyskuuta 1982 ja 14 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla sekä 29 päivänä marraskuuta 1985 annetulla lailla (903/85), uusi 9 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

(3 mom. kumotaan)

Erityisistä syistä valtioneuvosto voi asianomaisia kuntia kuultuaan velvoittaa ne 2 momentissa tarkoitettuun yhteistoimintaan ja määrätä sen ehdoista sekä kieltää yhteistoiminnan lopettamisen.

6 §

Kunnassa on *terveyslautakunta*, jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa on säädetty *kunnan* terveydenhoitolautakunnan tehtäväksi. Yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhoito ja siihen liittyvä toiminta voidaan kuitenkin antaa myös muun lautakunnan tai sen jaoston tehtäväksi.

Milloin kansanterveystyöstä huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava *terveyslautakunta* yhteisesti jäsenkuntia varten, jolloin jäsenkunnassa ei ole muuta *terveyslautakuntaa*. Jos

6 §

Kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä monijäseninen toimielin (toimielin), jonka sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa on säädetty terveyslautakunnan tai terveydenhoitolautakunnan tehtäväksi. Yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhoito ja siihen liittyvä toiminta voidaan kuitenkin antaa myös muun toimielimen tai sen jaoston tehtäväksi.

Milloin kansanterveystyöstä huolehtii kuntainliitto, sen on asetettava *1 momentissa tarkoitettu toimielin* yhteisesti jäsenkuntia varten. Jos kuntainliittoon on yhden tai useamman

Voimassa oleva laki

kuntainliittoon on yhden tai useamman jäsenkunnan ympäristönsuojelulautakunnan tehtäviä varten asetettu terveyslautakunnan lisäksi erityinen lautakunta, sen tehtäväksi voidaan kyseisten jäsenkuntien osalta antaa myös yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhoito ja siihen liittyvä toiminta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen terveyslautakunnan tehtävät voidaan antaa myös kunnanhallitukselle tai kuntainliiton liittohallitukselle taikka niiden jaostolle.

Terveyslautakunnan jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain (953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita.

Kunnassa voi terveyslautakunnan sijasta olla yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällöin sosiaali- ja terveyslautakuntaan sovelletaan kansanterveystyön osalta, mitä terveyslautakunnasta on säädetty.

Milloin terveyslautakunnassa on viisi tai useampia jaostoja, voidaan johtosäännössä määrätä, että jaoston jäsenenä ja varajäsenenä on valtuuston erikseen tehtävää varten valitsema lautakunnan lisäjäsen ja tämän varajäsen, jotka eivät kuitenkaan saa olla enemmistöjä jaostossa.

6 a §

Terveyslautakunnassa voi olla jaosto joko kutakin kunnan osa-alueetta tai niistä vain jotakin taikka joitakin varten.

Kunnan osa-alueetta varten voi olla myös sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen jaosto. Yhteisessä jaostossa tulee kuitenkin olla vähintään yksi jäsen kummastakin lautakunnasta. Jaostoon sovelletaan kansanterveystyön osalta muutoin, mitä terveyslautakunnasta ja sen jaostosta on säädetty.

Johtosäännössä voidaan määrätä, että jaoston muina jäseninä kuin puheenjohtajana on valtuuston erikseen tehtävää varten valitsemia lautakunnan lisäjäseniä ja näiden varajäseniä. Lautakuntaa edustavaa yhtä jäsentä lukuun ottamatta jaoston jäseneksi ja varajäseneksi on vaalikelpoinen henkilö, jolla on kotipaikka jaoston toiminta-alueella.

Milloin kansanterveystyöstä huolehtii kuntainliitto, voi jaosto olla joko kutakin jäsenkuntaa tai niistä vain jotakin tai joitakin varten. Jäsenkuntaa varten voi olla myös sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen jaosto. Yhteisessä jaostossa tulee olla edustettuna vähintään yksi jäsen

Ehdotus

jäsenkunnan ympäristönsuojelulautakunnan tehtäviä varten asetettu *toimielimen* lisäksi erityinen lautakunta, sen tehtäväksi voidaan kyseisten jäsenkuntien osalta antaa myös yksilön elinympäristöön kohdistuva terveydenhuolto ja siihen liittyvä toiminta.

Toimielimen jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

kummastakin lautakunnasta. Vain yhdellä kummankin lautakunnan edustajalla voi olla kotipaikka asianomaisen jäsenkunnan ulkopuolella, mutta muutoin jaoston jäseneksi ja varajäseneksi on vaalikelpoinen henkilö, jolla on kotipaikka asianomaisessa jäsenkunnassa.

9 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu kansanterveystyön ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen terveyslautakuntaan.

10 §

Kansanterveystyötä ohjaavalla valtion viranomaisella on oikeus ilmoittamaansa asiaa varten vaatia, että terveyslautakunta tai sen osasto kutsutaan koolle. Kokouksessa on viranomaisella tai sen määräämällä edustajalla oikeus olla saapuvilla ja ottaa osaa keskusteluun.

11 §

Terveyslautakunnalla on oikeus saada tehtävänsä hoitamista varten tarvitsemiaan tietoja valtion, seurakunnan ja kunnallisilta viranomaisilta, 14 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalta sekä kaikilta niiltä, jotka suorittavat kansanterveystyötä, ellei salassapitovelvollisuutta koskevista säännöksistä muuta johdu.

12 §

Terveyslautakunnan alaisella viranhaltijalla on oikeus suorittaa toimialaansa kuuluvia tarkastuksia kaikkialla, missä on aihetta epäillä ilmenevän terveydellistä vaaraa tai haittaa. Asunnontarkastuksesta on kuitenkin säädetty erikseen.

13 §

Terveyslautakunnan on annettava lääninhallitukselle tietoja kunnan suorittamasta kansanterveystyöstä.

14 §

Kansanterveystyöhön kuuluvina velvollisuuksina 19 §:ssä mainitussa laissa tarkoitettun toteuttamissuunnitelman rajoissa kunnan tulee:

4) ylläpitää hammashuoltoa, johon luetaan valistus- ja ehkäisytoiminta sekä kunnan asuk-

Ehdotus

9 §

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu kansanterveystyön ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen.

(kumotaan)

11 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toimielimellä on oikeus saada tehtävänsä hoitamista varten tarvitsemiaan tietoja valtion, seurakunnan ja kunnallisilta viranomaisilta, 14 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalta sekä kaikilta niiltä, jotka suorittavat kansanterveystyötä, jollei salassapitovelvollisuutta koskevista säännöksistä muuta johdu.

12 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen alaisella viranhaltijalla on oikeus suorittaa toimialaansa kuuluvia tarkastuksia kaikkialla, missä on aihetta epäillä ilmenevän terveydellistä vaaraa tai haittaa. Asunnontarkastuksesta säädetään kuitenkin erikseen.

(kumotaan)

14 §

Kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä kunnan tulee:

4) ylläpitää hammashuoltoa, johon luetaan valistus- ja ehkäisytoiminta sekä kunnan asuk-

Voimassa oleva laki

kaiden hampaiden tutkimus ja hoito;

5) ylläpitää kouluterveydenhuoltoa, johon luetaan kunnassa sijaitsevien *kansa- ja keskikoulujen*, peruskoulujen, lukioiden *sekä yleisten ammattikoulujen* terveydellisten olojen valvonta ja niiden oppilaiden terveydenhoito sekä oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeellinen erikoistutkimus, niin kuin viimeksi mainitusta asetuksella tarkemmin säädetään;

7) tuottaa kunnan alueella sijaitsevilla työ- ja toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille työnantajan järjestettäväksi työterveyshuoltolain 2 §:ssä tai muissa säädöksissä säädettyjä ja niiden nojalla määrättyjä työterveyshuoltopalveluksia; *sekä*

8) järjestää kunnan alueella toimiville yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville soveltuvin osin työterveyshuoltolain 2 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettua työterveyshuoltoa.

14 a §

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä on säädetty, kunnan, jonka velvollisuudeksi se asetuksella säädetään, tulee kansanterveystyöhön kuuluvina velvollisuuksina 19 §:ssä mainitussa laissa tarkoitettun toteuttamissuunnitelman rajoissa:

15 a §

Jollei 1 momentissa tarkoitettua sopimusta vapaaehtoisesti saada aikaan valtioneuvosto voi, mikäli järjestely terveydenhuoltohenkilökunnan koulutuksen kannalta on tarpeellista, määrätä terveyskeskuksen käyttämisestä koulutukseen ja ehdoista, joilla tämä tapahtuu.

19 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei erikseen ole toisin säädetty.

Ehdotus

kaiden hampaiden tutkimus ja hoito *siinä laajuudessa kuin asetuksella tarkemmin säädetään;*

5) ylläpitää kouluterveydenhuoltoa, johon luetaan kunnassa sijaitsevien peruskoulujen *sekä* lukioiden terveydellisten olojen valvonta ja niiden oppilaiden terveydenhoito sekä oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeellinen erikoistutkimus, niin kuin viimeksi mainitusta asetuksella tarkemmin säädetään.

7) tuottaa kunnan alueella sijaitsevilla työ- ja toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille työnantajan järjestettäväksi työterveyshuoltolain 2 §:ssä tai muissa säädöksissä säädettyjä ja niiden nojalla määrättyjä työterveyshuoltopalveluja;

8) järjestää kunnan alueella toimiville yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville soveltuvin osin työterveyshuoltolain 2 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettua työterveyshuoltoa; *sekä*

9) *järjestää seulontaa ja muita joukkotarkastuksia siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.*

14 a §

Sen lisäksi mitä 14 §:ssä *säädetään*, kunnan, jonka velvollisuudeksi se asetuksella säädetään, tulee kansanterveystyöhön kuuluvina *tehtävinä:*

(3 mom. kumotaan)

19 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei lailla toisin säädetä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

Kansanterveystyön järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

(kumotaan)

21 §

Edellä 14 §:ssä tarkoitetut kunnan velvollisuuteen kuuluvat terveydenhuoltopalvelut ovat niiden käyttäjälle maksuttomia kuitenkin niin, että asetuksella voidaan määrätä potilaalta perittäväksi korvaus fyysikaalisesta hoidosta, sairaankuljetuksesta, hoitoon käytetyistä aineista ja potilaan ylläpidosta terveyskeskuksessa sekä lääkärin ja hammaslääkärin todistuksesta ja lausunnosta, joka ei liity potilaan hoitoon. Muilta kuin Suomen kansalaisilta voidaan asetuksella säätää perittäväksi terveydenhuoltopalveluista maksu ja korvaus, jollei vastavuoroisesta järjestelystä ole valtioiden kesken toisin sovittu. Jos lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvän apuvälineen tarve aiheutuu tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain, liikennevakuutuslain tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitaudista, peritään potilaalle annetusta apuvälineestä sen hankintakustannukset sekä kustannukset apuvälineen uusimisesta ja huollosta.

Terveyskeskuksen tuottamista tämän lain 14 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja 14 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta työterveys- ja huoltopalveluista tai terveyskeskuksen työnantajalle järjestämistä edellä 15 §:n 4 momentissa tarkoitetuista sairaanhoito- ja muista terveydenhuoltopalveluista työnantaja on velvollinen suorittamaan terveyskeskukselle asetuksella säädettävien perusteiden mukaan määräytyvät maksut ja korvaukset terveydenhuollon eri toimenpiteistä ja toiminnoista.

Terveyskeskuksen järjestämästä tämän lain 14 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta työterveys- ja huollosta yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä on velvollinen suorittamaan terveyskeskukselle asetuksella säädettävien perusteiden mukaan määräytyvät maksut ja korvaukset terveydenhuollon eri toimenpiteistä ja toiminnoista.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen maksujen korvausten perusteet on asetuksella määrättävä sellaisiksi, että maksut ja korvaukset peittävät kunnalle keskimäärin aiheutuvat todelliset kustannukset.

21 §

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 a §

Siitä poiketen, mitä 21 §:ssä on potilaan ylläpidosta perittävistä maksuista säädetty, voidaan pysyvästi laitoshoidossa olevalta potilaalta periä ylläpidosta ja hoidosta terveyskeskuksessa asetuksella tarkemmin säädettyihin perusteisiin määrättyä potilaan maksukykyyn mukainen maksu. Maksun määräytymisessä noudatetaan soveltuvin osin sosiaalihuoltolain (710/82) 28 §:ssä tarkoitetun laitoshuollon maksujen määräytymisperusteita. Maksu voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen potilaan toimeentuloedellytykset, elatusvelvollisuus, asuntomenot, hoitoaika tai muut hoidolliset näkökohdat huomioon ottaen on syytä.

(kumotaan)

Pysyvästi laitoshoidossa olevaksi katsotaan henkilö, jota jatkuvasti hoidetaan pääasiallisesti julkisin varoin ylläpidettävässä terveyskeskuksessa, sairaalassa, sairaskodissa, vanhainkodissa, kunnalliskodissa tai muussa huoltolaitoksessa ja joka asetuksella määritellyin perusteisiin katsotaan olevan pysyvästi laitoshoidon tarpeessa.

Maksusta päättää terveyslautakunta. Lautakunta voi kuitenkin vahvistamiensa perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti määrätä alaisensa viranhaltijan päättämään maksun määräämisestä, alentamisesta tai perimättä jättämisestä.

Sen estämättä mitä muualla laissa on säädetty, ovat pysyvästi laitoshoidossa oleva sekä kansaneläkelaitos ja eläketurvakeskus velvollisia antamaan terveyslautakunnalle tai 3 momentissa tarkoitetulle viranhaltijalle tämän pykälän mukaisen maksun määräämiseksi tarpeelliset tiedot.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 4 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa hyötymistarkoituksessa ilmeisen virheellisiä tietoja, terveyslautakunta voi määrätä maksun, mikä todennäköisesti vastaisi oikeiden tietojen perusteella määrättävää maksua.

21 b §

Edellä 21 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun viranhaltijan tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

(kumotaan)

Milloin asianomainen on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on oikeus asetuksessa tarkemmin säädettyä tavalla saada päätös terveyslautakunnan käsiteltäväksi. Tätä tarkoittava vaatimus on tehtävä neljänitoista päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta lauta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kunnan käsiteltäväksi.

Terveyslautakunnan maksun määräämistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan sanotun ajan kuluessa antaa myös terveyslautakunnalle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella lääninoikeudelle.

Lääninoikeuden edellä 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

41 §

Kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että kansanterveystyötä tekevä viranhaltija osallistuu tämän toimialaa koskevaan täydennyskoulutukseen sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaisesti, kuitenkin vähintään kerran viidessä vuodessa.

(kumotaan)

47 §

Terveyslautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännistä.

47 §

Muutosta 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen haetaan valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

48 §

Terveyslautakunnan päätös voidaan panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman, siten kuin kunnallislain 209 §:ssä säädetään. Sanotun säännöksen estämättä voidaan päätös muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöön pantava, tai jos päätöksen voimaantumista ei voida terveydenhoidollisista syistä siirtää tuonnemmaksi ja terveyslautakunta on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

48 §

*Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätös saadaan panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman, siten kuin kunnallislain 146 §:ssä säädetään. Sanotun säännöksen estämättä voidaan päätös muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä täytäntöön pantava, tai jos päätöksen voimaantumista ei voida terveydenhoidollisista syistä siirtää tuonnemmaksi ja *toimielin* on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantumista voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

15.

Laki**kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kansanterveyslain voimaannpanosta 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun lain (67/72) 3 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 5 päivänä joulukuuta 1980, 22 päivänä joulukuuta 1983 ja 22 päivänä joulukuuta 1989 annetuilla laeilla (796/80, 1071/83 ja 1256/89), sekä *muutetaan* 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (593/75), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sairaanhoito on siten maksuton kuin saman lain 21 §:ssä säädetään.

Alle 17-vuotiaiden kunnan asukkaiden kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito on siten maksuton kuin sanotun lain 21 §:ssä säädetään. Vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneiden kunnan asukkaiden kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito on maksutonta sikäli kuin ne koskevat hampaiden tutkimusta ja ehkäisevää hoitoa. Muilta osin peritään 60 prosenttia asetuksella vahvistetuista potilailta perittävistä maksuista ja korvauksista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Mitä edellä on säädetty vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneistä kunnan asukkaista, koskee myös mainittuna vuonna tai sen jälkeen syntyneitä kunnan alueella sijaitsevien kansanterveysasetuksen 7 a §:ssä mainittujen oppilaitosten opiskelijoita ja kansanterveysasetuksen 7 b §:ssä tarkoitettujen kaupunkien merimiesterveidenhuoltoon oikeutettuja henkilöitä.

Asetuksella säädetään, mistä ajankohdasta ja missä toteuttamisjärjestyksessä muidenkin kuin 2 momentissa mainittujen kunnan asukkaiden sanotunlainen hampaiden tutkimus ja hoito on maksuton, sekä sitä ennen perittävästä maksusta ja korvauksesta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan potilaalta periä eräistä lääkintölaitoksen maksujen, korvausten ja palkkioiden yleisistä perusteista annetun lain (547/60) 1 ja 4 §:ssä tarkoitettuja maksuja ja korvauksia sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään. Sama koskee mainitun lain 3 §:ssä tarkoitettuja tapaturmavakuutuksia myöntäviltä yhteisöiltä perit-

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

täviä maksuja ja korvauksia.

5 §

Mikäli 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta ei enää käytetä kansanterveyslaissa tarkoitettuun toimintaan, on noudatettava, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 24 §:ssä on säädetty.

Jos 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta ei enää käytetä kansanterveyslaissa tarkoitettuun toimintaan, on noudatettava, mitä *sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta* annetun lain (/) 30 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

16.

Laki

erikoissairaanhoitolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoitolain (1062/89) 18 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 19, 20, 22, 23, 26, 27 ja 38—41 §, 47 §:n 3 momentti, 11 luku sekä 54 ja 56 §, sekä *muutetaan* 4 §, 10 §:n 5 momentti, 28 §:n 1—3 momentti, 37 § ja 12 luvun otsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Kuntien tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla *ole* toisin säädetty.

4 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin *säädetä*.

10 §

Sairaanhoitopiirin kuntainliiton 1—4 momentissa säädettyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Sairaanhoitopiirin kuntainliiton 1—4 momentissa säädettyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

18 §

Sairaanhoitopiirin hallintoa hoitaa liittohallitus.

Sairaanhoitopiirin kuntainliitossa on psykiat-

(1 mom. kumotaan)

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rista erikoissairaanhoidtoa varten lautakunta, jonka tehtävänä on kehittää ja yhteensovittaa piirin alueella annettavaa psykiatrasta erikoissairaanhoidtoa. Jos sairaanhoitopiirissä on vain yksi psykiatrasta hoitoa antava sairaala, voi lautakuntana toimia tämän sairaalan johtokunta.

Liittohallituksen apuna voi olla muita liittohallituksen alaisia lautakuntia, jos niitä sairaanhoidon hallinnon tai eri toimintojen yhteensovittamisen vuoksi pidetään tarkoituksenmukaisena.

Tässä pykälässä tarkoitettujen lautakuntien kokoonpanosta ja tehtävistä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

(4 mom. kumotaan)

(5 mom. kumotaan)

19 §

Liittohallituksen alaisena on kutakin sairaalaa ja siihen liittyvää muuta toimintaa varten johtokunta. Se voi olla myös yhteinen kahdelle tai useammalle sairaanhoitopiirin sairaalalle. Jos sairaanhoitopiirissä on vain yksi sairaala, voi sairaalan johtokuntana toimia liittohallitus.

(kumotaan)

Liittovaltuusto voi muodostaa sairaanhoitopiirin osavastuualueita, joilla kullakin on oma johtokunta. Samalla liittovaltuusto määrää niihin kuuluvat kunnat, sairaalat ja muut toimintayksiköt sekä määrää ne tehtävät, joista osavastuualue vastaa. Osavastuualueella ei tällöin ole erillistä 1 momentissa tarkoitettua johtokuntaa.

20 §

Jäsenet 19 §:n 2 momentissa tarkoitettun osavastuualueen johtokuntaan on valittava osavastuualueeseen kuuluvista kunnista ja siten, että johtokunnan kokoonpanoa kunnallislain 122 §:n 4 momentin mukaan määrättäessä otetaan huomioon vain ne kunnat, jotka liittovaltuuston päätöksen mukaan kuuluvat asianomaiseen osavastuualueeseen.

(kumotaan)

Mitä 1 momentissa on säädetty osavastuualueen johtokunnan kokoonpanosta, koskee soveltuvin osin sairaanhoitopiirien yhteistä laitosta tai muuta toimintayksikköä varten asetettavaa yhteisjohtokuntaa.

22 §

Johtokunnan tehtävänä on:

(kumotaan)

1) johtaa, valvoo ja kehittää asianomaisen sairaalan tai toimintayksikön taikka osavastuualueen sekä muuta alaistansa toimintaa;

2) valmistella ja laatia alaistaan toimintaa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

koskevilta osilta ehdotukset kuntainliiton talousarvioksi ja kuntainliittosuunnitelmaksi;

3) päättää liittovaltuuston tai liittohallituksen antamien yleisten ohjeiden mukaan alaistaan toimintaa varten talousarviossa ja sen nojalla osoitettujen määrärahojen käytöstä;

4) valita ja ottaa alaisensa henkilöstö, mikäli 27 §:stä ei muuta johdu tai tehtävää ole siirretty johtosäännöllä johtokunnan alaiselle viranhaltijalle;

5) ratkaista muut sille perussäännössä tai johtosäännössä määrätyt asiat ja suorittaa muut näiden mukaan sille kuuluvat tehtävät; sekä

6) tehdä kohdaltaan ehdotukset ja antaa lausunnot liittovaltuuston ja liittohallituksen päätettävistä asioista sekä huolehtia osaltaan liittovaltuuston ja liittohallituksen päätösten täytäntöönpanosta.

Johtokunta tai sen puheenjohtaja voi siirtää viranhaltijan päättämän asian johtokunnan käsiteltäväksi. Päätös asian siirtämisestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa viranhaltijan päätöksen tekemisestä. Johtokunta voi kumota viranhaltijan päätöksen tai muuttaa sitä tai palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

23 §

Sairaanhoitopiirin kuntainliittoon sovelletaan tässä laissa säädetyn poikkeuksin kunnallislain säännöksiä.

Sairaanhoitopiirin kuntainliitolla tulee olla johtosääntö, jossa muun muassa määritellään:

1) välittömästi liittohallituksen alaisten johtavien viranhaltijoiden asema ja tehtävät;

2) sairaalan ja sairaanhoidon toimintayksikön viranhaltijoiden sairaanhoidolliset johto- ja vastuusuhteet; sekä

3) potilaan sijoittamiseen ja hoitoon ottamiseen liittyvät vastuusuhteet.

Välittömästi liittohallituksen alaiseen johtoryhmään kuuluvat sairaanhoitopiirin johtaja, sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri ja sairaanhoitopiirin hallintoylijohtaja. Johtoryhmään voi kuulua myös muita johtosäännössä määrättyjä sairaanhoitopiirin viranhaltijoita.

(kumotaan)

26 §

Yliopistollisessa sairaalassa on johtokunta, johon sovelletaan tässä luvussa säädetyn poikkeuksin, mitä 5 luvussa on säädetty.

Sairaanhoitopiirin alueella sijaitsevalla yliopistolla on oikeus nimetä yliopistollisen sairaan-

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lan johtokuntaan kaksi jäsentä. Näihin jäseniin ei sovelleta kunnallislain 122 §:n 4 momentin eikä 123 §:n säännöksiä.

27 §

Yliopistollisessa sairaalassa on ylilääkäritoimikunta. Ylilääkäritoimikunnassa on yliopistolisen sairaalan johtava lääkäri puheenjohtajana ja johtavan lääkärin varamies varapuheenjohtajana sekä jäsenenä 7—15 ylilääkärinä, jotka johtokunta valitsee yliopistoa kuultuaan. Ylilääkäritoimikunnan jäsenistä tulee vähintään puolet olla yliopiston viranhaltijoita.

Ylilääkäritoimikunnan tehtävänä on ottaa sairaalan lääkärit ja tutkimushenkilökunta, jolle tehtävää ole johtosäännöllä siirretty johtokunnan alaiselle viranhaltijalle. Hallintoylilääkärin ja hallintolääkärin valitsee kuitenkin johtokunta. Yliopiston viranhaltijoiden toimimisesta sairaanhoitopiirin kuntainliiton virassa säädetään 28 ja 29 §:ssä. Ylilääkäritoimikunta käsittelee yliopistolisen sairaalan sairaanhoitoa, opetusta ja tutkimusta koskevia asioita.

Johtokunnalla on oikeus siirtää ylilääkäritoimikunnan ratkaisema asia johtokunnan käsiteltäväksi. Johtokunta voi tällöin kumota ylilääkäritoimikunnan päätöksen tai muuttaa sitä taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Ylilääkäritoimikuntaan sovelletaan muutoin lautakuntaa koskevia kunnallisia säännöksiä.

28 §

Yliopistollisessa sairaalassa toimivan yliopiston lääketieteellisen koulutusyksikön professorit voivat toimia sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla yliopistollisen sairaalan ylilääkärin sivuviran tai -toimen haltijoina. Yliopiston muut opettajat voivat sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla toimia yliopistollisen sairaalan lääkärin tai muun sivuviran tai -toimen haltijana sen mukaan, kuin johtokunta ylilääkäritoimikunnan esityksestä tarkemmin määrää.

Jos professori ei ole käytettävissä ylilääkärin tehtävien hoitoon tai jos johtokunta katsoo siihen olevan erityistä syytä, johtokunta voi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan professorin sijasta määrätä ylilääkäriksi yliopiston apulaisprofessorin tai sairaalan viranhaltijan, jolla on vähintään dosentin pätevyys.

(kumotaan)

28 §

Yliopistollisessa sairaalassa toimivan yliopiston lääketieteellisen koulutusyksikön professorit voivat toimia sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla yliopistollisen sairaalan ylilääkärin sivuviran tai -toimen haltijoina. Yliopiston muut opettajat voivat sairaanhoitopiirin kuntainliitolle antamansa suostumuksen mukaisesti samalla toimia yliopistollisen sairaalan lääkärin tai muun sivuviran tai -toimen haltijana sen mukaan, kuin sairaanhoitopiirin kuntainliitto tarkemmin määrää.

Jos professori ei ole käytettävissä ylilääkärin tehtävien hoitoon tai jos sairaanhoitopiirin kuntainliitto katsoo siihen olevan erityistä syytä, kuntainliitto voi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan professorin sijasta määrätä ylilääkäriksi yliopiston apulaisprofessorin tai sairaalan viranhaltijan, jolla on vähintään dosentin pätevyys.

Voimassa oleva laki

Yliopistollisessa sairaalassa voi olla myös muu johtokunnan valitsema ylilääkäri kuin yliopiston viranhaltija.

37 §

Tutkimuksesta ja hoidosta sairaalassa ja erillisessä toimintayksikössä peritään asetuksella säädetty maksut potilaalta tai siltä, joka hänen puolestaan on niiden suorittamisesta vastuussa. Asetuksella voidaan myös säätää, että tietyt sairaanhoitopalvelut ovat potilaalle maksuttomia.

Jos lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvän apuvälineen tarve aiheutuu tapaturmavakuutuslain (608/48), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), potilasvahinkolain (585/86) tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitaudista, peritään potilaalle annettusta apuvälineestä kuitenkin sen hankintakustannukset sekä kustannukset apuvälineen uusimisesta ja huollosta.

Muulta kuin Suomen kansalaiselta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus 1 momentissa säädetystä poikkeavin perustein, jollei vastavuoroisesta järjestelystä ole valtioiden kesken toisin sovittu.

38 §

Tässä laissa tarkoitetuissa muissa kuin psykiatrisissa sairaaloissa voi asetuksella säädettävien yleisten maksuluokkien lisäksi olla erikoismaksuluokka potilaita varten, jotka haluavat päästä sellaisen lääkärin hoitoon, jolla on lääninhallituksen myöntämässä laajuudessa oikeus hoitaa potilaita erikoismaksuluokassa.

Erikoismaksuluokassa hoidettavilta potilailta voidaan periä lisämaksuja sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Lääkärillä on oikeus saada palkkiona hänen erikoismaksuluokassa hoitamiltaan potilailta perittäviä lisämaksuja vastaava määrä.

39 §

Siitä poiketen mitä 37 §:ssä on säädetty, voidaan pitkäaikaisesti laitoshoidossa olevalta potilaalta periä ylläpidosta ja hoidosta sairaalassa, toimintayksikössä ja perhehoidossa asetuksella tarkemmin säädettävien perusteiden määräätyvä potilaan maksukyvyyn mukainen maksu. Maksun

Ehdotus

Yliopistollisessa sairaalassa voi olla myös muu *sairaanhoitopiirin kuntainliiton* valitsema ylilääkäri kuin yliopiston viranhaltija.

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määräytymisessä noudatetaan soveltuvin osin sosiaalihuoltolain (710/82) 28 §:ssä tarkoitettua laitoshuollon maksujen määräytymisperusteita. Maksu voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen potilaan toimeentuloedellytykset, elatusvelvollisuus, asuntomenot, hoitoaika tai muut hoidolliset näkökohdat huomioon ottaen on syytä.

Pitkäaikaisesti laitoshoidossa olevaksi katsotaan henkilö, jota jatkuvasti hoidetaan pääasias-
sa julkisin varoin ylläpidettävässä terveyskeskuk-
sessa, sairaalassa, huoltolaitoksessa tai muussa
toimintayksikössä ja jonka asetuksella määritel-
lyin perustein katsotaan olevan pitkäaikaisen
laitoshoidon tarpeessa.

40 §

Edellä 39 §:ssä tarkoitettua maksusta päät-
tää johtokunta liittohallituksen vahvistamien pe-
rusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti, jollei
tehtävää ole johtosäännöllä siirretty johtokunnan
alaiselle viranhaltijalle.

(kumotaan)

Sen estämättä, mitä muualla laissa on säädet-
ty, pitkäaikaisesti laitoshoidossa oleva sekä kan-
saneläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat velvolli-
sia antamaan johtokunnalle tai 1 momentissa
tarkoitettulle viranhaltijalle maksun määräämi-
seksi tarpeelliset tiedot.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 2 momen-
tissa tarkoitettuja tietoja tai antaa hyötymistarkoi-
tuksessa ilmeisen virheellisiä tietoja, johtokunta
voi määrätä maksun, joka todennäköisesti vas-
taksi oikeiden tietojen perusteella määrättävää
maksua.

41 §

Edellä 40 §:ssä tarkoitettuun viranhaltijan te-
kemään päätökseen ei saa valittamalla hakea
muutosta.

(kumotaan)

Jos maksuvelvollinen on tyytymätön 1 momen-
tissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on oikeus
saattaa päätös johtokunnan käsiteltäväksi. Tätä
tarkoittava vaatimus on tehtävä kirjallisesti 14
päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut pää-
töksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet
sen saattamisesta johtokunnan käsiteltäväksi.

Maksun määräämistä koskevaan johtokunnan
päätökseen haetaan muutoksenhausta hallinto-
asioista annetussa laissa (154/50) säädetyssä
järjestyksessä muutosta valittamalla lääninoikeu-
teen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi
saamisesta. Valitus voidaan sanotun ajan kulu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

essa antaa myös johtokunnalle, jonka on toimittava se oman lausuntonsa ohella lääninoikeudelle. Lääninoikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

47 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain mukainen valtionosuus suoritetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vain jäljelle jääviin käyttömenoihin.

(3 mom. kumotaan)

11 luku

Kuntien maksuosuudet

(11 luku kumotaan)

50 §

Jäsenkuntien maksuosuudet sairaanhoitopiirin kuntainliiton pääomameneihin määräytyvät siten, että jäsenkunnan osuudeksi katsotaan sen suuruisen määrä, mikä kunkin sairaalan tai toimintayksikön kolmen edellisen varainhoitovuoden käytöstä tulee kunnasta olevien potilaiden osalle.

Jos kysymyksessä on uusi sairaala tai uusi toimintayksikkö, lasketaan jäsenkunnan osuus ennakolta sen arvioidun käytön mukaan ja lopullisesti 1 momentissa mainitun perusteen mukaan. Sama koskee jäsenkunnan osuuden määrittämistä laitoksen tai toimintayksikön laajentamisesta aiheutuviin pääomameneihin.

Jäsenkunnan osuus pääomameneihin, jotka aiheutuvat kuntainliiton keskushallintoon tai muutoin koko kuntainliiton toimintaan erillisenä kohdistuvista toimenpiteistä, määrätään 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan siten, että jäsenkunnan osuudeksi kustannuksista katsotaan sen suuruisen määrä, mikä kolmen edellisen varainhoitovuoden käytöstä kaikissa sairaanhoitopiirin kuntainliiton sairaaloissa tai toimintayksiköissä tulee kunnasta olevien potilaiden osalle.

51 §

Jäsenkuntien maksuosuudet sairaanhoitopiirin kuntainliiton käyttömenoihin määrätään kunkin sairaalan tai toimintayksikön osalta erikseen siten, että se vastaa kunnasta olevien potilaiden asianomaisen sairaalan tai toimintayksikön käyttöä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 1 momentissa tarkoitettua osuutta laskettaessa luetaan kunkin sairaalan tai toimintayksikön käyttömenoihin myös näiden menojen osuutta kuntainliiton laitosten käyttömenojen kokonaismäärästä vastaava osuus sellaisista menoista, jotka aiheutuvat kuntainliiton keskushallinnosta tai muutoin kohdistuvat kuntainliiton koko toimintaan.

Jäsenkuntien maksuosuudet sairaanhoitopiirin kuntainliiton suorittamiin 42 §:ssä tarkoitettuihin korvauksiin määrätään sairaansijalla annettun hoidon ja muiden korvausten osalta erikseen siten, että jäsenkunnan osuudeksi katsotaan se määrä, mikä vastaa kunnasta olevien potilaiden osuutta korvausten perusteena olevien hoito- ja käyttöpäivien sekä käyntikertojen yhteismäärästä.

52 §

Edellä 50 ja 51 §:ssä tarkoitettuja maksuosuuksia laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n mukainen kuntakohtainen valtionosuus.

53 §

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan, mikäli sairaanhoitopiirin jäsenkuntien maksuosuuksista ei ole muuta sovittu.

12 luku

Jäsenkuntien osuudet kuntainliiton varoista ja vastuu veloista

54 §

Jollei toisin ole sovittu, määräytyvät jäsenkuntien osuudet sairaanhoitopiirin kuntainliiton varoihin ja vastuu sen veloista niiden osuuksien suhteessa, joilla jäsenkunnat ovat osallistuneet kuntainliiton pääomameneihin. Maksuosuudet muutetaan kuitenkin sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään jäsenkuntien osuuksien määräämisajankohdan rahanarvoon huomioon ottaen kohtuullinen arvovähennys.

56 §

Kelpoisuudesta sairaanhoitopiirin kuntainliiton virkoihin voidaan tarvittaessa säätää asetuksella.

12 luku

Korvauksen suorittaminen sairaanhoitopiirijakoja muutettaessa

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

17.

Laki

erikoissairaanhoidolain voimaanpanosta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan erikoissairaanhoidolain voimaanpanosta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1063/89) 23 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 §

Mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja avustuksista annetun lain (35/73) 24 §:ssä on säädetty, ei sovelleta tässä laissa säädettyihin luovutuksiin.

23 §

Mitä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 30 §:ssä säädetään, ei sovelleta tässä laissa säädettyihin luovutuksiin.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

18.

Laki**Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1064/89) 6 §:n 3 momentti sekä 12 ja 15 § sekä
muutetaan 2 §:n 4 momentti sekä 7, 9 ja 19 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Sairaalan tehtävät

Sairaalan 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (677/82) 4 §:ssä tarkoitetussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

Sairaalan 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyistä tehtävistä annetaan tarkempia ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (/) 5 §:ssä tarkoitetussa valtakunnallisessa suunnitelmassa.

6 §

Viittaussäännös

Kuntainliitolla on oltava erikoissairaanhoidon lain 23 §:ssä tarkoitettu johtosääntö. Lisäksi kuntainliittoon on sovellettava erikoissairaanhoidon lain 23 §:n 3 momentin säännöstä liittohallituksen alaisesta johtoryhmästä.

(3 mom. kumotaan)

7 §

Suunnittelu ja valtionosuus

Liittovaltuuston on vuosittain laadittava sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu toteuttamissuunnitelma tässä laissa tarkoitetusta toiminnasta.

7 §

Valtionosuus

Kuntainliitolle suoritetaan vahvistetun toteuttamissuunnitelman mukaisen toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain sekä erikoissairaanhoidon lain 47 §:n 1 ja 3 momentin mukainen valtionosuus.

Kuntainliitolle ja erillisenä kuntainliittona toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntainliitolle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidon lain 47 §:n 1 momentin mukainen valtionosuus.

Jollei kuntainliitto ole sisällyttänyt toteuttamissuunnitelmaansa sille tämän lain 2 §:n mukaan kuuluvia tehtäviä, voidaan toteuttamissuunnitelma jättää kokonaan vahvistamatta.

Erillisenä kuntainliittona toimivan Lastenlinnan sairaalan kuntainliiton on osaltaan laaditta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

va 1 momentissa tarkoitettu toteuttamissuunnitelma, joka alistetaan lääninhallituksen vahvistettavaksi osana 1 momentissa tarkoitettua Helsingin yliopistollisen keskussairaalan toteuttamissuunnitelmaa. Valtionosuus kuntainliitolle suoritetaan 2 momentin mukaisesti.

9 §

Maksut

Tässä laissa tarkoitetuista erikoissairaanhoidon palveluista perittävistä maksuista on voimassa, mitä erikoissairaanhoidon lain 8 luvussa on säädetty. Mainitun lain 39 §:ssä tarkoitetuista maksuista päättää kuitenkin liittohallitus, jollei tehtävää ole johtosäännöllä siirretty liittohallituksen alaiselle viranhaltijalle.

12 §

Ylilääkäritoimikunta

Kuntainliitossa on ylilääkäritoimikunta. Ylilääkäritoimikunnassa on johtava lääkäri puheenjohtajana ja hänen varamiehensä varapuheenjohtajana sekä jäsenenä liittovaltuuston päätöksen mukaan 7—15 liittovaltuuston toimikaudekseen valitsemaa ylilääkärinä, joista liittohallitus yliopistoa kuultuaan tekee esityksen. Ylilääkäritoimikunnan jäsenistä tulee vähintään puolet olla yliopiston viranhaltijoita.

Ylilääkäritoimikunnan tehtävänä on ottaa sairaalan lääkärit ja tutkimushenkilökunta, jollei tehtävää ole johtosäännöllä siirretty viranhaltijalle. Hallintoylilääkärin ottaa kuitenkin liittohallitus. Yliopiston viranhaltijoiden toimimisesta sairaalan viranhaltijoina säädetään 13 §:ssä.

Ylilääkäritoimikunta käsittelee Helsingin yliopistollisen keskussairaalan sairaanhoitoa, opeusta ja tutkimusta koskevia asioita.

Liittohallituksella on oikeus siirtää ylilääkäritoimikunnan ratkaisema asia liittohallituksen käsiteltäväksi. Liittohallitus voi tällöin kumota ylilääkäritoimikunnan päätöksen tai muuttaa sitä taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Ylilääkäritoimikuntaan sovelletaan muutoin lautakuntaa koskevia kunnallislain säännöksiä.

9 §

Maksut

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

Kuntien maksuosuudet sekä osuudet kuntainliiton varoista ja vastuu veloista

Sairaanhoitopiirien maksuosuudet kuntainliiton menoihin sekä vastuu kuntainliiton varoista ja veloista määräytyy sen mukaan mitä erikoissairaanhoitolain 50—54 §:ssä säädetään sairaanhoitopiirin kuntainliiton jäsenkuntien osuuksista ja vastuusta.

(kumotaan)

19 §

Erinäiset säännökset

Erikoissairaanhoitolain 56—58 §:ää ja erikoissairaanhoitolain voimaanpanosta annetun lain 22 ja 23 §:ää noudatetaan soveltuvin osin tässä laissa tarkoitettuun toimintaan.

19 §

Erinäiset säännökset

Erikoissairaanhoitolain 57 ja 58 §:ää sekä erikoissairaanhoitolain voimaanpanosta annetun lain 22 ja 23 §:ää noudatetaan soveltuvin osin tässä laissa tarkoitettuun toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

19.

Laki**mielenterveyslain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 3 §:n 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Mielenterveyspalvelujen järjestäminen

Kuntien tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla ole toisin säädetty.

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

20.

Laki**aluesairaaloiden ja sairasmajojen lakkauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluesairaaloiden ja sairasmajojen lakkauttamisesta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain (142/51) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (685/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82) sekä kansanterveyslakia (66/72), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

Ehdotus

3 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/) sekä kansanterveyslakia (66/72), *jollei* lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

23.

Laki**terveydenhoitolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä elokuuta 1965 annetun terveydenhoitolain (469/65) 10 §, sellaisena kuin se on muutettuna 17 päivänä syyskuuta 1982 ja 17 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla (679/82 ja 73/91), sekä

muutetaan 11 §,

sellaisena kuin se on mainitussa 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Terveydenhoitoa varten kunnalla voi olla terveystarkastajan virkoja ja muuta henkilöstöä.

Terveystarkastajan virka voi olla sivuvirka tai viran tehtävät voidaan yhdistää kunnan muuhun virkaan. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla myös yhteinen terveystarkastajan virka.

Ehdotus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

11 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla ole toisin säädetty.

Ehdotus

11 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

24.

Laki

tartuntatautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun tartuntatautilain (583/86) 7 §:n 2 momentti, 8 ja 26 § sekä 36 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Kunnallisista yleissairaaloista annetun lain (561/65) 2 §:ssä tarkoitetun keskussairaalan kuntainliiton tulee ohjata tartuntatautien vastustamistyötä sekä järjestää tartuntatautien erikoissairaanhoidon keskussairaala-alueella siten kuin mainitussa laissa ja tässä laissa säädetään. Keskussairaalan kuntainliiton tulee osallistua muuhun tartuntatautien vastustamistyöhön siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 7 §:ssä tarkoitetun sairaanhoitopiirin kuntainliiton tulee ohjata tartuntatautien vastustamistyötä sekä järjestää tartuntatautien erikoissairaanhoidon sairaanhoitopiirin alueella siten kuin mainitussa laissa ja tässä laissa säädetään. Sairaanhoitopiirin kuntainliiton tulee osallistua muuhun tartuntatautien vastustamistyöhön siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

8 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jollei erikseen ole toisin säädetty.

Tartuntatautien vastustamistyötä järjestettä-

8 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Tartuntatautien vastustamistyötä järjestettä-

Voimassa oleva laki

essä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

26 §

Tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi epäillyn henkilön tutkimus- ja hoitomaksuista sekä hänelle määrättyjen lääkkeiden ja sairaankuljetusajoneuvolla suoritettavan kuljetuksen sekä 20 §:ssä tarkoitettujen todistuksen maksuista taikka niiden maksuttomuudesta säädetään erikseen.

36 §

Keskussairaalan kuntainliitto voi 7 §:n 2 momentissa säädetyn veloitteen täyttämiseksi tehdä toisen keskussairaalan kuntainliiton *taikka muuta kunnallista erikoislääkärijohtoista sairaalaa* tai terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoista sairaalaa ylläpitävän kunnan tai kuntainliiton kanssa sopimuksen tartuntatautipotilaiden hoitamisesta.

Ehdotus

essä noudatetaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa suunnitelmassa annettuja ohjeita.

26 §

Tämän lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (/) säädetään.

36 §

Sairaanhoitopiirin kuntainliitto voi 7 §:n 2 momentissa säädetyn veloitteen täyttämiseksi tehdä toisen sairaanhoitopiirin kuntainliiton tai terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoista sairaalaa ylläpitävän kunnan tai kuntainliiton kanssa sopimuksen tartuntatautipotilaiden hoitamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25.

Laki**kemikaalilain 61 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/89) 61 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

61 §

Valtionosuus kunnille

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan, *jollei lailla toisin säädetä, mitä sosiaali- ja terveydenhuollosta säädetään* sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa (677/82).

Ehdotus

61 §

Valtionosuus kunnille

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta *annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

26.**Laki****elintarvikelain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä heinäkuuta 1941 annetun elintarvikelain (526/41) 8 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (680/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***8 §**

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla ole toisin säädetty.

8 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

27.

Laki**maidontarkastuslain 4 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä heinäkuuta 1946 annetun maidontarkastuslain (558/46) 4 a §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (681/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 a §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

4 a §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

28.

Laki**lihantarkastuslain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1960 annetun lihantarkastuslain (160/60) 5 a §, sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (682/82), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 a §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), ellei lailla *ole* toisin säädetty.

5 a §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), *jollei* lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

29.

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 17 päivänä elokuuta 1990 annetun eläinlääkintähuoltolain (685/90) 11 ja 23 §,
muutetaan 13, 15 ja 16 § sekä
lisätään 9 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Jos kunta ylläpitää kahta tai useampaa kunnaneläinlääkärin virkaa, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtävän- jaosta.

13 §

Kunnan tulee periä eläimen omistajalta tai haltijalta *klinikkamaksu* eläimen vastaanotto- käynnistä silloin, kun kunta on järjestänyt toimitilat ja toimintavälineet 8 §:n 2 momentissa mainittuja eläinlääkäripalveluja varten. *Klinikkamaksun suuruus on määrättävä sellaiseksi, että se peittää vastaanottokäynnistä kunnalle keskimäärin aiheutuvat todelliset kustannukset.*

Kunta voi lisäksi periä maksun eläimen ylläpidosta silloin, kun eläintä joudutaan säilyttämään kunnan järjestämissä tiloissa 1 momentissa mainittuihin palveluihin kuuluvaa eläinlääkäriäntavun antamista varten.

15 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jollei lailla *ole* toisin säädetty.

16 §

Kunnan tulee korvata eläimen omistajalle tai haltijalle eläinlääkärille suoritetusta käyntimaksun ja matkakustannusten korvauksen yhteis-

13 §

Kunta voi periä eläimen omistajalta tai haltijalta *klinikkamaksun* eläimen vastaanotto- käynnistä silloin, kun kunta on järjestänyt toimitilat ja toimintavälineet 8 §:n 2 momentissa mainittuja eläinlääkäripalveluja varten.

Kunta voi lisäksi 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittujen eläinlääkäripalvelujen osalta periä muun kotieläimen kuin hyötyeläimen omistajalta tai haltijalta klinikkamaksun eläimen vastaanottokäynnistä.

Kunta voi myös periä maksun eläimen ylläpidosta silloin, kun eläintä joudutaan säilyttämään kunnan järjestämissä tiloissa 1 ja 2 momentissa mainittuihin palveluihin kuuluvaa eläinlääkäriäntavun antamista varten.

15 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin *säädetä*.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

16 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määrästä se osa, joka käyntiä kohden ylittää virkaehtosopimuksessa määrätyn 15 kilometrin menomatkaa vastaavan käyntimaksun ja edestakaista matkaa vastaavan matkakustannusten korvauksen yhteismäärän silloin, kun käynti on suoritettu eläinlääkäriavun antamiseksi kunnan alueella pidettävälle hyötyeläimelle.

Kunta voi osallistua myös hyötyeläimelle annetusta eläinlääkäriavusta johtuneista toimenpidemaksuista eläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Valtionosuuteen oikeuttaviksi kunnan menoiksi luetaan tällöin vain ne kustannukset, jotka ovat aiheutuneet kunnan osallistumisesta siihen toimenpidemaksun osaan, joka on käyntiä kohden suurempi kuin 1 momentissa mainittu käyntimaksun ja matkakustannusten korvauksen yhteismäärä eikä ylitä mainittua yhteismäärää nelinkertaisena.

Kunta voi osallistua eläinlääkäriin hyötyeläimelle antamasta eläinlääkäriavusta johtuneista käyntimaksusta, matkakustannusten korvauksesta sekä toimenpidemaksuista eläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

30.

Laki

tuoteturvallisuuslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun tuoteturvallisuuslain (914/86) 21 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82).

21 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

31.

Laki**kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 24 päivänä tammikuuta 1986 annetun lain (64/86) 7 §,

sellaisena kuin se on osittain muutettuna 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla (729/91), sekä

muutetaan 8 §,

sellaisena kuin se on 2 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (512/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Viranhaltijat

Ympäristönsuojelun tehtävien hoitamista varten voi kunnan palveluksessa olla yksi tai useampi viranhaltija. Virka voidaan perustaa päävirkana tai sivuvirkana taikka tehtävät yhdistää kunnan muuhun virkaan. Virka voidaan perustaa myös yhdistelmävirjana tai se voi olla useamman kunnan yhteinen.

Ympäristönsuojelun ammatillisella henkilöstöllä, jonka palkkaukseen suoritetaan valtionosuutta, tulee olla tehtävän edellyttämä ympäristöministeriön hyväksymä pätevyys.

(kumotaan)

8 §

Suunnittelu- ja valtionosuuslain soveltaminen

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (677/82), jäljempänä *suunnittelu- ja valtionosuuslaki*, jollei jäljempänä tai muussa laissa ole toisin säädetty.

8 §

Suunnittelu- ja valtionosuuslain soveltaminen

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (/), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.